

CIRKULÄR 17:60

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Helén Örtegren

Kommunstyrelsen
Fastighetskontoret
Landstings-/regionstyrelsen

Hyreshöjning fr.o.m. den 1 januari 2018 för lokaler med avtal knutna till konsumentprisindex, KPI

Statistiska centralbyrån, SCB, publicerar en serie för konsumentprisindex (KPI), som visar prisutvecklingen med 1980 som basår.

Vid tecknande av nya hyresavtal för lokaler, där avtalstid och förlängningstid är minst tre år, kan indexserien med 1980 som basår tillämpas. Hyreskontrakt för lokaler, som är tecknade med Sveriges Kommuner och Landstings hyreskontraktsblankett för lokal (artikelnummer 271 135 senast uppdaterad januari 2015), ger hyresvärden rätt att, utan uppsägning av kontraktet, justera hyran i förhållande till förändring av konsumentprisindex.

För avtalsförhållanden reglerade med Sveriges Kommuner och Landstings hyreskontraktsblankett för lokal, avrundas den procentuella uppräknings av hyresnivån till hela procenttal. De kommuner och landsting, som har använt hyreskontraktsblanketten för lokaler, kan från och med den 1 januari 2018 beräkna hyreshöjningen baserat på de förändringar av KPI som framgår av tabell 1.

Indexklausul (ur avtalsblanketten Hyreskontrakt för lokaler (art.nr. 271 135))

Den på omstående sida angivna bashyran är anpassad till indextalet för **oktober månad** angivet år (=bastalet) enligt konsumentprisindex (totalindex) med **1980 som basår**.

Skulle indextalet någon påföljande oktobermånad ha ändrats i förhållande till bastalet, justeras hyran med samma procenttal varmed indextalet ändrats i förhållande till bastalet.

Vid tillämpning av index ska omräkning av hyran göras med hela procenttal, varvid höjning respektive sänkning sker till närmaste hela tal. Hyran avrundas på samma sätt till heltal kronor. Hyresbeloppet ska aldrig sättas lägre än bashyran.

Hyresändring sker alltid fr.o.m. den 1 januari året efter det att oktoberindex föranlett omräkning.

Indextalet för oktober månad 2017 är **323,38** i serien med 1980 som basår.

Indextalet för oktober 2016 var 318,00. Detta innebär en förändring av KPI med +1,69 procent under perioden oktober 2016 till oktober 2017 $((323,38 - 318,00) / 318,00 = +1,69 \text{ procent})$.

Hyresjusteringen för hyresförhållanden reglerade med Sveriges Kommuner och Landstings hyreskontraktsblankett baserat på KPI avrundas till **två procent (+ 2 %)**.

Vi vill även passa på att förtydliga att Fastighetsägarna Sverige använder en annan indexklausul. Information om detta ges av Fastighetsägarna Sverige, telefonnummer 010-199 01 99 och hemsida www.fastighetsagarna.se.

Statistiska Centralbyrån och konsumentprisindex

Statistiska Centralbyrån, SCB, presenterar förändringar av KPI varje månad. På www.scb.se kan du se månadsutvecklingen för samtliga månader och år sedan 1980 (se även tabell 1 och 2 i detta cirkulär) samt få mer information om metoden och datum för kommande publiceringar.

Om du har mer ingående frågor om KPI kan du kontakta SCB på tfn 010-479 50 00 eller läsa mer på deras hemsida.

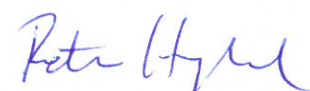
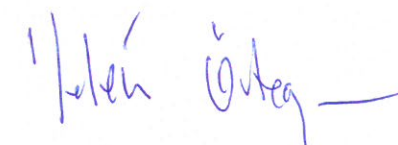
Hyreskontrakt

Blanketter för hyreskontrakt med indexklausul för lokaler finns att beställa från SKL Kommentus Inköpscentral, www.sklkommentus.se.

Upplysningar med anledning av detta cirkulär lämnas av:

Helén Örtegren, tfn 08-452 75 88 och e-post helen.ortegren@skl.se.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

Peter Haglund
Helén Örtegren

Bilaga:
Tabell 1 och Tabell 2

Bilaga:

Tabell 1: Förändring av KPI oktober 1980-2017

År	Indextal	Förändring i avrundade heltal procent för indexreglerad del av bashyran i förhållande till oktober 2017
1980	104,2	210 %
1981	115,0	181 %
1982	124,6	160 %
1983	135,6	138 %
1984	145,5	122 %
1985	155,5	108 %
1986	161,9	100 %
1987	170,1	90 %
1988	180,2	79 %
1989	191,8	69 %
1990	213,4	52 %
1991	230,1	41 %
1992	235,1	38 %
1993	245,2	32 %
1994	251,0	29 %
1995	256,9	26 %
1996	255,9	26 %
1997	259,6	25 %
1998	257,3	26 %
1999	259,7	25 %
2000	262,6	23 %
2001	269,1	20 %
2002	275,4	17 %
2003	278,9	16 %
2004	281,0	15 %
2005	282,4	15 %

2006	286,07	13 %
2007	293,85	10 %
2008	305,56	6 %
2009	301,11	7 %
2010	305,57	6 %
2011	313,42	3 %
2012	314,59	3 %
2013	314,40	3 %
2014	314,02	3 %
2015	314,29	3 %
2016	318,00	2 %
2017	323,38	-

Siffrorna anger indextalet för **oktober** månad i 1980 års serie.

Tabell 2: Månadsindex - november 2016 till oktober 2017

Månad	Månadsindex
november 2016	318,10
december 2016	319,68
januari 2017	317,50
februari 2017	319,73
mars 2017	319,68
april 2017	321,54
maj 2017	321,74
juni 2017	321,97
juli 2017	323,69
augusti 2017	323,18
september 2017	323,62
oktober 2017	323,38

Siffrorna anger indextalen i 1980 års serie.

D nr 2017-071

VERKSAMHETSPLAN *2018*

Samordningsförbundet VärNa

Innehållsförteckning

Om Samordningsförbundet VärNa	3
Organisation.....	3
Styrelse	3
Förbundschef och kansli	3
Beredningsgrupp	3
Målgrupp.....	3
Inriktning, prioriteringar och målsättning.....	4
Verksamhet.....	5
Beslutade och pågående projekt.....	5
Budget.....	9

Om Samordningsförbundet VärNa

VärNa bildades i maj 2016 genom samgående mellan de tidigare förbunden Välfärd i Nacka och VärmSam. Förbundet har som målsättning att arbeta för en långsiktig och hållbar samordning mellan de myndigheter, organisationer och näringsliv som på olika sätt berör och är avgörande för många människors möjlighet att finna en väg mot egen försörjning.

Organisation

Styrelse

Ägarorganisationerna utser en ordinarie ledamot samt en ersättare, styrelsen konstituerar sig därefter. Styrelsens uppdrag är att besluta om vision, mål och budget för samordningsförbundet och även den instans som, efter föredragning av förbundschefen, fattar beslut om all projektfinansiering.

Förbundschef och kansli

Förbundet leds av förbundschefen som ansvarar för verkställande av styrelsens beslut, den operativa verksamheten, ekonomi, administration och personal.

VärNa har ytterligare två anställda, en projektledare för ESF-projektet MIA samt en administratör som delar sin tjänst mellan förbunds- och projektadministration.

Vid kansliet har ytterligare 6 personer sin dagliga arbetsplats, dessa arbetar inom MIA-projektet men har sin grundanställning hos någon av förbundets ägarorganisationer.

.

Beredningsgrupp

Till stöd för det strategiska arbetet inom den operativa verksamheten har förbundschefen ett samarbete med beredningsgruppen vilka är personer väl förankrade och med relevant mandat hos VärNas olika ägarorganisationer.

Målgrupp

Målgrupper för den finansiella samordningen inom VärNa utgörs av människor i åldrarna 16-64 år, boende i Nacka eller Värmdö kommun och som är i behov av samordnad rehabilitering från fler än en av ägarorganisationerna i syfte att närma sig eller nå egen försörjning.

Ytterligare målgrupper för VärNa anses vara både VärNas medlemsorganisationer och dess medarbetare samt i förlängningen beslutsfattande organ på såväl regional som nationell nivå. Allt utifrån ett förhållningssätt där VärNas verksamheter kommer att möta utmaningar som har sina rötter på organisatorisk och/eller strukturell nivå.

Inriktning, prioriteringar och målsättning

Styrelsen genomförde i oktober en workshop som syftade till att gå igenom olika delar av samordningsförbundets arbete och se vilka områden som styrelsen särskilt ville peka på genom ett VP-direktiv. Såväl innan som efter styrelsens workshop så har kansliet arbetat tillsammans med beredningsgruppen för att där både hämta hem och dela information inför skrivandet av 2018-års VP. Under senare delen av oktober har förbundet även haft en ägardialog som var välbesökt av representanter för samtliga ägarorganisationer.

Utifrån dessa sammanhang lyfts nu följande inriktningar och prioriteringar avseende 2018

En grund i all projektverksamhet är att det måste utgå från ett reellt behov hos två eller flera av samordningsförbundets parter oavsett initiativtagare. Detta innebär inte att det uteslutande är samordningsförbundets parter som måste ta initiativ till insatser. Möjlighet att göra en inventering och ansöka om medel till en fördjupad analys och därefter genomförandeprojekt är öppen för alla juridiska personer. Flera av förbundets parter uppger att man har stora inomorganisatoriska utmaningar vilket gör att man måste prioritera hårt bland olika åtaganden och nivåer på engagemang. Härigenom blir samverkan med andra organisationer helt avgörande om samordningsförbundet ska lyckas med uppdraget att öka andelen insatser för förbundets målgrupper. Förbundet ska arbeta för att upprätta och bibehålla samarbeten med andra externa parter från såväl målgrupper, myndighet som näringsliv och civilsamhället.

- ***VärNa ska verka för att flera "externa" aktörer kan åta sig projektägarskap med förbundets parter i samverkan i syfte att få fram fler relevanta insatser för VärNas målgrupper***

VärNa har tagit fram en processtyrningsmodell för alla insatser som ska hel- eller delfinansieras av förbundet. Modellen, som utgår från VärNas mål om långsiktighet och hållbarhet, har under 2017 prövats genom att tre olika fördjupade analyser arbetats fram hos ägarorganisationerna och beviljats finansiering av styrelsen. Oavsett initiativtagare så följer man den modell för projektprocess som tagits fram inom VärNa och såväl individfokus som samordning mellan parter ska ingå.

- ***Fördjupade analyser går vidare till genomförandeprojekt***
- ***Beslutad projektstyrningsmodell används***

Förbundets hittills största åtagande, MIA-projektet, kommer även 2018 att vara högt prioriterad. Allt från inflöde och genomströmning av antalet deltagare, säkerställande av kvalitativa och framåtsyftande insatser och systematiska metodutvecklingsarbeten. Som enda delprojekt inom MIA som valt att upphandla en egen effekt- och processutvärdering så vi ser att vi kommer att kunna ha mycket värdefull kunskap och input om/till vårt gemensamma arbete såväl inom MIA-projektet som i vår samordning.

- ***MIA-projektet ska genomföra insatser för minst 120 deltagare***
- ***MIA-projektet inkl utvärderare ger lägesrapport och håller workshop på VärNa-dagen***

- *En ASF-samordnare anställs som tillsammans med personal inom näringslivsenheterna i Nacka & Värmdö kommun ska arbeta för att fler sociala- och arbetsintegrerande sociala företag startas inom VärNas geografi.*

Under 2017 har VärNa fortsatt att arbeta med värderingar, system och strukturer för att skapa bästa förutsättningar inför en hållbar samordning. Förbundet ser att kvalité och långsiktighet även fortsättningsvis ska ta plats och att insatser av strukturlåterverkande karaktär är viktiga. Gemensamma reflektioner inom och mellan styrelse, kansli och beredningsgrupp måste ges utrymme.

- *VärNa-dag i maj 2018 – tema tillit*
- *Utveckling samverkan, gemensam mötesdag mellan styrelse och beredningsgrupp i juni*

Under 2017 har kansliet påbörjat arbetet kring regel- och lagmässig dokument- och arkivhantering, Värmdö kommun är VärNas arkivmyndighet. VärNa har fortfarande ansvar för äldre handlingar från tidigare samordningsförbundet Värmsam.

- *Styrelsen ska besluta om en dokumenthanteringsplan*

Verksamhet

Beslutade och pågående projekt

Tre fördjupade analyser fick beslut om finansiering i september 2017, två av dessa startade i början av oktober och en kommer att starta i början av januari 2018.

Syftet med alla fördjupade analyser är att ge intressenterna goda förutsättningar för att på ett djupare plan kunna analysera de utmaningar man indikerat och få en mera allsidig belysning av problemen vilket ska leda till bättre och mer relevanta genomförandeprojekt.

1. Nacka kommun, rätt insats och rätt ersättning

Kommunen har varit aktiv i flera projekt som har haft till syfte att få personer som står långt från arbetsmarknaden att komma närmare densamma. I arbetet med dessa projekt har kommunen funnit att det finns personer som inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande. Man menar att det kan bero på olika orsaker men den vanligaste är att personen är för sjuk och att sjukdomen inte väntas förbättras. Här behöver man hitta gemensamma lösningar för vad som skall bli nästa steg för dessa personer. Tack vare projekt nollplacerade i samarbete med försäkringskassan och VärNa gick flera personer vidare till arbete, förrehabilitering, jobb eller sfi. De personer man vill koncentrera nuvarande analys till är personer som står så långt från arbetsmarknaden att bedömningen är att de inte kommer att kunna yrkesarbeta. Personer som har missbruksproblematik, sociala fobier, psykisk ohälsa etc. Dessa personer uppbär ofta ekonomiskt bistånd från kommunen. För Nacka kommun rör det sig om ett 50-tal personer. Genom att samordnat titta på modell och målgruppen över

myndighetsgränserna hoppas man finna metoder och samordnade insatser som leder till att dessa personer får en ökad livskvalitet, får rätt insatser, färre misslyckande arbetsrelaterade försök samt får rätt ekonomisk ersättning.

2. Värmdö kommun, unga vuxna

Socialtjänsten kommer i kontakt med unga vuxna vars utmaningar kan variera från person till person. Den huvudsakliga problematiken är ofta att personen saknar egen försörjning och sysselsättning där orsakerna bakom problematiken kan vara många och inte sällan i kombination med varandra. Exempel:

- Svåra uppväxtförhållanden och avsaknad av nätverk
- Personliga förutsättningar såsom funktionsnedsättning
- Riskbruk/Missbruk
- Avsaknad av stabil boendesituation
- Psykisk ohälsa

Utmaningarna i arbetet med ungdomarna och problemen som kan uppstå kan också variera och man ser en rad olika bakomliggande faktorer. Exempelvis:

Personliga förutsättningar hos den unge, såsom funktionsnedsättning eller bristande motivation till förändring

Organisatoriska faktorer såsom att samverkan inom organisationen eller med andra aktörer fungerar ineffektivt och att de insatser som finns för målgruppen tenderar att ha en för hög kravbild på exempelvis en exemplarisk närvaro och följsamhet, längre tids sammanhängande drogfrihet eller klargjord funktionsnedsättning. Ovanstående kan leda till svårigheter för målgruppen att kvalificera sig för en insats, och om målgruppen väl påbörjat en insats är det enkelt att diskvalificeras om inte ungdomen håller sig inom ramarna för insatsen. Motivationen hos de unga vuxna ser man är skör då ungdomarna ofta varit med om misslyckanden tidigare i skolan exempelvis och den är i många fall även en färskvara vilket ställer höga krav på en smidig och snabb hantering av olika aktörer i samverkan med varandra. Fler organisatoriska faktorer är att alla aktörer är föremål för ständiga förändringar och personalomsättning. Det uppstår regelbundet situationer där en samverkansmodell och tydliga samverkansförfaranden efterfrågas då det kan upplevas som svårt att veta vem som ska kontaktas och vilka förutsättningar för samverkan som finns.

Samhälleliga problem såsom höga krav på arbetsmarknad och bostadsmarknad.

För att möta dessa ungdomar på ett effektivt sätt inom organisationen har man valt att nu starta en särskild "Unga vuxna- grupp" som ska arbeta med målgruppen. Gruppen ska arbeta teambaserat utifrån ett helhetsperspektiv. En av anledningarna till uppstarten är att personer mellan 18 – 20 år tenderar att bortprioriteras i en traditionell ungdomsgrupp (12 – 20 år) och högprioriteras i en vuxengrupp (20 – 65+), men att de däremellan löper stor risk att "falla mellan stolarna" vilket kan leda till att ungdomarnas problematik förvärras och att de

under denna period i högre grad passiviserats gällande sysselsättning. Målet för organisationen är att fånga upp de unga vuxna och att de ska kunna ta viktiga steg mot arbete/studier och ökad självständighet. Trots förändringen inom organisationen så är behovet av samverkan med andra aktörer av fortsatt stor vikt. Om samverkan inte fungerar kan det vara ett hinder, och om det fungerar kan det vara en framgångsfaktor för arbetet med de unga vuxna.

3. Värmdö kommun, efter etableringen (start januari 2018)

Värmdö kommun har under 2016 och 2017 tagit emot över 300 flyktingar via Migrationsverket, inklusive barn. Majoriteten av de vuxna i arbetsför ålder upprättar en etableringsplan som efter två år, enligt Arbetsförmedlingens egen statistik, resulterar i att ca 35 % är i arbete eller utbildning.

Kommunen ser att ett antal av de övriga 65 % kommer ha behov av anpassat och utökat stöd för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Man ser också att lång arbetslöshet kan innebära både utanförskap och risk för ökad ohälsa för målgruppen och att det även kan leda till samhällsekonomiska konsekvenser.

Genom inventeringen som gjorts har man identifierat ett antal orsaker till vad som försvårar ett inträde på arbetsmarknaden för målgruppen:

- Arbetsmarknaden är inte anpassad för målgruppen
- Bristande kompetens hos målgruppen. Exempelvis på grund av bristande kunskaper i svenska likväl som en kort utbildningsbakgrund i hemlandet.
- Komplicerade regelverk och brister i samverkan mellan myndigheter och aktörer

Sammanfattningsvis är deras hypotes att ett antal av de övriga 65 % kommer ha ett behov av utökat stöd för att etablera sig på arbetsmarknaden och ej vara beroende av ekonomiskt bistånd för att klara sin försörjning. Detta stödbehov kan också vara av en sådan karaktär att det inte till fullo tillgodoses av ordinarie verksamheter inom kommun, Arbetsförmedling eller andra aktörer vilket kräver samverkan och eventuell anpassning för att på bästa sätt kunna möta målgruppen.

4. MIA-projektet, Delprojekt VärNa

VärNa är delprojektägare i det så kallade MIA-projektet vilket delfinansieras av Europeiska socialfonden. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för målgrupperna inom Nacka och Värmdö kommuner att förflytta sig närmare en egenförsörjning.

VärNa har valt att lägga grunden i ett så kallat lotsteam vilket består av personal från samtliga i VärNa ingående parter förutom Stockholms läns landsting. All projektpersonal arbetar hundra procent av sin tjänstgöringsgrad i projektet vilket ses som avgörande för att projektet ska kunna arbeta effektivt för de aktuella målgrupperna men även för att man ska ha bästa förutsättningar att även arbeta med utveckling av såväl metoder som samverkan. MIA-projektets målgrupper består av människor som står långt eller mycket långt från arbetslivet på grund av arbetslöshet

och/eller långtidssjukskrivningar. MIA-projektet tar emot deltagare i åldrarna 18-64 år som har behov av samordnad rehabilitering och stöd från minst två av VärNas parter.

Planerade insatser 2018

Mobiliseringskurs

Upphandling av mobiliseringskurs och arbetsträning genomförs i november-december 2017 och aktuella leverantörer av insatser beräknas vara på plats i januari 2018.

Under 2018 planeras totalt sex mobiliseringskurser startas med tio deltagare i varje omgång. Kurserna går parallellt med en förmiddagsgrupp och en eftermiddagsgrupp.

Arbetsträning

Under 2018 planeras 30 deltagare få arbetsträning med handledning, gärna inom ett socialt företag eller ett arbetsintegrerande socialt företag (ASF). VärNas MIA-projekt samarbetar med övriga MIA-delprojekt i länet och har löpande avstämning avseende möjlighet att köpa platser hos de etablerade ASF som finns i närområdet.

Arbetsträning planeras pågå under sex månader per deltagare, därefter avstämning om deltagaren ska fortsätta i MIA-projektet.

Supported Employment-metoden

En av MIA-projektets medarbetare arbetar med Supported Employment (SE) **handledning. I korthet innebär SE metoden att** handledning sker individuellt och anpassas efter deltagarens behov av stöd. Målsättningen är att hitta miljöer/arbetsplatser där deltagarens förmågor kan tas tillvara och hindren minimeras. Stöd erbjuds både till arbetsgivaren och arbetstagaren. VärNas MIA-projekt har beslutat att testa en ny modell av SE-metoden där den erbjuds som en gruppaktivitet. Under 2018 planeras att 40 deltagare ska få delta i SE-grupp under ledning av projektpersonal från VärNas MIA-projekt. Efter sex månaders deltagande utvärderas insatsen för respektive deltagare och ny planering görs med SE-handledaren.

Arbetsintegrerande sociala företag (ASF)

MIA VärNa har under hösten 2017 upphandlat en konsult som fått i uppdrag att ta fram en konkret och genomförbar plan kring relevanta aktiviteter och åtgärder som behövs för att fler arbetsintegrerande sociala företag ska kunna och vilja starta verksamhet i Nacka och Värmdö kommuner. Planen ska enligt avtalet vara klar i mitten av december 2017. Uppdraget består även i att ta fram en kravprofil för en samordnare som kan arbeta vidare med frågan långsiktigt och inledningsvis i samarbete med VärNas MIA-projekt. Anställning av en samordnare beräknas kunna påbörjas i januari 2018.

Utvärdering

Apel AB har uppdraget att genomföra MIA VärNas egen effekt- och processutvärdering. Utifrån den nulägesanalys som genomfördes hösten 2017 så kan man se att parterna inom VärNa samfällt lyft frågan om samverkan som en av den mest angelägna och utmanande frågor att hantera för att projektet (och VärNa ska nå framgång). Man kommer att fortsätta med studierna främst genom dialoger med projektteam men även deltagare och styrgrupp. I maj så kommer man att leverera sin första lägesrapport i samband med VärNa-dagen. Utvärderingen kommer löpande att tjäna som stöd för projektet, VärNa och den gemensamma utvecklingen av såväl relevanta målgruppsaktiviteter som samverkansinsatser.

Styrgrupp

Avgörande för projektets framgång är styrning och engagemang från parterna. Det finns idag en farhåga att VärNas MIA-projekt ska hamna i samma läge som allt för många projektsatsningar, det vill säga att tillvaratagande av resultat helt eller delvis uteblir. För att hantera denna risk så informeras projektets styrgrupp samt VärNas styrelse och beredningsgrupp om läget. Vidare så planeras en styrgruppsutbildning under första kvartalet 2018 vid vilken samtliga deltagande organisationers representanter förväntas att delta.

Budget

Medlemsavgifter

FK/AF	3 680 000
SLL	1 840 000
Nacka	1 479 828
Värmdö	634 212

Summa	7 634 040
--------------	------------------

Intäkter

Medlemsavgifter	7 634 040
Övriga intäkter, ESF	4 078 961

Summa	11 713 001
--------------	-------------------

Kostnader förvaltning

Styrelse,revision <i>a</i>	150 000
Administration/kansli <i>b</i>	2 300 000
Externa tjänster <i>c</i>	300 000
Totalt förvaltning	2 750 000

Kostnader Insatser

Individnivå

ESF-projekt <i>d</i>	7 103 224
----------------------	-----------

Förstudier	300 000
Unga vuxna genomförande	1 000 000
Efter etableringen	1 000 000
Kreativa möten	1 000 000
Rätt insats - rätt ers	1 500 000
ASF	250 000

Strukturell nivå

Utv samordning <i>e</i>	225 000
-------------------------	---------

Totalt insatser	12 378 224
------------------------	-------------------

Totalt kostnader	15 128 224
-------------------------	-------------------

Årets resultat	3 415 223
-----------------------	------------------

<i>Förväntat resultat 2017</i>	<i>4 016 608</i>
--------------------------------	------------------

<i>Återst kapital 2017/2018</i>	<i>601 385</i>
---------------------------------	----------------

Noter

- a** Arvoden/ersättningar
- b** Kansli (förbundschef, administratör, ASF/processtöd, lokaler, administration)
- c** Redovisning, övriga tjänster
- d** Personal 5 083 756 kr (varav deltagarinsatser 3 175 669 kr, projektledning/deltagaradministration/projektadministration/information 1 908 087 kr) Externt upphandlade deltagarinsatser 1 500 000 kr. Utvärdering 166 000 kr, lokal och övriga kostnader 353 468 kr.
- e** Utvecklingsarbete samt VärNa-dagen

CIRKULÄR 17:57

Avdelningen för juridik
Helena Linde

En ny kommunallag

Inledning

Riksdagen har den 20 juni 2017 beslutat att anta regeringens proposition med förslag till ny kommunallag. Ett stort antal följdändringar i andra författningar har beslutats samtidigt. De nya reglerna träder med något undantag i kraft den 1 januari 2018.

Den nya kommunallagen (KL) har SFS-nummer 2017:725. De huvudsakliga förarbetena till lagen finns i regeringens proposition 2016/17:171 *En ny kommunallag* och i konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU 30 *Ny kommunallag*. Regeringens proposition bygger på slutbetänkandet *En kommunallag för framtiden* (SOU 2015:24) från utredningen om en kommunallag för framtiden, och i vissa delar på demokratiutredningens betänkande (SOU 2016:5) *Låt fler forma framtiden*. Det bör uppmärksammas att det av riksdagen antagna lagförslaget i flera avseenden skiljer sig från de förslag som utredningarna lade fram.

I detta cirkulär redovisar vi några av de centrala nyheterna i 2017 års kommunallag.

Huvudsakliga nyheter i den nya kommunallagen

- En delvis ny struktur, ett mera enhetligt språk och en mer enhetlig begreppsbyggnad präglar 2017 års kommunallag.
- Styrelsen kan ges en starkare ställning. Fullmäktige får i 2017 års lag en möjlighet att ge styrelsen rätt att besluta i vissa frågor som rör andra nämnders verksamhet. Möjligheten får inte användas i ärenden som rör myndighetsutövning, tillämpning av lag eller i ärenden som rör enskilda.
- Det blir möjligt att hantera ledande politikers eventuella behov av föräldraledighet och sjukdom genom antagande av lokala regler för sådan frånvaro. Det blir också möjligt att utse en personlig ersättare under sådana frånvaro.
- Rollfördelningen mellan de anställda och de förtroendevalda tydliggörs. De anställda regleras i ett särskilt kapitel där bestämmelser om förvaltningen har samlats.
- Den ledande tjänstemannen bland de anställda – en direktör – ska vara chef för den förvaltning som samlats under styrelsen. Direktör ska utses och få sin instruktion av styrelsen som helhet. Styrelsen kan besluta om annan titel för den ledande tjänstemannen.

- Reglerna för anmälan av delegationsbeslut görs mera flexibla. Rutinartade delegationsbeslut som kan överklagas med laglighetsprövning behöver inte längre anmälas. Istället kan respektive nämnd själv besluta om vilka rutiner för anmälan som ska gälla för denna typ av beslut. Protokoll över sådana beslut ska tillkännages på den kommunala anslagstavlan.
- Den kommunala anslagstavlan ska placeras på kommunens webbplats. En följd av det är att lagen om vissa anslag på kommuns anslagstavla har upphävts. Det som ska kungöras på kommunens anslagstavla ska därför kungöras på det väl avgränsade stället på webbplatsen som kallas anslagstavla.
- Fullmäktiges sammanträden behöver inte längre annonseras i ortstidning. Istället tillkännages sammanträden och anslag av protokoll på den webbaserade anslagstavlan. Även kommunalförbundens beslut ska anslås på en webbplats – antingen en egen sådan eller hos någon av förbundsmedlemmarna.
- Revisorernas budget ska beredas av fullmäktiges presidium. Avsikten med denna tvingade reglering är att säkra förutsättningar för en oberoende beredning och markera behovet av resurser till revisionen.
- Ställningen för de förtroendevalda revisorernas sakkunniga biträden har stärkts. De sakkunniga har fått en på lag grundad självständig rätt att uttala sig i fullmäktige när revisionsberättelsen behandlas – om de begär det.
- Utrymmet att verkställa överklagade beslut som inte kan rättas har begränsats. Avsikten är att undvika att beslut som upphävts av domstol inte rättas, t.ex. med hänvisning till civilrättslig bundenhet. Verkställighetsbegränsningen är inte absolut – men utrymmet är mindre än tidigare.

Styrelsens ställning kan stärkas

Genom en ny bestämmelse i 6 kap. 8 § KL har fullmäktige fått möjlighet att stärka styrelsens ställning. Bestämmelsen har följande lydelse:

”Fullmäktige får besluta att styrelsen får fatta beslut om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet. Styrelsen får dock inte ges rätt att fatta beslut som rör andra nämnders myndighetsutövning, tillämpningen av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda.”

Med ett sådant fullmäktigebeslut i ryggen kan styrelsen inom tydliga ramar besluta i frågor som påverkar andra nämnders verksamhet. Det kan ge ökade möjligheter att styra verksamheten. Styrelsens samordnande roll kan stärkas och förutsättningarna för att anlägga ett helhetsperspektiv på hela den kommunala verksamheten ökar.

Regleringen inte innebär någon skyldighet utan bara en möjlighet för fullmäktige att öka styrelsens befogenheter och beskrivs i propositionen som en utvidgning av organisationsfriheten. Lagstiftarens avsikt är också att skapa förutsättningar för större transparens i styrelsens styrning.

Styrelsen kan få fatta beslut**”om särskilt angivna förhållanden som rör andra nämnders verksamhet”**

Den beslutanderätt för styrelsen som kan komma ifråga får bara gälla vissa, av fullmäktige, särskilt angivna förhållanden.

I propositionen anför regeringen att fullmäktige exempelvis ska kunna ge att styrelsen mandat att fatta övergripande ekonomiska beslut. Som exempel nämns beslut om ett generellt anställningsstopp. Enligt regeringen kan det även bli aktuellt att tilldela styrelsen en överordnad roll, med en möjlighet att fatta för nämnderna bindande beslut på personal-, säkerhets- och miljöområdena. En starkare roll för styrelsen på sådana områden kan ha ett stort värde för den strategiska styrningen av arbetsgivarrollen eller för internt miljöarbete. Ett annat exempel som nämns i propositionen är när två nämnder är oense i något hänseende. I sådana fall kan styrelsen ges rätt att fatta det avgörande beslutet i frågan. Det kan bli aktuellt i en s.k. beställar-utförarorganisation – men däremot inte i ärenden som på något sätt rör enskilda – se vidare nedan. Andra exempel som nämns i propositionen är frågor som rör kommunens agerande på sociala medier eller etiska riktlinjer.

Styrelsen får inte ges inflytande över nämndernas myndighetsutövning eller tillämpning av lag eller nämndernas beslut i ärenden som rör enskilda

Den utökade befogenhet som fullmäktige kan ge styrelsen när det gäller andra nämnders verksamhet är försedd med begränsningar.

I 6 kap. 8 § andra meningen KL sägs att styrelsen inte får ges rätt att fatta beslut som rör andra nämnders myndighetsutövning, tillämpningen av lag eller ärenden som i övrigt rör enskilda.

I förarbetena förs bl.a. följande resonemang om dessa begränsningar:

”I regeringsformen har förvaltningsmyndigheterna, såväl de statliga som de kommunala, tillförsäkrats en självständighet när ett beslut utgör myndighetsutövning eller innebär tillämpning av lag. Ingen myndighet, inte heller kommun- eller landstingsfullmäktige, får bestämma hur en förvaltningsmyndighet ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning eller tillämpning av lag (12 kap. 2 § regeringsformen). I en kommun eller ett landsting utgör varje nämnd och även styrelsen en egen myndighet. Det är därför inte möjligt att ge styrelsen befogenhet att fatta beslut som rör andra nämnders myndighetsutövning eller tillämpningen av lag.”

Detsamma gäller uppgifter som i lag lagts på en särskild nämnd, t.ex. valnämnden eller socialnämnden. Styrelsen kan alltså inte ges möjlighet att fatta beslut som enligt lag ska beslutas av socialnämnden – om kommunen har en sådan nämnd. Bestämmelsen hindrar dock inte att styrelsen av fullmäktige utses att fullgöra socialnämndens uppgifter i kommunen. I en sådan organisationsmodell är det ju styrelsen som är att

betrakta som socialnämnd i socialtjänstlagens mening och i den egenskapen har självständigt ansvar för sin handläggning.

Regeringen betonar i propositionen att det är centralt att nämndernas grundlagsskyddade självständighet inte får inskränkas. I propositionen pekas på en rad kontrollmekanismer till skydd för detta. En sådan kontrollmekanism finns vid fullmäktiges behandling. Av den allmänna regleringen för handläggning i fullmäktige följer att fullmäktiges ordförande inte ska ta upp förslag till beslut som innebär att en nämnds självständighet direkt påverkas. En annan kontrollmekanism ligger i möjligheten till laglighetsprövning, som kan användas både i förhållande till grundbeslutet och till efterföljande beslut av styrelsen.

Frågan om *indirekt påverkan* på nämndernas myndighetsutövning mot enskild och tillämpningen av lag är mer svårbedömd. Klart är enligt regeringen att direktiv som indirekt anvisar hur ett enskilt ärende ska avgöras inte får ges. Förbudet hindrar däremot inte fullmäktige att vid beviljande av anslag uppställa villkor som anknyter till konkreta fall. Fullmäktige har redan i dag en indirekt påverkan på nämndernas myndighetsutövning genom budgetprocessen som anses förenlig med regeringsformen. I propositionen uttalas att det även är tänkbart att styrelsen, inom ramen för sitt uppföljningsansvar, i någon mån indirekt kan påverka nämndernas ärendehantering utan att detta innebär att styrelsen bestämt utgången av ett enskilt ärende i strid med 12 kap. 2 § regeringsformen.

Från styrelsens beslutsbefogenhet undantas även alla ärenden där nämnderna fattar beslut som rör enskilda, även om de inte utgör myndighetsutövning eller tillämpning av lag. Syftet med bestämmelsen är att ge ökade möjligheter att styra verksamheten strategiskt och att stärka styrelsens samordnande roll. Mot denna bakgrund är det enligt regeringen inte motiverat att beslut som riktar sig till en enskild, men som inte utgör myndighetsutövning, ska kunna omfattas av styrelsens utökade beslutsmöjligheter.

Utformningen av fullmäktiges beslut och frågor om ansvar

Regeringen betonar i propositionen att regleringen ställer stora krav på att fullmäktige utformar sina beslut så att det tydligt klargörs vilka förhållanden som styrelsen får befogenhet att besluta om. Väl övervägda och väl avgränsade beslut av fullmäktige minimerar risken för oklarheter i ansvarsfördelningen.

När det gäller ansvarsfrågor påpekas i propositionen att om en styrelse getts särskilda befogenheter så omfattar revisionen av styrelsens arbete dessa ansvarsområden likväl som styrelsens övriga ansvar. Eftersom det är fullmäktige som behandlar revisionsberättelsen så kommer det åligga fullmäktige att följa upp och eventuellt korrigera beslutet om styrelsens befogenheter, t.ex. utifrån revisorernas synpunkter. Denna ordning ger enligt regeringen förutsättningar för att eventuella oklarheter i frågor om ansvar kan uppmärksammas och hanteras inom ramen för fullmäktiges arbete.

Däremot ändras inte det förhållandet att varje nämnd är ansvarig för sin verksamhet. Att styrelsen av fullmäktige ges en viss beslutsbefogenhet som rör de övriga nämndernas verksamhet innebär inte att nämnderna blir underordnade styrelsen. Styrelsens beslutsbefogenheter sträcker sig bara så långt som fullmäktige har bestämt. Om styrelsen fattar ett beslut som rör en viss nämnd, blir styrelsen ansvarig för det beslutet. Beslut som fattas av styrelsen enligt de befogenheter den fått av fullmäktige skiljer sig inte från andra styrelsebeslut och kan således laglighetsprövas. Nämnden behåller dock sitt verksamhetsansvar för de uppgifter som fullmäktige lagt på nämnden. Innebörden av regleringen är att fullmäktige får en möjlighet att begränsa en nämnds ansvarsområde genom att besluta att styrelsen i stället ska vara ansvarig för vissa särskilt angivna förhållanden.

De förtroendevalda

Reglerna om de förtroendevalda kompletteras och ändras i vissa avseenden i 2017 års kommunallag.

Kommunalråd, landstingsråd m.fl.

Definitionen av begreppet förtroendevald utvidgas i 2017 års kommunallag. Även förtroendevalda ”som fullgör ett förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid” (4 kap. 1-2 §§ KL) dvs. kommunalråd m.fl. omfattas.¹ Denna grupp förtroendevalda kallas sammanfattningsvis i detta cirkulär bara ”råd”, men kan ha många olika benämningar.

Det är fullmäktige som bestämmer vad ett råd ska kallas. Propositionen exemplifierar med kommunalråd, borgarråd, landstingsråd, regionråd eller oppositionsråd. För valbarhet för dessa råd gäller samma villkor som för andra förtroendevalda som utses av fullmäktige (4 kap. 3 § KL).

Råden får tidigast väljas av fullmäktige vid första sammanträdet efter att val av fullmäktige har hållits i hela landet (4 kap. 4 § KL). Är det lämpligt kan råden utses vid det första fullmäktigesammanträdet efter valet det året det hålls val i hela landet. Råden kan därmed börja arbeta så fort som möjligt, utan att övriga ledamöter och ersättare i nämnderna behöver ha utsetts samtidigt. De kommuner och landsting som finner det lämpligare kan välja råd senare, i anslutning till övriga val till nämnderna.

För att skapa enhetlighet har den modell som tidigare tillämpats för Stockholms stads borgarråd utvidgats till att gälla i hela landet. Det innebär att den som utses till råd inte behöver ha en plats i fullmäktige – även om det sannolikt kommer att vara den vanligaste ordningen också fortsättningsvis. Ett råd som inte har plats i fullmäktige har enligt lag rätt att delta i debatten och att framställa förslag i fullmäktige. Däremot får ett sådant råd (som saknar plats i fullmäktige) inte delta i fullmäktiges beslut (5 kap. 39 § KL). Av propositionen (s. 345) framgår att de råd som ingår i denna grupp inte har rätt

¹ Uppdraget som t.ex. kommunal- eller landstingsråd utgör inte i sig ett förtroendeuppdrag i 1991 års kommunallag.

att delta i sådana undantagsfall där ärendet i fullmäktige omfattas av sekretess, dvs. där överläggningarna hålls inom stängda dörrar.

Reglerna om återkallande av uppdrag på grund av förändrade majoritetsförhållanden eller en förändrad nämndorganisation gäller även för råden (4 kap. 10-11 §§ KL).

I förarbetena anges att det kan finnas skäl att närmare reglera arbetsformerna i allmänhet för råden i ett särskilt reglemente.

Möjlighet till föräldraledighet och sjukledighet för råd

Av 4 kap. 14 § KL följer att fullmäktige får besluta om särskilda arvodesregler för råden. Sådant arvode kan avse kostnadsersättning, pension och andra ekonomiska förmåner

En nyhet i 2017 års kommunallag är att fullmäktige kan anta lokala regler för att hantera den situation som uppstår när en ledande förtroendevald önskar vara föräldraledig eller drabbas av sjukdom.

Det sker i så fall genom ett generellt fullmäktigebeslut som anger på vilka villkor och för hur lång tid ett råd kan få vara borta från sitt uppdrag. Fullmäktigebeslutet ska också ange vilket organ som ska utse ersättare. Bestämmelsen finns i 4 kap. 18 § KL, som har följande lydelse:

”Fullmäktige får besluta att en sådan förtroendevald som anges i 2 § första stycket för sina uppdrag ska få ekonomiska och andra förmåner som svarar mot de löne- och anställningsvillkor som gäller för dem som är anställda hos kommunen eller landstinget.

Fullmäktige får bestämma hur ersättare ska utses för förtroendevalda som beviljas ledighet till följd av bestämmelsen i första stycket. ”

Av lagtexten följer att compensationen som högst kan motsvara de löne- och anställningsvillkor som skulle gälla för kommunens eller landstingets anställda i motsvarande situation (4 kap. 18 § KL). Inget hindrar att fullmäktige beslutar att det generella utrymmet för frånvaro ska vara kortare respektive att nivån för ersättning ska vara lägre än vad som skulle gällt för anställda.

I förarbetena (prop. 2016/17:171 s. 182-183) har regeringen i denna fråga anfört följande:

”Regeringen anser inledningsvis att en ordning för att möjliggöra för ett kommunal- och landstingsråd att vara föräldraledig eller sjukskriven är viktig för att underlätta en bred representation och goda villkor för de förtroendevalda. Att vara förtroendevald varken kan eller bör dock jämföras med att inneha en anställning, enligt regeringens mening. Detta innebär att kommunal- och landstingsråd inte i lag ska ges sådana rättigheter till ledighet som gäller för anställda. Det finns inte heller skäl att inordna regleringen för ledighet för förtroendevalda i socialförsäkringssystemet, enligt regeringens mening. Rege-

ringen anser vidare att en reglering, i likhet med vad som tidigare gällt för regleringen av kommunal- och landstingsråd, ska ge ett stort utrymme för lokal anpassning. Fullmäktige i Stockholms kommun får ge borgarråden ekonomiska och andra förmåner i deras uppdrag, som svarar mot de löne- och anställningsvillkor som gäller för kommunens anställda (4 kap. 27 § KL). Med stöd av denna bestämmelse har borgarråden möjlighet att genom fullmäktiges beslut få förmåner som motsvarar anställdas villkor om föräldraledighet, sjuklön vid sjukdom och tjänstledighet. Mot bakgrund av att regleringen av kommunal- och landstingsråd fortsatt ska ge stort utrymme för lokal anpassning anser regeringen, att denna bestämmelse, med ett tillägg, bör göras allmänt tillämplig. Kommuner och landsting kommer då ha möjlighet att ge kommunal- och landstingsråd ledigheter som motsvarar vad som gäller för kommunens anställda. Detta innebär inte att uppdragen som kommunal- och landstingsråd i sig ska jämföras med en anställning. Att förmånerna svarar mot vad som gäller för de anställda innebär inte heller något krav på att kommunal- och landstingsråds villkor ska överensstämma med någon utpekad anställd eller grupp av anställda. Regeringens förslag innebär att varje kommun och landsting får möjlighet att utforma ett system som är lokalt anpassat, utan att någon omfattande reglering i kommunallagen krävs. Eftersom frågan om ledighet ska behandlas av kommunerna och landstingen själva så finns det inte skäl att i lag uppställa några krav på vilka krav som ska ställas för att ledighet ska kunna beviljas. Detta får regleras i t.ex. ett reglemente för kommunal- och landstingsråd eller annat styrdokument. Det ankommer vidare på fullmäktige att avgöra vilket organ eller vilka organ som ska behandla och besluta om ledighet. Även frågan om vilka förmåner som ska utgå under ledigheten får regleras i reglemente eller något annat styrdokument. Den ledighet som kommuner och landsting kan bevilja är från uppdrag som kommunal- och landstingsråd. Det är dock viktigt att påpeka att ledigheten inte kan avse en förtroendevalds plats i fullmäktige ...

Regeringen anser att det framstår som orimligt att ledighet beviljas för längre tid än vad som återstår av den innevarande mandattiden. Regeringen kan också instämma i vad demokratiutredningen anför om att dessa förtroendeuppdrag är speciella till sin karaktär och kräver förankring i den kommunala organisationen, i partiet samt bland kommun- eller landstingsmedlemmarna. Denna förankring riskerar att gå förlorad vid en för lång ledighet vilket talar för att kommuner och landsting inför någon form av tidsgräns av eventuella möjligheter till ledighet.”

Underlag som rör dessa frågor kommer att inarbetas i de riktlinjer för OPF-KL² som SKL avser att se över inför nästa mandatperiod.

² Bestämmelser om omställningsstöd och pension till förtroendevalda (OPF-KL) se http://brs.skl.se/cirkular/cirkdoc.jsp?searchpage=brs-bibl_cirk.htm&op1=&type=&db=CIRK&from=1&to=length=20&currdoc=1&search1_cnr=13:75

Ersättare för den som beviljats ledighet

Vid en ledande politikers längre frånvaro fungerar inte de generella reglerna om ersättares tjänstgöring. Förarbetena lyfter också fram behovet av att aktivt kunna utse en ersättare när ett råd är frånvarande en längre tid.

Det har därför gjorts möjligt att besluta om en personlig ersättare för den ledande politiker som beviljas ledighet för viss tid. Ersättaren är förtroendevald i kommunallagens mening och omfattas av samma regler som övriga förtroendevalda, t.ex. vad gäller valbarhet. Den som utses till sådan personlig ersättare tjänstgör under hela frånvaron och övertar alla funktioner som den som beviljats ledighet innehar. Däremot kan en sådan ersättare inte överta en plats i fullmäktige eftersom det är ett direktvalt uppdrag.

Det är fullmäktige som ska bestämma *hur* en ersättare i sådana här situationer ska utses. Det kan ske genom att ersättare väljs av fullmäktige eller att fullmäktige överlåter till styrelsen eller annan nämnd att utse en sådan ersättare. Det är även tänkbart att t.ex. styrelsen utser ersättare vid kortare ledigheter medan en ersättare som ska tjänstgöra under en längre tid i stället utses av fullmäktige. Däremot är det inte lämpligt att fullmäktige direkt lägger ansvaret att utse en ersättare på ett utskott – det blir i så fall en fråga för styrelsen eller den nämnd som fått ansvaret för uppgiften att delegera uppgiften till utskott.

Lagen (1992:339) om proportionellt valsätt kan inte tillämpas vid beslut om att utse en ersättare för ett råd som beviljats ledighet. Ett beslut om att utse en sådan ersättare är inte ett fyllnadsval – det är enbart ett beslut om att just utse en ersättare för ett visst råd under en viss tid.

Skulle ett råd avgå under den beviljade ledigheten eller skulle uppdraget upphöra av annan anledning, upphör också ersättarens uppdrag. Vem som ska utses i ett sådant fall behandlas som ett vanligt valärende.

Några andra nyheter som rör de förtroendevalda

Reglerna om när ett förtroendeuppdrag upphör har delvis ändrats genom 2017 års kommunallag.

För fullmäktigeuppdragen gäller liksom tidigare att sådana uppdrag upphör samtidigt som valbarheten upphör.

För de förtroendevalda som valts av fullmäktige – dvs. ledamöter och ersättare i styrelse och nämnder – gäller istället att sådana uppdrag upphör först *vid nästkommande fullmäktigesammanträde* efter det att valbarheten har upphört eller ett entledigande har begärts.

Frågan om ett uppdrags upphörande ska behandlas om ett anmälningsärende. Det finns en möjlighet för fullmäktige att besluta att den förtroendevalde, efter ansökan, ska få ha kvar sitt uppdrag under återstoden av mandattiden om det skulle vara lämpli-

gare (jfr. 4 kap. 7 § KL). Ett ärende om att en förtroendevald ska få behålla sitt uppdrag med stöd av denna bestämmelse utgör dock ett sådant ärende som omfattas av beredningskravet. Hur omfattande beredningskravet ska anses vara är inte entydigt – det framstår inte som orimligt att anse att sedvanlig behandling i valberedningen är tillräckligt. I annat fall framstår den tidsförskjutning som har införts som tämligen meningslös.

Vid *omval eller extra val* får fullmäktige enligt en ny bestämmelse i 4 kap. 8 § KL besluta att förtroendevalda kan tillträda tidigare än två månader efter det aktuella valet. I konsekvens med det kommer de som i sådana situationer ska ersättas att lämna sina respektive uppdrag vid samma tidpunkt. Motsvarande gäller vid *förnyad sammanräkning*. Syftet bakom denna reglering är möjliggöra ett så snabbt valgenomslag som möjligt. Med de nya reglerna ges fullmäktige möjlighet att besluta att en ny kommunstyrelse eller nämnd ska kunna påbörja sitt uppdrag tidigare än två månader efter omvalets, sammanräkningens eller extra valets avslutande och att de frånträdande förtroendevaldas uppdrag i sådant fall ska upphöra vid samma tidpunkt.

En minimiregel har införts även ifråga om antalet *ersättare i styrelsen*. Enligt 6 kap. 16 § KL ska de vara minst fem. Regeringen har bedömt att det från demokratisynpunkt är viktigt att det finns tillräckligt många ersättare i styrelsen och har därför ansett att det bör lagstiftas om ett minsta antal ersättare i styrelsen.

De anställda

Frågan om de anställdas roll och reglering i kommunallagen har varit en central fråga under lagstiftningsarbetet. Detta har resulterat i tillkomsten av ett särskilt kapitel för de anställda. Lagstiftarens avsikt är att synliggöra betydelsen av rollfördelningen mellan de anställda och de förtroendevalda, samtidigt som ett par nya bestämmelser lyfter fram den ledande tjänstemannen - direktören.

Behovet av transparens i förhållande till medborgarna, till olika grupper av förtroendevalda och till de anställda anges i propositionen som grundläggande motiv för den nya regleringen. Avsikten är också att stärka förutsättningarna för effektiva och tydliga organisationer. Även den demokratiska betydelsen av en stärkt insyn för politiska minoriteter lyfts fram.

Direktörens roll och uppgifter

Av 7 kap. 1 § KL framgår att varje kommun och landsting ska utpeka en person som den som har den ledande ställningen bland de anställda – en direktör. Direktören kan få den titel styrelsen finner lämplig. Direktören ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara chef för den förvaltning som finns under styrelsen.

I propositionen pekar regeringen på att det ur ett medborgarperspektiv är viktigt att det tydligt framgår vad som ingår i det politiska ledarskapet respektive vad som är den ledande tjänstemannens uppdrag. De förtroendevalda, de anställda, medlemmarna och

allmänheten ska kunna förstå vem som svarar för vad. Den införda regleringen innebär däremot inte att något politiskt ansvar läggs på den ledande tjänstemannen. Det ansvaret bärs fullt ut och ograverat av den politiska nivån.

Det betonas i propositionen att det är styrelsen som ska utse direktören. Det innebär att uppgiften att definiera direktörens roll också vilar på de förtroendevalda i *styrelsen som helhet*. Även om förhållandet mellan styrelsens ordförande och direktören är centralt för ledningen av en kommun eller ett landsting är det ändå styrelsen som helhet som bestämmer vilka uppgifter direktören har och vilka ramar som gäller för direktörens uppgifter.

I 7 kap. 2 § KL klargörs att instruktionen ska fastställa direktörens grundläggande uppgifter och hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Därutöver är det upp till varje kommun eller landsting att bestämma om vad som ska regleras.

Organisationen under styrelsen

Av lagtexten framgår uttryckligen att styrelsen ska utse *en* direktör som har den ledande ställningen bland de anställda. Denne ska också vara chef för förvaltningen under styrelsen. Bestämmelsen kan tolkas som en viss inskränkning i den kommunala organisationsfriheten eftersom den uttrycker en ram för förvaltningsorganisationen under styrelsen. Med förvaltning under styrelsen avses enligt propositionen den tjänstemannaorganisation som enligt fullmäktiges reglemente, instruktioner eller styrelsens beslut lyder under styrelsen.

Det formella chefskapet över förvaltningen under styrelsen ska samlas i en person. I propositionen lyfter regeringen här särskilt fram vikten av transparens i den kommunala förvaltningen och gör ställningstagandet att den inskränkning av kommunernas och landstingens organisationsfrihet som ligger i detta är nödvändig och proportionerlig.

Regeringen betonar i propositionen att bestämmelserna inte hindrar att direktören ges uppdrag av strategisk natur. För att förhindra att direktören får en alltför stor arbetsbörda kan t.ex. en biträdande chef utses, beslutanderätten i vissa ärenden kan delegeras till andra anställda och styrelsen kan också överlåta åt direktören att i sin tur besluta om vidaredelegation till en annan anställd.

Det uppställs heller ingen begränsning när det kommer till att utse fler chefer under direktören inom förvaltningen under styrelsen. Oavsett vilken organisation kommunen eller landstinget väljer ska direktören dock vara chef över styrelsens förvaltning som helhet. I detta inbegrips enligt propositionen att ansvara för att förvaltningen bedrivs i enlighet med gällande lagar och föreskrifter. Direktören har som chef för förvaltningen även ansvaret för personalen och budget m.m. inom förvaltningen. Direktören behöver däremot inte – men kan – vara chef för de övriga förvaltningscheferna.

Instruktion för direktören

Direktörens roll ska fastställas av styrelsen i en *instruktion*. I 7 kap. 2 § KL uttrycks det så att styrelsen i en instruktion ska fastställa *hur* direktören ska leda förvaltningen under styrelsen och fastställa direktörens övriga uppgifter.

Ambitionen är att arbetet med upprättandet av instruktionen ska leda till en *dialog* och en *diskussion* om uppgiftsfördelningen mellan de förtroendevalda och direktören.

Instruktionen fyller två viktiga funktioner; den ska skapa klarhet inåt i organisationen och den ska bidra till att öka medborgarnas förståelse för rollfördelningen mellan de förtroendevalda och förvaltningen. Regeringen framhåller betydelsen av transparens i detta sammanhang.

Regeringens syfte med krav på att styrelsen fastställer en instruktion för direktören är att detta ska bidra till att skapa ett bra samspel mellan de förtroendevalda och direktören. En tydlig fördelning av uppgifter innebär normalt en bättre samverkan. Finns det en instruktion för en sådan fördelning och ett sådant samspel, finns det enligt regeringen också förutsättningar för ett fungerande samarbete. I propositionen betonas att det vid en eventuell konflikt kan vara en fördel att kunna luta sig mot vad som har reglerats i en instruktion, men framförallt kan processen som sådan verka konfliktförebyggande. Instruktionen kan på så sätt underlätta samarbetet mellan förtroendevalda och direktören.

Den process som ligger till grund för utvecklandet av en instruktion för direktören är viktig. Ett bra samspel mellan den politiska nivån och förvaltningsorganisationen är en grundförutsättning för att skapa förutsättningar för genomslag av den förda politiken. Instruktionen utgör därmed ett levande dokument.

I instruktionen ska fastställas hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Enligt propositionen kan det t.ex. vara lämpligt att det i instruktionen framgår inom vilka ramar direktören anställer personal vid sin förvaltning samt har medarbetar- och lönesamtal med den. En fråga som också kan beröras i en instruktion är om direktören ska vara chef för de andra förvaltningscheferna. Oavsett hur organisationen ser ut kan det vara lämpligt att i instruktionen förtydliga direktörens uppdrag och arbetsuppgifter i relation till de andra förvaltningscheferna. Likaså kan direktörens roll i ärendeberedningen inom förvaltningen belysas. Ytterligare resonemang om instruktionens innehåll finns att läsa på sid 197-201 i propositionen.

Sammanfattningsvis är det viktigt att understryka att det är processen som sådan som ger mervärde i sammanhanget. Vad som behöver finnas i en instruktion kommer därmed att färgas av lokala förutsättningar och traditioner. Det lokala handlingsutrymmet är stort.

Instruktionens roll i förhållande till beslutad delegationsordning

I propositionen berörs situationen att befogenheter i delegationsordningen och uppgifter i instruktionen tangerar varandra. Frågan är då om instruktionen också bör innehålla sådan delegation.

Enligt förbundets mening är det viktigt att skilja delegation från instruktion. Den underliggande delegationen är avgörande för vad som är överklagbart. Mot den bakgrunden kan det finnas goda skäl att i instruktionen istället hänvisa till att beslutanderätt som delegeras till direktören redovisas i den samlade delegationsordningen.

Delegation av nämndernas beslutanderätt

Flexibla regler för anmälan av delegationsbeslut

En nyhet i 2017 års kommunallag är att varje nämnd ska ta ställning till i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegation ska anmälas. Det gäller även i vilken utsträckning beslut som har fattats efter vidaredelegation ska anmälas.

Syftet med denna lagändring är att bädda för ökad effektivitet genom att delegationsbeslut kan vinna laga kraft snabbare. Det blir alltså möjligt för en nämnd att förordna om att beslut i vissa ärenden eller grupper av ärenden inte ska anmälas till nämnden. Är det fråga om beslut som överklagas med laglighetsprövning ska sådana beslut protokollföras särskilt. Protokollen ska därefter tillkännages på den webbaserade anslagstavlan.

Reglerna gäller inte bara beslut som fattas av anställda med stöd av delegation (7 kap. 8 § KL), utan även delegationsbeslut av utskott och enskilda förtroendevalda (6 kap. 40 § första stycket KL). Beslut som fattats med stöd av delegation på grund av att det rör en brådskande fråga (6 kap 39 § KL) ska däremot alltid anmälas.

När det gäller *nämndens möjlighet till insyn* framför regeringen i propositionen att det fortfarande är de förtroendevalda som beslutar om vilka typer av beslut som ska anmälas till nämnden, t.ex. om nämnden anser sig ha ett särskilt intresse av vissa typer av beslut. De förtroendevalda kommer också att kunna följa delegationsbeslut som inte anmäls via den kommunala anslagstavlan. Som ett led i uppföljning av hur den delegerade beslutanderätten använts kan nämnderna även besluta om mer samlad återrapportering på aggregerad nivå.

Inget hindrar att nämnden beslutar att alla delegationsbeslut liksom tidigare ska anmälas i den ordning som tidigare tillämpats. I avvaktan på att nämnden tagit ställning till nya rutiner kan en sådan ordning vara lämplig.

Protokollets utformning

Hur protokollen ska utformas och vad de ska innehålla är det upp till varje kommun, landsting och landsting att bestämma. Protokollen kan innehålla allt från fullständiga beslut med motivering och andra uppgifter till enbart en förteckning över att beslut har

fattats i vissa ärenden. De nya reglerna innebär inte några formkrav på hur protokoll över delegationsbeslut som inte anmäls ska utformas. Kravet på att beslut ska protokollföras och tillkännages innebär bara ett krav på att det dokumenteras att ett beslut fattats och att detta sedan tillkännages på anslagstavlan.

Regeringen uttalar i propositionen att en rimlig ordning kan vara att beslutsprotokollet justeras genom att i det någon form signeras av beslutsfattaren. Eftersom protokollen ska tillkännages på den kommunala anslagstavlan måste hänsyn tas till bl.a. bestämmelser om personuppgifter i personuppgiftslagstiftningen och offentlighets- och sekretesslagen. Protokollens utformning kan därför komma att se olika ut beroende på typen av beslut. Regeringen påpekar dock att det av rättssäkerhetsskäl är viktigt att besluten kan identifieras. Grundläggande uppgifter som möjliggör det måste därför finnas med i tillkännagivandet.

Beslut som fattas med stöd av vidaredelegation

Möjligheten till vidaredelegation behålls oförändrad i 2017 års kommunallag. Det innebär att samma regler om återrapportering till nämnd gäller, oavsett om det är fråga om delegation eller om vidaredelegation. Bestämmelsen om att nämnderna ska besluta om i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av delegation ska anmälas till dem omfattar således även beslut fattade med stöd av vidaredelegation. Även sådana beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas genom laglighetsprövning (7 kap. 6 och 8 § KL).

Någon lagstadgad återrapporteringsskyldighet till förvaltningschefen för beslut som fattats med stöd av vidaredelegation föreskrivs inte i 2017 års kommunallag. Det står dock nämnden fritt att bestämma att återrapportering, i stället för att ske till nämnden, ska ske till förvaltningschef. Nämnden kan också bestämma att återrapportering ska ske till både nämnden och förvaltningschefen. Alternativt kan nämnden besluta att överlämna till förvaltningschefen att besluta om vilken återrapportering som ska ske till denne.

De nya reglerna gäller även för beslut som fattats efter vidaredelegation inom en gemensam nämnd. Om det är en uppgift för förvaltningschefen eller för delegaten att anmäla sådana beslut till nämnden får respektive nämnd bestämma. Nämnden ska, i likhet med vad som föreslås ovan, ha möjlighet att besluta om omfattningen av återrapporteringen.

Delegering till nämndernas presidier

En nyhet i 2017 års kommunallag är att det införs en möjlighet att delegera beslutanderätt till *nämndernas presidier*. Regeringen uttalar i propositionen att det på nämndnivå kan finnas frågor som lämpar sig väl för ett beslutsfattande där man strävar efter politisk konsensus och att det därför bör införas en möjlighet att delegera beslutanderätt till nämndernas presidier. Bestämmelserna om återrapportering till nämnderna gäller även vid delegation till presidierna.

Delegation till nämndens presidium kommer inte att skilja sig från andra former av delegation, vare sig när det gäller vilka typer av beslut som kan delegeras eller när det gäller ansvarsfördelningen. Det är upp till den enskilda nämnden att avgöra om några, och i så fall vilka, beslut som ska delegeras. Med tanke på presidiets sammansättning ges i propositionen några exempel. Det kan t.ex. handla om sådana beslut där nämnden redan är överens i stora drag om det sakliga innehållet och där beslutet endast är en formalitet. Det kan också gälla både brådskande och icke-brådskande ärenden där nämnden redan har fattat ett inriktningsbeslut. Ett annat exempel är känsliga socialtjänstärenden där man vill hålla kretsen av de inblandade liten.³ Enkla myndighetsbeslut och beslut om tillstånd är andra exempel på sådant som skulle kunna delegeras till ett presidium.

I lagstiftningsärendet uppmärksammas att beslutanderätt redan i dag delegeras till nämndpresidier i form av utskott. Regeringen framför i propositionen att de nya reglerna ändå fyller en funktion genom att underlätta för kommuner och landsting. Nämnderna kommer inte längre behöva göra presidierna till utskott för att på så sätt kunna delegera beslutanderätt till dem.

Det blir följaktligen möjligt för en nämnd att anförtro uppgifter både till presidiet och till ett utskott. Organen uppvisar likheter med den skillnaden att det redan av lagen framgår vilka som utgör en nämnds presidium. I övrigt kommer skillnaden mellan eventuella utskott och presidiet till största del avgöras av organisationen av arbetet i den enskilda nämnden. Från SKL:s sida vill vi dock påpeka att val av presidiet sker på annat sätt än val av utskott, vilket kan påverka de olika partiernas representation.

En aspekt som belyses i förarbetena är att beslutsfattandet i presidierna kan bli problematiskt. I kommunallagen finns inga regler om hur ett presidium eller ett utskott ska fatta beslut. Vid lika röstetal i fullmäktige har ordförande utslagsröst (5 kap. 44 § KL). Denna bestämmelse är även tillämplig när en nämnd fattar beslut (6 kap. 28 § KL). I ett JO-uttalande (JO 1985/86 s. 278) som rörde en situation med lika röstetal i ett utskott, gav JO uttryck för att ordförandens röst skulle vara utslagsgivande och rekommenderade kommunfullmäktige att i reglemente för utskott fastställa beslutsförfhetsregler. I linje med detta uttalande uttalar regeringen i propositionen att det finns skäl för fullmäktige att besluta om beslutsförfhetsregler även för presidier. JO:s beslut torde ge uttryck för en generell princip om att vid lika röstetal har ordförande utslagsrösten, även vid delegation till presidier. Av lagen framgår att nämndens ordförande är ordförande för presidiet. Frågor kring presidiets sammanträde kan i övrigt regleras internt.

Webbaserad anslagstavla

Kommunens anslagstavla har en *formell funktion*. Där tillkännages bl.a. fullmäktiges möten och där anslås justering av protokoll. Anslaget av ett protokolls justering ger utgångspunkten för att beräkna tiden för möjligheten att överklaga de beslut som kan

³ Här vill vi dock påtala att delegation enligt socialtjänstlagen i vissa fall bara är möjlig till utskott.

överklagas med laglighetsprövning. Anslagstavlan är också platsen för vissa andra formbundna tillkännagivanden i annan lagstiftning – exempelvis i plan- och bygglagen och i ordningslagen.

En viktig nyhet i 2017 års kommunallag är att anslagstavlan ska vara webbaserad. Det uttrycks så i 8 kap. 9 § KL att varje kommun och landsting på sin webbplats ska ha en anslagstavla. Den fysiska kommunala anslagstavlan försvinner samtidigt i och med att anslagstavlan *blir digital och placeras på kommunens webbplats*. Den webbaserade anslagstavlan ska placeras väl synlig och vara lätt att hitta. I propositionen rekommenderas att anslagstavlan läggs på webbplatsens startsida. Är det av någon anledning inte lämpligt bör startsidan under alla förhållanden innehålla en tydlig anvisning om hur anslagstavlan nås.

Informationen på anslagstavlan ska vara väl avskild. Det innebär att det inte får finnas någon risk för sammanblandning med annan information på kommunens eller landstingets webbplats. Överskådlighet och tydlighet är viktiga ledord vid utformningen av anslagstavlan. Det är noga reglerat i KL vilken information som ska eller får finnas på anslagstavlan (8 kap. 10-11 §§ KL). Obligatoriskt innehåll är:

- Tillkännagivanden om fullmäktiges sammanträden, dvs. uppgift om tid och plats för fullmäktiges sammanträden och om vilka ärenden som ska behandlas.
- Tillkännagivande av justerade protokoll.
- Tillkännagivande av delegationsbeslut som inte ska anmälas.
- Justerade protokoll, i den utsträckning kommunen eller landstinget bestämmer och det inte strider mot lag eller annan författning.
- Upplysningar om hur beslut kan överklagas enligt 13 kap. KL.

En grundläggande och viktig funktion hos anslagstavlan är alltså att fungera som verktyg för kungörelsen över vilka ärenden som ska behandlas på fullmäktige. Anslagstavlan ska också redovisa att beslut fattats, när protokollet justerats – och hur överklagandetiden för sådana beslut ska beräknas.

Anslagstavlan ska innehålla en permanent och allmän upplysning om *hur beslut kan överklagas* enligt reglerna om laglighetsprövning enligt 13 kap. KL. Upplysningen behöver redovisa inom vilken tid laglighetsprövning kan begäras och vad som i övrigt gäller för en sådan prövning. I propositionen sägs särskilt att upplysningen bör innehålla information om att alla omständigheter en klagande vill göra gällande måste anföras inom klagotiden.

Med digitaliseringen av anslagstavlan följer ett visst mått av utökad serviceskyldighet. Innehållet på anslagstavlan ska kunna göras tillgängligt även för de kommunmedlemmar som av någon anledning är obekväma med att söka information digitalt. Den digitala klyftan kan exempelvis överbryggas genom att informationen på anslagstavlan kan göras tillgänglig i kommunhusets entré eller på biblioteken.

Revision

Revisionsbudgeten fullmäktigepresidiets sak

För att åstadkomma en oberoende beredning och markera behovet av resurser till revisionen införs ett krav på att revisorernas budget ska beredas av fullmäktiges presidium i 11 kap. 8 § KL. Det innebär att styrelsen i arbetet med att upprätta förslaget till den samlade budgeten inte ska ta ställning till budgetutrymmet revisorernas verksamhet.

Fullmäktigepresidiet upprättar alltså sitt förslag självständigt i förhållande till styrelsen. Bestämmelsen hindrar dock inte presidiet från att samråda med styrelsen, en annan nämnd eller revisorerna vid beredning av förslaget.

Självständig yttrande- och upplysningsrätt för de sakkunniga lagfästs

Frågan om revisionens oberoende har ständig aktualitet. Regeringen är av uppfattningen att det inte enbart kan ankomma på revisorerna att förklara de sakkunnigas iakttagelser. I 2017 års kommunallag får därför revisorernas sakkunniga en självständig rätt att yttra sig. Bestämmelsen har utformats efter samma mönster som yttrandetätten för de förtroendevalda revisorerna – det är alltså fråga om en rätt – inte en skyldighet.

De sakkunnigas rätt att yttra sig är knuten till de rapporter de lämnat och följer direkt av lag. Det krävs alltså ingen ändring av fullmäktiges arbetsordning för att rätten ska kunna göras gällande. Däremot finns det naturligtvis inget som hindrar att arbetsordning kompletteras i detta avseende.

Revisionsprocessen i fullmäktige ny ordning

Vissa tekniska förändringar gäller revisionsprocessen i fullmäktige. Det slås numera fast i lagtext att årsredovisningen ska godkännas innan fullmäktige tar ställning till frågan om ansvarsfrihet. Enligt regeringens mening är det lämpligt att fullmäktige först tar ställning till eventuell revisionskritik mot årsredovisningen genom att ta ställning till årsredovisningen. Därefter ska fullmäktige pröva om kritiken bör föranleda anmärkning eller vägrad ansvarsfrihet.

För det fall det förekommer kritik kan det inverka på hur debatten kring årsredovisning och ansvarsprövning organiseras.

Valbarhet och fyllnadsval för revisorer

En fullmäktigeledamot är inte valbar till uppdrag som revisor. I 2017 års kommunallag har ytterligare ett valbarhetshinder för de förtroendevalda revisorerna har tillkommit. Syftet med denna bestämmelse som återfinns i 4 kap. 5 § KL är att ytterligare stärka revisionens oberoende i förhållande den kommunala verksamheten. Av bestämmelsen framgår att en revisor inte kan väljas till ledamot eller ersättare i fullmäktige. Det finns dock en övergångsbestämmelse när det gäller det nya valbarhetshindret. Av

denna framgår att valbarhetshindret ”tillämpas första gången efter det att det första ordinarie valet efter ikraftträdandet har hållits i landet”.

Ordningen väcker frågor om vad som händer vid valet 2018. Revisionsuppdraget sträcker sig över de fyra år som följer efter valet till revisor. Det innebär att den som valts till revisor fortsätter att vara revisor för granskning som sträcker sig in i den nya mandatperioden. Övergångsbestämmelsen torde innebära att valbarhetshindret får effekt från och med ordinarie val till fullmäktige 2018.

Det är rimligt att utgå från att en förtroendevald revisor ska kunna finnas med på sitt partis valsedel inför en ny mandatperiod. Däremot kommer länsstyrelsen *vid sammanräkningen* tvingas konstatera att vederbörande inte är valbar till uppdraget som ledamot eller ersättare i fullmäktige eftersom det föreligger ett valbarhetshinder. Skulle en förtroendevald revisor vilja återgå till ett fullmäktigeuppdrag måste därför fullmäktige besluta om entledigande på sitt sista sammanträde under mandatperioden, med hänsyn till regleringen av när ett uppdrag upphör.

Verkställighet

Ett kommunalt beslut anses i princip verkställbart så snart protokollet över beslutet har justerats. Ett beslut som kan överklagas enligt reglerna om laglighetsprövning har enligt 1991 års kommunallag fått verkställas innan det har vunnit laga kraft om inte särskilda skäl talat emot det.

Riksdagen har uttalat att reglerna om verkställighet behöver ses över i syfte att åstadkomma en ordning som så långt som möjligt förhindrar att ett beslut verkställs innan det fått laga kraft, i de fall det finns en risk för återgång av ett beslut som för med sig en civilrättslig bundenhet (bet. 2010/11:KU 24 s. 31). Riksdagens tillkännagivande grundar sig bl.a. på Justitieombudsmannens (JO) kritik i två ärenden mot kommuner som verkställt beslut utan att närmare överväga om det förelåg skäl att invänta att de fått laga kraft eller att verka för att frågan om rättelse togs upp efter att besluten upphävts (JO 2010/11 s. 568 I och II).

Regeringen konstaterar i propositionen att problemet med att rättelse inte kunnat ske är ovanligt, men gör ändå bedömningen att reglerna bör skärpas. Skälet för detta är enligt regeringen att möjligheten till laglighetsprövning i praktiken blir illusorisk om verkställigheten av ett upphävt beslut inte går att rätta och att uppkomsten av sådana situationer riskerar att urholka respekten för rättssystemet.

Regeringen uttalar att en skärpning bör ta sikte på att förhindra att denna typ av situationer över huvud taget uppstår, samtidigt som det är viktigt att en ny reglering inte får till effekt att den kommunala beslutsprocessen försvåras eller försenas på ett sätt som inte står i proportion till detta ovanligt förekommande, om än allvarliga, problem.

Enligt regeringen är en utgångspunkt att ett beslut som inte kan rättas om det upphävs av domstol inte ska verkställas. Samtidigt konstaterar regeringen att ett kategoriskt förbud mot verkställighet av sådana beslut inte kan motiveras. En sådan ordning

skulle försvåra den kommunala beslutsprocessen på ett alltför ingripande sätt. Mot den bakgrunden har regeringen i stället valt att göra frågan om rättelse kan ske eller inte till en central omständighet vid verkställighetsbedömningen.

Lagtexten i 13 kap. 14 § KL har därför utformats enligt följande.

”Ett beslut som kan överklagas enligt detta kapitel får verkställas innan det fått laga kraft om inte särskilda skäl talar mot det. Vid bedömningen ska särskild hänsyn tas till om verkställigheten av beslutet kommer att kunna rättas.”

Det faktum att det kan bli kostsamt eller krångligt för kommunen eller landstinget att rätta det upphävida beslutet betyder inte att det inte går att rätta. För det fall att kostnaderna för att rätta ett beslut framstår som orimliga bör detta dock tala för att beslutet inte ska verkställas förrän det fått laga kraft.

Enligt regeringen ger förändringen tydliga incitament för kommuner och landsting att t.ex. se över hur de utformar sina avtal. Civilrättsliga avtal kan utformas så att det faktiskt går att rätta om beslutet som det vilar på upphävs. Regeln skapar incitament för att i förväg ta hänsyn till problematiken med verkställighet och för det fall en snabb verkställighet önskas möjliggöra återgång av den.

Regeringen konstaterar att det även fortsättningsvis kommer att finnas fall när verkställighet måste ske skyndsamt av beslut som inte kan rättas. En aspekt som talar för verkställighet trots att beslutet inte fått laga kraft är enligt regeringen att beslutet annars skulle sakna verkan. Det kan t.ex. handla om tillfälliga anställningar som inte kan vänta eller att en fastighet som kommunen eller landstinget vill förvärva säljs på exekutiv auktion. Om det finns skäl för att ändå verkställa ett beslut som inte kan rättas trots att det inte fått laga kraft och de är sådana att de väger tyngre än skälen som talar för att vänta med verkställigheten, ska beslutet därför kunna verkställas tidigare.

Något uttryckligt dokumentationskrav föreskrivs inte. Förarbetena utgår från att överväganden i verkställighetsfrågan framgår av beslutsunderlaget. Det får också anses ligga i kommunen eller landstingets intresse att tillse att sådan dokumentation finns.

Vissa frågor om kommunalförbund

De regeländringar som genomförs i 2017 års kommunallag, gäller i tillämpliga delar även kommunalförbund. Det innebär att förbunden måste ägna uppmärksamhet åt vad som exempelvis ska tillkännages på den webbaserade anslagstavlan.

Vissa av de lagändringar som sker innebär att det finns behov av att se över och ändra förbundsordningarna för kommunalförbunden.

Kommunalförbundens revisorer

Ett kommunalförbunds förbundsordning ska enligt 1991 år kommunallag, i fråga om förbund med förbundsledning, ange på vilket sätt och vilken av förbundsmedlemmarna som ska utse revisorer. I praktiken utses revisorerna regelmässigt inte av en förbundsmedlem, utan av flera eller alla förbundsmedlemmar tillsammans. Regeringen

framför i propositionen att det av tydlighetsskäl inte är lämpligt att ha en bestämmelse som kan tolkas som att endast en förbundsmedlem ska utse revisorerna, även om en sådan ordning är möjlig även i fortsättningen. Genom 2017 års kommunallag har detta därför ändrats. Av lagtexten framgår att det i förbundsordningen ska anges på vilket sätt revisorer utses i kommunalförbund med förbundsledning (9 kap. 6 § 5 KL). Det kan anges att revisorerna ska utses av endast någon eller några av förbundsmedlemmarna eller av alla gemensamt. – För kommunalförbund med förbundsfullmäktige väljs revisorerna liksom tidigare av förbundets fullmäktige (9 kap. 12 § KL).

Kommunalförbundens anslagstavla

De allmänna reglerna om anslagstavla i 2017 års kommunallag är generellt tillämpliga för kommunalförbunden. Frågor om vad som ska kungöras behöver därför inte längre framgå av förbundsordningen. Däremot ska förbundsordningen ange på vilken webbplats förbundets anslagstavla ska finnas (9 kap. 6 § 10 KL).

Ett kommunalförbund ska ha en egen anslagstavla på internet. För de kommunalförbund som redan har egna självständiga webbplatser gäller motsvarande krav för dem som gäller för kommunernas och landstingens anslagstavlur.

Det finns emellertid inget som hindrar att kommunalförbund i stället för en självständig webbplats använder sig av en av förbundsmedlemmarnas webbplatser. I sådant fall ska kommunalförbundets anslagstavla kunna särskiljas från såväl förbundsmedlemmens webbplats som förbundsmedlemmens egen anslagstavla.

Av rättssäkerhetsskäl ska förbundet *endast ha en anslagstavla* eftersom informationen inte får återges självständigt på flera webbplatser. Ett sådant system skulle innebära en risk för att uppgifterna inte kommer att överensstämma med varandra. Det är dock inget som hindrar att det skapas länkar från varje förbundsmedlems webbplats till den webbplats där kommunalförbundet har sin anslagstavla, oavsett var denna har placerats.

Särskilt om årsredovisningen och allmänhetens rätt att ställa frågor

Regeringen gör i propositionen bedömningen att det är befogat att det i förbundsordningen ska anges under vilka förutsättningar frågor kring årsredovisningen i ett kommunalförbund kan ställas. Av bestämmelsen i 9 kap. 6 § 14 p KL framgår det därför att det i förbundsordningen ska anges *om* allmänheten har rätt att ställa frågor om årsredovisningen.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

2017 års kommunallag träder i kraft den 1 januari 2018. Bestämmelsen hindrar inte att kommuner, landsting, regioner och kommunalförbund innan dess vidtar de administrativa åtgärder som kan behövas för att lagen ska kunna tillämpas i sin helhet från och med ikraftträdandet.

1991 års kommunallag (1991:900) och lagen (1970:462) om vissa anslag på kommuns anslagstavla upphör samtidigt den 1 januari 2018.

För vissa frågor finns särskilda övergångsbestämmelser.

Bestämmelserna om att en revisor inte är valbar som ledamot eller ersättare i fullmäktige och om att antalet ersättare i styrelsen ska vara minst fem ska tillämpas första gången efter det att det första ordinarie valet efter ikraftträdandet har hållits i landet. Skälet till att dessa bestämmelser ska tillämpas först efter det att ordinarie val har hållits, är att regeringen bedömt att det saknas anledning att ändra villkoren för fullmäktiges och styrelsens arbete under pågående mandatperiod.

Bestämmelserna i 1991 års kommunallag om sådana underställda nämnder som fullmäktige beslutat om före ikraftträdandet och bestämmelserna om att en lokal nämnd inte får väcka ärenden i fullmäktige fortsätter att gälla fram till dess det första ordinarie valet efter ikraftträdandet har hållits i landet. Motivet är att undvika behov av organisatoriska förändringar under pågående mandatperiod.

1991 års kommunallag ska fortfarande gälla för **överklagande av beslut** som har tillkännagetts före ikraftträdandet av den nya kommunallagen den 1 januari 2018. Det innebär att både de processuella och de materiella regler som gällde före ikraftträdandet ska tillämpas vid överklagande av beslut som tillkännagetts före ikraftträdandet.

En särskild fråga är vad som gäller för tillkännagivanden som är anslagna på den fysiska anslagstavlan och som behöver vara anslagna även efter årsskiftet. I propositionen klargör regeringen att befintliga anslag på den fysiska anslagstavlan vid ikraftträdandet den 1 januari 2018 ska flyttas över till den webbaserade anslagstavlan, där de ska finnas tills överklagandetiden har gått ut. Detta eftersom den webbaserade anslagstavlan ersätter den fysiska anslagstavlan och för att undvika problematiken med att under en övergångsperiod ha dubbla anslagstavlur.

Åtgärder som behöver vidtas eller övervägas med anledning av ikraftträdandet av 2017 års kommunallag

Som framgått behöver kommuner, landsting, regioner och kommunalförbund vidta vissa åtgärder inför eller i anslutning till ikraftträdandet av 2017 års kommunallag den 1 januari 2018. Det finns också ett antal frågor som kan behöva övervägas, men där beslut även kan fattas i senare skede. I det följande listas några av de frågor som förtjänar särskild uppmärksamhet av kommuner, landsting, regioner och kommunalförbund.

Webbaserad anslagstavla

Kommuner, landsting och regioner samt kommunalförbund måste ordna med en webbaserad anslagstavla. En sådan ska vara i funktion när 2017 års kommunallag träder i kraft, dvs. den 1 januari 2018. Rutiner måste också införas om för att ta hand om den utökade serviceskyldigheten.

Instruktion för direktören

En instruktion för den ledande tjänstemannen – direktören – behöver tas fram och antas av styrelsen. Bestämmelserna om direktören träder också i kraft den 1 januari 2018 och det är därför viktigt att detta arbete kommer i gång.

Regler om arvode och andra ersättningar till förtroendevalda

En viktig fråga att ta ställning till för kommuner, landsting och regioner är om och i så fall vilka förmåner motsvarande de som gäller för anställda som ska införas för hel- eller deltidsarbetande förtroendevalda, t.ex. vad gäller förutsättningarna för föräldradeltidighet och sjukskrivning för kommunal-, borgar-, landstings-, region- och oppositionsråd.

Underlag som rör dessa frågor kommer att inarbetas i de riktlinjer för OPF-KL som SKL avser att se över inför nästa mandatperiod.

Reglementet för styrelsen och nämnderna

Reglementen för styrelsen och nämnderna behöver ses över och uppdateras.

Kommuner, landsting och regioner har bl.a. anledning att ta ställning i frågan om styrelsen ska ges en beslutanderätt angående vissa förhållanden som rör andra nämnders verksamhet. Det finns i förekommande fall även anledning att se över frågor om beställar- och utförarnämnder och om underställda nämnder (som inte längre tillåts).

Kommuner, landsting och regioner har vidare anledning att se över och ta ställning till regler om arbetsformer och beslutsföret i utskott och presidier.

Det finns även skäl att se över och anpassa reglerna om arbetsformer m.m. för kommunal-, landstings-, region- och oppositionsråd, vare sig de finns i reglementet för styrelsen eller i ett särskilt reglemente.

SKL avser att i början av år 2018 ge ut nytt underlag om reglemente för styrelse och nämnder.

Hantering av delegationsbeslut

Kommuner, landsting, regioner och kommunalförbund har anledning att överväga om det finns skäl att ändra hanteringen av delegationsbeslut. Det gäller bl.a. om det finns skäl att utnyttja möjligheten att undanta vissa ärenden/beslut från anmälan till nämnden. Om så sker måste också regleras hur protokoll ska föras och protokoll ska justeras.

Det finns också anledning att se över delegationsordningarna med hänsyn till presidienas möjlighet att fatta beslut samt när det gäller gränsdragningen mot direktörens instruktion.

Arbetsordning för fullmäktige

Arbetsordningen för fullmäktige behöver ses över och uppdateras. Det gäller bl.a. presidiets roll att bereda revisorernas budget samt de sakkunniga revisorernas närvarorätt. Hänvisningar till bestämmelser i kommunallagen behöver uppdateras

SKL avser att i början av år 2018 ge ut nytt underlag för arbetsordning för fullmäktige.

Kommunalförbund

Förbundsordningar för kommunalförbunden behöver ses över och uppdateras.

Frågor och synpunkter

Frågor och synpunkter med anledning av detta cirkulär kan i första hand ställas till

Helena Linde, tfn 08-452 79 76, helena.linde@skl.se

Lena Dalman, 08-452 79 73, lena.dalman@skl.se

Staffan Wikell, 08-452 75 71, staffan.wikell@skl.se

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för juridik

Germund Persson
Chefsjurist

Helena Linde
förbundsjurist

P A C T A

CIRKULÄR 17:41

Arbetsgivarpolitik: 17-2:24
Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Christina Madfors

Nyckelord: Arbetsdomstolen, AD, LAS, avsked,
misskötsamhet

Kommunstyrelsen
Landstingsstyrelsen
Regionstyrelsen
Medlem i Pacta
Arbetsgivarpolitik

Arbetsdomstolens dom 2017 nr 47 om avsked av rektor som brutit mot interna regelverk m.m.

Arbetsdomstolen (AD) har prövat om Vallentuna kommun haft laglig grund för att avskeda en rektor. AD har fastställt Attunda tingsrätts dom som förklarat avskedandet ogiltigt.

Arbetslagaren hade ett ombud i tingsrätten men förde sin egen talan i Arbetsdomstolen. Kommunen företrädde av advokat.

Bakgrund

B.Ö. anställdes i mars 2012 som rektor bl.a. eftersom han ansågs särskilt lämpad att genomföra en satsning på digitalt lärande. B.Ö. reste runt och föreläste om digitalt lärande både inrikes och utrikes. Han var i allt väsentligt omtyckt och uppvisade goda resultat.

Runt årsskiftet 2014/2015 uppmärksammades kommunledningen på att det verkade förekomma ekonomiska oegentligheter vid skolan, vilka B.Ö. skulle vara inblandad i. Ett revisionsföretag fick i uppdrag att undersöka om så var fallet.

Den 2 mars 2015 blev B.Ö. knivskuren av en elev när han ingrep i ett bråk. Han fördes till sjukhus där han opererades och blev inlagd. Kommunen beslutade dagen efter att stänga av B.Ö. från arbetet på grund av utredningen om ekonomin och stängde samtidigt av hans mobiltelefonabonnemang. Den 18 april 2015 avslutade kommunen hans anställning.

Samma dag som kommunen beslutade att stänga av B.Ö. gick kommunen ut med ett pressmeddelande där han namngavs och där det framhölls att avstängningen berodde på misstankar om att det förekommit ekonomiska oegentligheter på skolan. Även i

**Pacta – arbetsgivarorganisationen med kommunala avtal
för kommunala bolag och kommunalförbund.**

pressmeddelande när kommunen beslutade att avskeda B.Ö. framhölls att kommunens medel inte använts på rätt sätt. Efter att revisionsföretaget lämnat sin rapport, lämnade kommunen in en anmälan till bl.a. Polismyndigheten. En förundersökning inleddes men lades ner senare.

Samma dag som B.Ö. fick veta att han avskedats skickades ett mejl från honom/hans mejladress till barn- och ungdomsnämndens ordförande där det framgick att han skulle gå till media med skadliga uppgifter om denna om hon inte medverkade till en uppgörelse i godo. Mejlet skickades emellertid av hans hustru, utan B.Ö:s vetskap. När B.Ö. fick vetskap om att meddelandet hade skickats, tog han inte kontakt med varken barn- och ungdomsnämndens ordförande eller kommunen för att ta avstånd från det eller be om ursäkt.

Kommunen har som grund för avskedandet i korthet anfört att B.Ö. har

- uttryckt sig hotfullt i ett e-postmeddelande till barn- och ungdomsnämndens ordförande,
- agerat illojalt i samband med inköp,
- agerat illojalt gällande bisysslor,
- agerat vårdslöst rörande skolans inventarier, och
- gjort sig skyldig till bristande efterlevnad av regler i övrigt.

Tingsrättens bedömning

B.Ö. yrkade ogiltigförklaring av avskedandet samt allmänt och ekonomiskt skadestånd. Kommunen bestred samtliga yrkanden. Tingsrätten fann att B.Ö. förtjänar kritik i flera avseenden, men att det inte i något fall varit fråga om ett sådant avsiktligt eller vårdslöst agerande som rimligen inte ska behöva tålas i ett rättsförhållande. Det förelåg inte heller saklig grund för uppsägning då B.Ö. inte blivit varnad om att anställningen var i fara och att han inte haft något nämnvärt stöd i de i målet aktuella avseendena från sina närmaste medarbetare eller från sin ledning.

Tingsrätten beslutade att domen, såvitt avsåg ogiltigförklaringen av avskedandet, skulle gälla omedelbart vilket innebar att anställningen trots avskedandet skulle bestå tills tvisten har slutligt avgjorts. Kommunen förpliktades att till B.Ö. betala allmänt skadestånd med 125 000 kronor, ersättning för utebliven lön och rättegångskostnader.

Kommunen överklagade domen till Arbetsdomstolen som meddelande prövnings-tillstånd.

Arbetsdomstolen

AD bedömer först de omständigheter som kommunen lagt B.Ö. till last för att därefter ta ställning till om det har förelegat grund för att skilja B.Ö. från anställningen som rektor.

Privata inköp och resor

När det gäller vissa inköp m.m. finner AD att B.Ö:s uppgifter om att dessa haft samband med hans arbete förtjänar tilltro. Däremot anser domstolen att B.Ö. förtjänar

kritik för att han lät kommunen betala för en anhörigs deltagande i en representationsmiddag.

När det gäller de i målet aktuella resorna förtjänar B.Ö. kritik för en av dessa då han varit otydlig gentemot kommunen när han tagit ut semester, men ändå belastat kommunen för kostnaden för resan.

Bisysslor m.m.

iSkolor var en ideell förening som skapades och drevs främst av J.A, biträdande rektorn vid skolan, under medverkan av B.Ö. Det var en bank av iTunes U-kurser där lärare kunde skapa och dela kurser med varandra. Enligt AD var B.Ö:s arbete med föreningen inte en bisyssla och de kostnader som kommunen belastats med avseende iSkolor har inte varit privata eller verksamhetsfrämmande. Det har funnits en tydlig koppling mellan iSkolor och B.Ö:s arbete som rektor. AD ansåg dock att B.Ö. förtjänade kritik för att iSkolor drivits på ett alltför informellt sätt, där B.Ö. inte tillräckligt tydligt klargjort bl.a. att iSkolor var en ideell förening i vilken kommunen var medlem.

CreateFree var en webbsida som i praktiken skapades och drevs främst av biträdande rektorn J.A. under medverkan av B.Ö. På hemsidan återfanns bl.a. information om föreläsningar som B.Ö. höll. Vidare fanns information om att man arrangerade gruppresor. Enligt AD har kommunen inte visat att CreateFree var en verksamhetsfrämmande bisyssla och att kommunen därmed fått acceptera vissa kostnader hänförliga till CreateFree. AD riktar dock kritik mot B.Ö. för att CreateFree drivits på ett alltför informellt sätt och utan att det tydliggjorts om CreateFree var en del av kommunens verksamhet eller en fristående ideell verksamhet som stöddes av kommunen.

Föreläsningar på uppdrag av andra

Enligt AD har B.Ö. inte haft någon bisyssla när han hållit dessa föreläsningar.

Brott mot interna regelverk

Det som avses är huvudsakligen brott mot regler för ekonomihantering.

AD konstaterar att kommunen inte visat att inköp av elektronik inte omfattats av det aktuella ramavtalet, varför B.Ö. har haft fog för uppfattningen att det fanns ett ramavtal för inköp av datorer och annan elektronik. AD konstaterar att B.Ö. följt inköpsrutinerna vid inköp av mobiltelefoner, men att han inte följt inköpsrutinerna vid inköp av resor och även underlåtit att underrätta kommunens inköpscontroller på det sätt som föreskrivs.

Under år 2013 och 2014 handlade B.Ö. för avsevärt större belopp än delegationsordningen ger en rektor behörighet att göra. Åren innan överskreds beloppsgränsen marginellt. Enligt AD förtjänar B.Ö. kritik för att ha agerat i strid med barn- och ungdomsnämndens delegationsordning. B.Ö. får också kritik för att han underlåtit att kontrollera konteringen och att han inte följt beloppsgränserna vid användande av First Card-kortet.

Det allvarligaste är att B.Ö. inte har lämnat kvitton och annat underlag för bokföring, att han ofta dröjt med att lämna kvitton som styrker utlägg och inköp samt att han i betydande utsträckning underlåtit att lämna uppgifter till skoladministrationen om t.ex. syftet med en viss resa och vilka som deltagit vid representation. Detta har försvårat för kommunen att bedöma hur skolans medel har använts. AD konstaterar att barn- och ungdomsförvaltningen sedan tidigare kände till att det förekom brister i hantering med kvitton m.m.

Enligt AD har kommunen inte styrkt sitt påstående om brister i inventarieredovisningen på skolan. När det gäller påstått brott mot rutiner om utlandsresor och fråga om ersättning för nyttjande av bil i tjänsten gör AD följande bedömning. I fråga om utlandsresor har B.Ö:s närmaste chef varit informerad om de resor han gjort, varför det inte funnits skäl att rikta kritik mot B.Ö. Däremot riktas kritik mot B.Ö. för att han vid användande av bil i tjänsten och ersättning för det, inte har yrkat ersättning enligt gällande regelverk.

Framställt hot

Här avses det mejl som B.Ö. skrev till barn- och ungdomsnämndens ordförande, men som skickades av hans hustru. Enligt domstolens mening står det klart att en arbetstagare, som hotar att avslöja ekonomiska oegentligheter om företrädare för arbetsgivaren i syfte att få till stånd en ekonomisk gynnsammare uppgörelse, normalt sett på ett allvarligt sätt åsidosätter sina åligganden i anställningen. AD konstaterar att situationen i målet är särpräglad och beaktar följande omständigheter. Beslutet att stänga av B.Ö:s mobiltelefonabonnemang när han var inlagd på sjukhus efter att i arbetet ha blivit utsatt för misshandel har uppvisat en anmärkningsvärd brist på hänsyn till B.Ö. Vad gäller de båda pressmeddelandena i vilka B.Ö. namngetts och det framhållits att kommunens medel inte använts på rätt sätt, så menar AD att det är begripligt att B.Ö., efter att offentligt ha anklagats för ekonomiska oegentligheter, upplevde sig utsatt för en så kränkande behandling att han övervägde att ”ge igen med samma mynt” genom att offentliggöra oegentligheter som han ansåg att en företrädare för kommunen gjort sig skyldig till. AD anser dock att B.Ö. bör klandras för att inte ha tagit avstånd från meddelandet, men att omständigheterna varit sådana att det finns skäl att se mindre allvarligt på detta.

Har det funnits laga skäl för avskedande eller saklig grund för uppsägning?

AD konstaterar att utredningen inte visar att det förekommit några ekonomiska oegentligheter som medfört vinning för B.Ö. Enligt domstolen har han dock ”uppvisat ett betydande mått av självsvåldighet” gällande tolkningen av sitt uppdrag och saknat lyhördhet för hur hans agerande uppfattats. Samtidigt beaktar AD att hans närmsta chefer tycks ha accepterat och tillåtit att han tagit sig större friheter när det gäller arbetets innehåll och riktning än vad som är vanligt bland rektorer i allmänhet. Domstolen anser inte att B.Ö. satt sig över några entydiga direktiv eller instruktioner och framhåller att det ålegat kommunen att klargöra för B.Ö. om den ansett att han inte skulle tillåtas ha sådan handlingsfrihet.

Vid en samlad bedömning finner AD, i likhet med tingsrätten, att det som läggs B.Ö. till last, varken var för sig eller sammantaget, innebär att han grovt åsidosatt sina åligganden som rektor. Enligt AD finns det skäl att se allvarligt på hans agerande, men att kommunen borde ha gjort honom medveten om dessa brister och givit honom möjlighet att ändra sitt agerande. Därmed anser AD att det saknas saklig grund för uppsägning och att avskedandet ska ogiltigförklaras.

AD fastställer tingsrättens domslut. Domen var enhällig.

SKL:s kommentar

Enligt 18 § anställningsskyddslagen får en arbetstagare avskedas om han eller hon grovt har åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Därmed avses ett sådant avsiktligt eller grovt vårdslöst förfarande som inte rimligen ska behöva tålas i något rättsförhållande. Enligt 35 § första stycket anställningsskyddslagen ska ett avskedande ogiltigförklaras på yrkande av arbetstagaren, om grunderna för avskedet inte ens utgör saklig grund för uppsägning.

Arbetsgivaren måste kunna styrka de fakta som läggs till grund för avskedet och att de omständigheter som åberopas är av sådan tyngd att det utgör grund för avsked eller i vart fall räcker för en uppsägning på grund av personliga skäl.

Domen visar på värdet av att ha entydiga direktiv eller instruktioner som anger vad som ingår i anställningen och att dessa är väl kända av arbetstagaren. Vidare tydliggör domen att arbetsgivaren inte kan förhålla sig passiv när det kommer till arbetsgivarens kännedom att en arbetstagare uppvisar ett självsvåldigt beteende eller slarvar med att följa angivna rutiner.

I sådana fall måste arbetsgivaren medvetandegöra arbetstagaren om vad som förväntas av den anställda och att anställningen kan vara i fara om arbetstagaren inte ändrar sitt handlande. Det är därför viktigt att närmsta chef på ett tydligt sätt klargör att arbetstagarens handlande inte är acceptabelt och att om arbetstagaren inte ändrar sitt beteende så kan anställningen vara i fara.

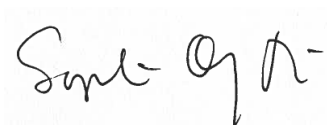
Arbetsgivaren kan inte med framgång kritisera en medarbetares felaktiga handlande om arbetsgivaren har känt arbetstagarens agerande, men inte reagerat genom medvetandegörande samtal med lämplig dokumentation, arbetsledningsbeslut eller andra åtgärder. Arbetsgivaren ska också följa upp att arbetstagaren rättat sig efter arbetsgivarens instruktioner. I vissa fall kan misskötsamheten utgöra skäl för att tilldela arbetstagaren en skriftlig varning med stöd av AB.

När det gäller ekonomiska frågor ska arbetsgivaren kunna visa vilka riktlinjer och rutiner som gäller för olika slags transaktioner och att arbetstagaren har känt till hanteringen av dessa. När det är chefer, som en rektor, kan högre krav ställas på följsamhet till rutiner.

Av rättspraxis från Arbetsdomstolen, se bl.a. AD 1999 nr 147, framgår att en medarbetare som medvetet försöker skada sin arbetsgivare anses allvarligt åsidosätta sina åligganden gentemot denne. AD konstaterar i det här fallet att rektorns mejl med hot

om att avslöja skadliga uppgifter om en arbetsgivarföreträdare, typiskt sett är ett sådant allvarligt beteende att det skulle räcka för ett avsked. I det här fallet var det dock särpräglade omständigheter. Arbetsgivarens sätt att hantera ärendet, inte minst de anklagelser mot rektorn som förts fram i pressmeddelandena, innebar att domstolen såg mildare på det hotfulla mailet eftersom arbetstagaren blivit provocerad.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för arbetsgivarpolitik

Sophie Thörne

Christina Madfors

Bilaga:
AD 2017 nr 47

P A C T A

CIRKULÄR 17:65

Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Siri Reinhag

Nyckelord: AD, diskriminering, trakasserier,
utredningsskyldighet, arbetstagare, LSS,
personlig assistans

Kommunstyrelsen
Landstingsstyrelsen
Regionstyrelsen
Medlem i Pacta
Arbetsgivarpolitik

Arbetsdomstolens dom 2017 nr 61, fråga om anhörig med fullmakt att företräda brukare omfattas av arbetsgivares utredningsskyldighet avseende trakasserier enligt 2 kap 3 § diskrimineringslagen.

Inledning

Domen rör en personlig assistent som arbetat i ett privatägt assistansbolag. Arbetstagarpart i målet är Malmö mot diskriminering.

Malmö mot diskriminering är en sådan ideell förening som har talerätt för medlem (i det här fallet arbetstagaren) enligt 6 kap. 2 § diskrimineringslagen. I arbetstvister har en sådan organisation rätt att föra talan mot arbetsgivaren endast under förutsättning att vare sig en facklig organisation eller DO för talan.

Bakgrund

A.G. var anställd som personlig assistent av ALOIS Assistans AB (nedan bolaget) år 2012-2015 och arbetade under perioden åt en och samma brukare. Arbetet utfördes till största del i brukarens hem där även brukarens sambo vistades. Sambon var fullmaktshavare för brukaren men hade aldrig varit anställd av bolaget.

Den 25 maj 2015 skickade A.G. ett sms till bolaget i vilket hon uppgav att hon varit utsatt för rasistiska och sexuella trakasserier av brukarens sambo.

**Pacta – arbetsgivarorganisationen med kommunala avtal
för kommunala bolag och kommunalförbund.**

Twisten i målet rör huruvida sambons påstådda agerande omfattas av bolagets utrednings- och åtgärdsskyldighet enligt 2 kap 3§ diskrimineringslagen (nedan DL), och om bolaget i så fall fullgjort sina skyldigheter.

Malmö mot diskriminering yrkade 20 000 kr i diskrimineringsersättning till arbetstagaren. Bolaget bestred kravet och anförde att diskrimineringslagen inte var tillämplig på den här situationen.

Tingsrätten

I tingsrätten anför arbetstagarparten att sambon i egenskap av fullmaktshavare för brukaren i praktiken fungerat som en arbetsledare i relation till de personliga assistenterna och därför bör likställas med en arbetstagare i 2 kap 3 § DL:s mening.

Bolaget har anfört att det inte förelegat något anställningsförhållande mellan sambon och bolaget. Bolaget har saknat arbetsledningsrätt såväl som annat rättsligt inflytande över sambon och sambon är inte att likställa med en arbetstagare hos bolaget.

Tingsrätten menar att det inte finns stöd i målet för att sambon i praktiken ska ha fungerat som arbetsledare och att det inte har förelegat något förhållande mellan bolaget och sambon som påminner om ett anställningsförhållande. Därmed anser tingsrätten att sambons agerande inte omfattas av bolagets utrednings- och åtgärdsansvar avseende trakasserierna enligt 2 kap 3§ DL.

Arbetsdomstolen

Arbetstagarparten har överklagat Helsingborgs tingsrätts dom den 14 mars 2017 i mål nr FT 707-16 till arbetsdomstolen och begärt förhandsavgörande från EU-domstolen. Prövningstillstånd meddelades.

Frågan om 2 kap 3§ DL i relation till EU-rätten

DL:s bestämmelser om förbud mot diskriminering i arbetslivet i form av trakasserier har sin bakgrund i tre EU-direktiv. Likabehandlingsdirektivet, direktivet mot etnisk diskriminering och arbetslivsdirektivet. Arbetstagarparten har gjort gällande att domstolen är skyldig att tolka regleringen EU-konformt utifrån syftet med likabehandlingsdirektivet.

Arbetsdomstolen prövar om det genom likabehandlingsdirektivet eller direktivet mot etnisk diskriminering följer en skyldighet för medlemsstaterna att ålägga arbetsgivare en sådan utrednings- och åtgärdsskyldighet som följer av 2 kap 3 § DL. Domstolen konstaterar att någon motsvarighet till den svenska bestämmelsen inte finns i direktiven. I likabehandlingsdirektivet anges att arbetsgivare ska vidta effektiva åtgärder för att förebygga könsdiskriminering, särskilt trakasserier och sexuella trakasserier. Detta införlivas i svensk rätt genom reglerna om aktiva åtgärder i 3 kap 6 § DL.

Bestämmelsen i 2 kap 3§ DL om arbetsgivares utredningsskyldighet är således en nationell reglering som ska tolkas utifrån vad som framgår av lagtexten, dess förarbeten samt eventuell praxis. Det saknas därmed förutsättningar att inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen.

Frågan om sambon är att likställa med arbetstagare.

Twisten i målet rör huruvida brukarens sambo ska anses vara någon som utfört arbete hos bolaget. Arbetsdomstolen konstaterar att det framgår av förarbetena till bestämmelsen att ”någon som utför arbete hos arbetsgivaren” inte endast omfattar arbetstagare utan även personer som i sammanhanget bör likställas med en arbetstagare.

Arbetstagarparten anför att A.G:s anställningsform ”anställd på viss tid så länge uppdraget varar” har sin bakgrund i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Genom anställningsformen kunde A.G. sägas upp om samarbetet mellan anställd och brukare inte fungerade. Som fullmaktshavare för brukaren var sambon därigenom den som i praktiken utövade bestämmanderätt över A.G:s anställning. Sambon fanns dessutom ständigt närvarande på arbetsplatsen och var enligt A.G. den som i praktiken ledde arbetet.

Bolaget anförde att sambon inte var anställd hos bolaget och att brukarens rätt till inflytande över assistansen inte innebar att brukaren hade ett arbetsledningsansvar för de anställda. Således är inte brukarens fullmaktshavare, sambon, någon som i sammanhanget bör likställas med en arbetstagare.

Arbetsdomstolen konstaterar att brukaren genom 6§ LSS givits inflytande över sin personliga assistans. Då brukaren, själv eller via fullmaktshavare, utövar inflytande över assistansen är detta inte att likställa med att utföra arbete för bolagets räkning. Det är LSS som ger brukaren eller dennes fullmaktshavare inflytande över assistansen och inte arbetsgivaren. Utövande av inflytandet innebär inte att arbetsgivaren har delegerat arbetsledningsansvaret.

Arbetsdomstolens slutsats är därigenom att bolaget inte var skyldig att enligt 2 kap 3§ DL utreda A.G:s påståenden om trakasserier.

Malmö mot diskriminering förlorade målet och ska ersätta bolagets rättegångskostnader.

SKL:s kommentar

Domen rör privat verksamhet men berör en fråga som är aktuell även för kommunal verksamhet. Enligt 2 kap 3 § DL har arbetsgivaren en skyldighet att utreda och vidta åtgärder om arbetsgivaren får kännedom om att en arbetstagare i samband med arbetet anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier av någon som utför arbete eller fullgör praktik hos arbetsgivaren. Av förarbetena till lagen framgår att

”någon som utför arbete eller fullgör praktik” också innefattar personer som bör likställas med en arbetstagare. Lagstiftaren har i förarbeten framfört att begreppet ”likställas med en arbetstagare” inte ska tolkas allt för vidsträckt och inte innefattar exempelvis kunder eller elever. Frågan i målet rörde huruvida en person som inte är anställd men som genom fullmakt från en assistansberättigad givits inflytande över hur arbetet bedrivs går att likställa med en arbetstagare.

Arbetsdomstolen fastställer att eftersom personens inflytande följer av reglering i LSS, och inte genom arbetsgivarens arbetsledning, kan personen inte likställas med en arbetstagare eller arbetsledare. Därav följer att arbetsgivaren inte på grund av diskrimineringslagen har någon utredningsskyldighet när den som trakasserar inte är arbetstagare eller likställd med arbetstagare enligt 2 kap 3 § DL. Detta gäller även då inflytandet för brukaren genom fullmakt överlätes på annan.

I målet är det klarlagt att sambons inflytande över arbetet baserar sig på en rättighet enligt LSS. Sambon i målet hade inget anställningsförhållande till bolaget och var inte anhörigvårdare. I fall med anhöriga som ingått någon form av anställningsförhållande med arbetsgivaren eller när inflytandet på annat vis sanktionerats av arbetsgivaren skulle utgången i målet kunnat bli en annan och frågan om utredningsskyldigheten hade prövats i sak.

Arbetsmiljöansvar

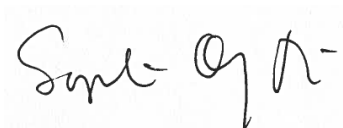
Arbetsdomstolen uppmärksammar i domen arbetsmiljölagen och arbetsgivarens arbetsmiljöansvar i den här typen av fall. Frågor som rör etniska trakasserier och sexuella trakasserier från anhöriga till omsorgstagare när inget anställningsförhållande föreligger ska hanteras som arbetsmiljöfrågor. Det är i sådana situationer angeläget att arbetsgivaren fullgör sitt arbetsmiljöansvar och utreder och hanterar arbetstagares anmälan om kränkningar, även om de härrör från brukaren eller anhörig. Brott mot arbetsmiljöregler ger inte rätt till skadestånd för arbetstagaren, men kan ytterst leda till vitesföreläggande mot bolaget från Arbetsmiljöverket.

Rättegångskostnaderna i målet

Rättegångskostnaderna bedömdes enligt reglerna om förenklade tvistemål (FT-mål), vilket betyder att ersättning inte ges för mer än en timmes rådgivning samt vissa omkostnader, enligt rättegångsbalken 18 kap 8 a §. För att hanteras som ett FT-mål får inte det omtvistade värdet/skadeståndsbeloppet överstiga ett halvt prisbasbelopp, för närvarande 22 400 kr. Malmö mot diskriminering yrkade 20 000 kr till arbetstagaren, alltså under gränsen.

Bolaget vann målet men har sannolikt haft betydligt högre egna rättegångskostnader än det är möjligt att få ersättning för i ett FT-mål, särskilt som målet prövats i både tingsrätt och Arbetsdomstolen.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för arbetsgivarpolitik

Sophie Thörne

Siri Reinhag

Bilaga:
AD 2017 nr 61

CIRKULÄR 17:62

Avdelningen för Utbildning och Arbetsmarknad
J. Henrik Bergström

Landstingsstyrelsen, Kommunalt
samverkansorgan (Regionförbund),
Kommunstyrelsen, Ekonomi/Finans,
Förskola, Förskoleklass, Grundskola,
Gymnasieskola, Vuxenutbildning,
Grundsärskola, Gymnasiesärskola, Komvux
på SFI och asylsökande barn, Komvux på
gymnasial nivå, YH-utbildning

Avtal om kopiering och tillgängliggörande i skolorna fr.o.m. 2018

Detta cirkulär ersätter cirkulär 17:37 och 14:3.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har i förhandlingar med upphovsrättsinnehavarnas organisationer, genom organisationernas gemensamma förvaltningsorgan, Bonus Copyright Access (BCA) träffat ett nytt avtal gällande kopiering och tillgängliggörande i skolorna. Vänligen se utgående cirkulär 17:37 och 14:3.

SKL rekommenderar sina medlemmar att ingå detta avtal med upphovsrättsinnehavarnas organisationer genom deras gemensamma förvaltningsorgan, BCA.

Bilagt avtal om kopiering föreslås gälla från och med 1 januari 2018 t.o.m. 31 december 2020 och därefter förlängs avtalet med ett år i sänder om ingen av parterna skriftligt säger upp avtalet senast sex månader före avtalstidens utgång.

Undertecknande av avtal och informationsansvar

Avtal skall slutas mellan den enskilda kommunen/motsvarande och upphovsrättsinnehavarnas organisationer enligt bilagt normavtal. Observera att bilagt avtal **inte** skall undertecknas utan översänds endast för kännedom. Varje kommun/motsvarande får ett avtal för undertecknande skickat till sig direkt från BCA.

Kommunen/motsvarande skall utse en kontaktperson som BCA kan kontakta i frågor som rör avtalet, i det fall sådan person inte redan är utsedd. Kommunen/motsvarande ansvarar för att berörd person är informerad om innehållet i avtalet.

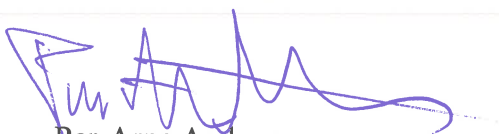
SKL vill understryka vikten om att upplysa berörda parter och i behov distribuera detta material med bilagor till de som kan vara berörda av avtalet.

Frågor och information

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Hampus Allerstrand (juridiska frågor), e-post: hampus.allerstrand@skl.se, telefon: 08-452 75 70 och J. Henrik Bergström (allmänna frågor), e-post: henrik.bergstrom@skl.se, telefon: 08-452 79 47.

Information om detta avtal kan också hämtas från Sveriges Kommuner och Landstings hemsida: www.skl.se samt lämnas av BCA, telefon: 08-545 429 00, e-post: info@bonuscopyright.se och hemsida: www.bonuscopyright.se.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för Utbildning och Arbetsmarknad

Per-Arne Andersson
Direktör/Avdelningschef

J. Henrik Bergström
Utredare, Utbildningssektionen

Bilagor.

1. Allmänna avtalsvillkor för kopiering och tillgängliggörande i skolorna fr.o.m. 2018,
2. Avtal om kopiering och tillgängliggörande i skolorna fr.o.m. 2018 (Kommunalt avtal),
3. Avtal om kopiering och tillgängliggörande i skolorna fr.o.m. 2018 (Landstingskommunalt avtal) och
4. Avtal om kopiering och tillgängliggörande i skolorna fr.o.m. 2018 (huvudavtal mellan SKL och organisationerna) (alla i pdf benämnt "Avtalet 2018-2020 och därefter i pdf").

§ 251

Diariennr: 2017KS/0396

Hemställan från Käppalaförbundet om utökad låneram och anslutning till Vaxholm och Österåker**Beslut**

1. Höjning av Käppalaförbundets låneram med 400 mnkr, från 1 400 mnkr till 1 800 mnkr, med följdändringar av förbundsordningen godkänns. Den utökade låneramen villkoras till pågående investeringar och underhåll.
2. Ställningstagande till anslutning av Vaxholm och Österåker till Käppalaförbundet avvaktar ägardiskussioner.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Ärendebeskrivning

Käppalaförbundet har gjort en hemställan till ägarkommunerna med begäran om utökning av den befintliga låneramen från 1 400 mnkr till 2 200 mnkr för att möta förbundets kommande investeringsbehov. Vidare föreslås anslutning av Vaxholms och Österåkers kommuner till förbundet, vilket skulle medföra en ytterligare utökning av låneramen med 400 mnkr, till sammanlagt 2 600 mnkr.

Av Käppalaförbundets investeringsplan framgår att de investeringar som omfattas av hemställan om utökad låneram till betydande del är beroende av miljötillstånd, som för närvarande prövas av Miljöprövningsdelegationen. Därmed föreslås att ställning i detta skede endast tas till finansiering för att möta nu pågående investeringar, vilket skulle medföra en höjning av låneramen med 400 mnkr till sammanlagt 1 800 mnkr. Följdändringar av förbundsordningen utifrån detta föreslås godkännas.

I grunden ställer sig förvaltningen positivt till anslutning av nya medlemskommuner. Dock är det viktigt att förbundets ägarkommuner ges tid att diskutera och ta ställning till de villkor som Käppalaförbundet har föreslagit. Därmed föreslås att Värmdö kommun avvaktar med att ta ställning till anslutningen till dess ägardiskussioner har genomförts.

Yrkanden

Deshira Flankör (M), Filip Joelsson (MP), Ina Ununger (C) och Mikael Lindström (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Reservationer och protokollsanteckningar

(S) anmäler en protokollsanteckning:

”Socialdemokraterna är tacksamma att vår kommundirektör upptäckte situationen i Käppalaförbundet och drog i handbromsen för hundramiljonersinvesteringar som saknar ägarnas godkännande och finansiering. Genom sitt agerande att ifrågasätta de omfattande ofinansierade åtgärderna och få med fler medlemskommuner på en ”second opinion” av nyttan och nödvändigheten, har vi fått en möjlighet att minska riskerna för Värmdös ekonomi. Det kommer nu att bli en ny ägardiskussion och förhandling med anslutande kommuner, som är välkomna, men kostnader måste bäras solidariskt, precis som när Värmdö kommun gick med i Käppala. Vi yrkade bifall till hemställan från förbundet eftersom åtgärderna som är beställda är nödvändiga. Förbundets agerande får ingå i revisorernas normala granskning av verksamheten. Vi tror för övrigt att hela förbundets styrorganisation behöver utredas för att möjligen stramas upp, precis som medlemskommunerna gjorde med Storstockholms brandförsvarsförbund, där den demokratiska styrningen i dag sker via en styrelse, direktionen.”

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Underlag för informell förankrings-/samrådsprocess avseende Käppalaförbundets begäran om utökad låneram och anslutning av Vaxholm och Österåker till förbundet	Biläggs
2	Underlag för förankrings-/samrådsprocess i Käppalaförbundets medlemskommuner avseende utökad låneram	Biläggs
3	Underlag för förankrings-/samrådsprocess i Käppalaförbundets medlemskommuner angående beslut om anslutning av Vaxholm och Österåker till förbundet	Biläggs

Sändlista för beslutsexpediering

Käppalaförbundet

Kommunfullmäktige i:
Danderyd, Lidingö, Sigtuna, Sollentuna,
Solna, Täby, Upplands-Bro, Upplands Väsby,
Vallentuna, Nacka, Värmdö

Datum
2017-12-14

Handläggare
Tord Andersson

Diarienummer
KF2017-082

Projektnummer

Hemställan om godkännande av ändring i förbundsordningen för Käppalaförbundet

Förbundsfullmäktige har vid sammanträde 2017-12-12 föreslagit en förbundsordningsändring avseende **utökad låneram** från 1.400.000 tkr till 1.800.000 tkr för att finansiera kommande investeringsutgifter.

I bifogat förslag till ny förbundsordning har de nya formuleringarna, som endast berör § 8 och § 15, markerats i förslaget till ny text.

För att förbundsordningsändringarna ska gälla krävs att samtliga medlemskommuners kommunfullmäktige godkänner förslaget till ny Förbundsordning innan förslaget ikraftträdande den 15 mars 2018.

Käppalaförbundet hemställer således

att medlemskommunerna godkänner att förbundsordningens § 8 ändras till ett lånetak uppgående till 1.800.000.000 SEK samt

att den nya förbundsordningen (Dnr KF2017-124) gäller från 2018-03-15

Lidingö 2017-12-14

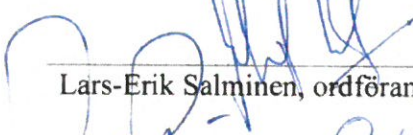
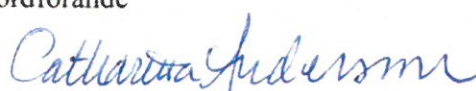
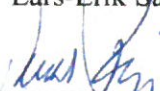
Anna Rheyneclaude Kihlman
Förbundsstyrelseordförande, Käppalaförbundet

Bilagor:

- Bilaga 1. Protokollsutdrag från Käppalaförbundets förbundsfullmäktige 2017-12-12, § 32 (Dnr KF2017-043).
- Bilaga 2. Förslag på ny förbundsordning från 15 mars 2018 i jämförelse med gällande förbundsordning från 1 mars 2007 (Dnr KF2017-124)
- Bilaga 3. Tjänsteskrivelse till förbundsfullmäktiges beslut 2017-12-12 (Dnr KF2017-124)

Tid och plats	Tisdagen den 12 december 2017, kl. 17:00 – 18:00 Solna stadshus
Närvarande	Se närvarolista på nästa sida
Övriga deltagare	Per Manhem, VD Tord Andersson, chef för Verksamhetsstöd Benkt Kullgard, Ordförande Valberedning

Utses att justera	Tomas Franzén, Catharina Andersson
Justeringens tid och plats	2017-12-14 Käppalaverket, Södra Kungsvägen 315, Lidingö

Underskrifter
Tord Andersson, sekreterare**Paragrafer**
25 - 33
Lars-Erik Salminen, ordförande
Tomas Franzén, Catharina Andersson, justerande**Anslag/bevis** Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ	Käppalaförbundet, Förbundsfullmäktige		
Datum	Sammanträdesdatum 2017-12-12	Datum för anslags uppsättande 2017-12-15	Datum för nedtagande 2018-01-08
Förvaringsplats för protokollet	Förvaltningsbyggnaden, Södra Kungsvägen 315, Lidingö		
Underskrift	 Tord Andersson, sekreterare		

Kommun	Ledamöter			Tjänstgörande ersättare	Ersättare		
Danderyd	Torsten Sjögren	M	X		Anders Bergstrand	M	X
	Inger Olsson-Blomberg	M	-		Katja Isacson	M	-
	Lars-Gunnar Wallin	L	-		Jörgen Elfving	C	-
Lidingö	Sven Broddner	M	X		Antonia Gipson	M	-
	Fredrik Kronberg	M	X		Solveig Fröberg	M	-
	Hans Grundell	LP	X		Thomas Wingstedt	LP	X
Nacka	Eva Närvä-Eickenrodt	M	X		Ingemar Sahlgren	C	-
	Tony Svedenford	L	-		Lydia Liu	KD	-
	Per Chrisander	MP	X		Martin Hellströmer	S	-
Sigtuna	Gun Eriksson	S	-		Ronnie Lundin	S	X
	Abir Karademir	S	-		Hendrik Nyman	L	-
	Gunnar Balfe	M	-		Lars Lagerdahl	M	-
Sollentuna	Birgitta Schwinn	M	X		Tomas Franzén	M	X
	Agneta Sjöstedt	M	X		Per Gibson	L	-
	Carina Knorpp	L	X		Towe Ireblad	KD	X
	Robin Sjöberg	S	X		Peter Godlund	MP	X
Solna	Lars-Erik Salminen	M	X		Lars Rådén	M	X
	Anne Utter	L	X		Per Engström	L	-
	Signe Levin	S	X		Lena Alfredsson	S	X
	Victoria Johansson	MP	X		Gustav Olofsson	V	X
Täby	Torsten Björnsson	M	X		Karin Rönnerberg	M	-
	Mikael Jensen	M	-		Mats Nordström	L	-
	Jan-Åke Willumsen	L	-		Per Åke Evén	C	X
	Conny Fogelström	S	X		Thomas Elevant	MP	-
Upplands-Bro	Catharina Andersson	S	X		Thilman D Thulesius	MP	-
	Fredrik Kjos	M	-		Göran Malmstedt	M	X
Upplands Väsby	Ali Kashefi	S	-		Ann-Christine Jytner	S	-
	Kjell Jonsson	MP	X		Anders Rosén	V	-
	Johan Magnusson	C	-		Christine Hanefalk	M	-
Vallentuna	Bengt-Åke Grip	M	X		Ewa Thorin	M	X
	Lars Carlsson	C	-		Per-Olof Björkman	L	X
	Sven-Olof Ekström	S	X		Jenny Thörnberg	MP	-
Värmdö	Malin Bellander	M	-		Ina Ununger	C	X
	Fredrik Sneibjerg	L	-		Jan Dolk	KD	-
	Anna-Lena Östman	S	-		Christer Hedberg	S	-

X = Närvarande - = Frånvarande

Hemställan om godkännande av utökad låneram till medlemskommunerna**§ 32**

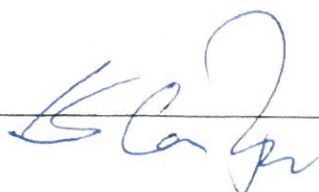
VD, Per Manhem informerade om det förslag till låneramsändring med tillhörande ändringar i förbundsordningen som styrelsen föreslagit med hänvisning till ökande investeringsutgifter under den kommande tidsperioden. Investeringsökningarna är främst föranledda av det nya miljötillstånd som kommer att meddelas under våren 2018 med högre reningskrav samt kapacitetshöjande investeringar, reinvesteringar och effektivitetshöjande investeringar. Då miljötillståndet slutgiltigt kommunicerats kommer troligen ytterligare krav på höjd låneram att krävas.

För att ändringen av låneram och förbundsordningsändring ska vinna laga kraft krävs att samtliga medlemskommuners fullmäktigen godkänner den nya låneramen och förbundsordningen. Förbundet önskar av likviditetsskäl att medlemskommunerna fastställer beslutet senast under februari.

Förbundsfullmäktige beslutade

att hemställa att medlemskommunerna godkänner att förbundsordningens § 8 ändras till ett lånetak uppgående till 1.800.000.000 SEK samt

att den nya förbundsordningen (bilaga 1, Dnr KF2017-124) gäller från 2018-03-15

Nuvarande förbundsordning	Föreslagen ny förbundsordning
<i>Denna förbundsordning godkändes vid förbundsfullmäktiges sammanträde § 6/06 den 9 maj 2006 och har därefter antagits av medlemskommunernas fullmäktige. Förbundsordningen träder i kraft den 1 mars 2007</i>	<i>Denna förbundsordning godkändes vid förbundsfullmäktiges sammanträde den 12 december 2017 och har därefter antagits av medlemskommunernas fullmäktige. Förbundsordningen träder i kraft den 15 mars 2018</i>
§ 1 Medlemmar Kommunerna Danderyd, Lidingö, Nacka, Sigtuna, Sollentuna, Solna, Täby, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Vallentuna och Värmdö är sammanslutna till ett kommunalförbund för obestämd tid enligt bestämmelserna i kommunallagen (1991:900) senast ändrad genom SFS 2005:911. Kommunerna Nacka och Värmdö ingår som medlemmar fr o m den 1 januari 2007.	§ 1 Medlemmar Kommunerna Danderyd, Lidingö, Nacka, Sigtuna, Sollentuna, Solna, Täby, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Vallentuna och Värmdö är sammanslutna till ett kommunalförbund för obestämd tid enligt bestämmelserna i kommunallagen (1991:900) senast ändrad genom SFS 2005:911. Kommunerna Nacka och Värmdö ingår som medlemmar fr o m den 1 januari 2007.
§ 2 Ändamål Ändamålet med förbundet är att enligt bestämmelserna i denna förbundsordning omhänderta och rena medlemskommunernas avloppsvatten. För fullgörande av sin uppgift äger förbundet i enlighet med denna förbundsordning förvärva, anlägga, underhålla och driva avloppsreningsverk, pumpstationer, tunnlar, ledningsnät och andra för verksamheten erforderliga anordningar.	§ 2 Ändamål Ändamålet med förbundet är att enligt bestämmelserna i denna förbundsordning omhänderta och rena medlemskommunernas avloppsvatten. För fullgörande av sin uppgift äger förbundet i enlighet med denna förbundsordning förvärva, anlägga, underhålla och driva avloppsreningsverk, pumpstationer, tunnlar, ledningsnät och andra för verksamheten erforderliga anordningar.
§ 3 Benämning och säte Förbundet benämnes Käppalaförbundet och skall ha sitt säte i Lidingö. Tillkännagivande om justering av förbundets protokoll kungörelser och andra tillkännagivanden skall ske på förbundsmedlemmarnas anslagstavlor och i tidningar som förbundsfullmäktige bestämmer.	§ 3 Benämning och säte Förbundet benämnes Käppalaförbundet och skall ha sitt säte i Lidingö. Tillkännagivande om justering av förbundets protokoll kungörelser och andra tillkännagivanden skall ske på förbundsmedlemmarnas anslagstavlor och i tidningar som förbundsfullmäktige bestämmer.
§ 4 Organisationsform Organisationsformen skall vara kommunalförbund med fullmäktige.	§ 4 Organisationsform Organisationsformen skall vara kommunalförbund med fullmäktige.

Nuvarande förbundsordning	Föreslagen ny förbundsordning
§ 5 Fullmäktige Val till fullmäktige skall äga rum samma år som de allmänna kommunalvalen och skall förrättas av de nyvalda fullmäktige i respektive medlemskommun. Förbundsmedlem med högst 25 000 invånare utser två ledamöter. Förbundsmedlem utser härutöver en ledamot för varje påbörjat ytterligare 25 000-tal invånare. Om härvid jämnt antal ledamöter skulle uppkomma äger den medlem som i antal invånare är närmast ovan angiven gräns rätt att utse en ytterligare ledamot. Avgörande för antal ledamöter är den officiella folkmängden vid början av året närmast före mandatperioden i de områden som inte medgetts undantag från anslutningsskyldigheten enligt § 11a. Ersättare till ledamot i förbundsfullmäktige utses samtidigt, till samma antal och på samma sätt som de ordinarie ledamöterna. Ekonomiska förmåner till ledamöter och ersättare fastställs i budgeten för nästkommande år.	§ 5 Fullmäktige Val till fullmäktige skall äga rum samma år som de allmänna kommunalvalen och skall förrättas av de nyvalda fullmäktige i respektive medlemskommun. Förbundsmedlem med högst 25 000 invånare utser två ledamöter. Förbundsmedlem utser härutöver en ledamot för varje påbörjat ytterligare 25 000-tal invånare. Om härvid jämnt antal ledamöter skulle uppkomma äger den medlem som i antal invånare är närmast ovan angiven gräns rätt att utse en ytterligare ledamot. Avgörande för antal ledamöter är den officiella folkmängden vid början av året närmast före mandatperioden i de områden som inte medgetts undantag från anslutningsskyldigheten enligt § 11a. Ersättare till ledamot i förbundsfullmäktige utses samtidigt, till samma antal och på samma sätt som de ordinarie ledamöterna. Ekonomiska förmåner till ledamöter och ersättare fastställs i budgeten för nästkommande år.
§ 5a Revisorer Under de år då allmänna kommunalval förrättas skall nyvalda förbundsfullmäktige utse tre revisorer och tre ersättare för granskning av verksamheten under de fyra följande åren.	§ 5a Revisorer Under de år då allmänna kommunalval förrättas skall nyvalda förbundsfullmäktige utse tre revisorer och tre ersättare för granskning av verksamheten under de fyra följande åren.
§ 5b Rätt att väcka ärende i förbundsfullmäktige	

Nuvarande förbundsordning	Föreslagen ny förbundsordning
Förbundsmedlem har inte rätt att väcka ärende i förbundsfullmäktige. Ledamöters rätt att väcka ärende (motionsrätten) regleras i kommunallagen.	Förbundsmedlem har inte rätt att väcka ärende i förbundsfullmäktige. Ledamöters rätt att väcka ärende (motionsrätten) regleras i kommunallagen.
§ 5c Budget Förbundet skall varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår). Förslag till budget skall göras upp av förbundsstyrelsen. Budgeten skall innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret och en plan för ekonomin för en period av tre år. Närmare föreskrifter om budgetens innehåll finns i kommunallagen (1991:900). Budgeten skall fastställas av förbundsfullmäktige.	§ 5c Budget Förbundet skall varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår). Förslag till budget skall göras upp av förbundsstyrelsen. Budgeten skall innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret och en plan för ekonomin för en period av tre år. Närmare föreskrifter om budgetens innehåll finns i kommunallagen (1991:900). Budgeten skall fastställas av förbundsfullmäktige.
§ 5d Insyn och styrning Bokslut och revisionsberättelse skall delges varje förbundsmedlem.	§ 5d Insyn och styrning Bokslut och revisionsberättelse skall delges varje förbundsmedlem.
§ 6 Styrelse Förbundsfullmäktige skall, efter förslag från en av fullmäktige tillsatt valberedning, utse en förbundsstyrelse som svarar för förvaltning och verkställighet av beslut. Förbundsstyrelsen skall bestå av 11 ledamöter. För varje ledamot utses därjämte en ersättare.	§ 6 Styrelse Förbundsfullmäktige skall, efter förslag från en av fullmäktige tillsatt valberedning, utse en förbundsstyrelse som svarar för förvaltning och verkställighet av beslut. Förbundsstyrelsen skall bestå av 11 ledamöter. För varje ledamot utses därjämte en ersättare.
§ 7 Förvaltning Förvaltningen av förbundets anläggningar och skötseln av dessa skall ledas av en direktör, tillsatt av förbundets styrelse.	§ 7 Förvaltning Förvaltningen av förbundets anläggningar och skötseln av dessa skall ledas av en direktör, tillsatt av förbundets styrelse.

Nuvarande förbundsordning	Föreslagen ny förbundsordning
Förvaltningsorganisationen skall tillsättas av direktören.	Förvaltningsorganisationen skall tillsättas av direktören.
§ 8 Lån Till anskaffande av erforderliga medel för förbundets verksamhet äger förbundet uppta lån. Härvid skall iaktas, att sammanlagda lånesumman inte vid något tillfälle får överstiga fjortonhundra miljoner (1.400.000.000) kronor. Upptagande av lån till högre belopp än som här angetts må dock ske, om samtliga förbundsmedlemmar det medger.	§ 8 Lån Till anskaffande av nödvändiga medel för förbundets verksamhet får förbundet uppta lån. Den sammanlagda lånesumman får inte vid något tillfälle överstiga ettusenåttahundramiljoner (1 800 000 000) kronor. Lån till högre belopp än som här angetts får dock upptas, om samtliga förbundsmedlemmar medger detta. (Kommentar) <i>Utökning av låneram samt språkförenkling</i>
§ 9 Avgifter a) Till bestridande av förbundets kostnader erläggs följande årsavgifter: Kapitalavgift, Driftavgift och Särskild avgift.	§ 9 Avgifter a) Till bestridande av förbundets kostnader erläggs följande årsavgifter: Kapitalavgift, Driftavgift och Särskild avgift.
b) Kapitalavgift utgår årligen och avser att täcka förbundets kapitalkostnader. Av dessa fördelas 80 % för varje medlem direkt proportionellt mot den ekvivalenta folkmängden och 20 % direkt proportionellt mot den årliga tillskottsvattenvolymen	b) Kapitalavgift utgår årligen och avser att täcka förbundets kapitalkostnader. Av dessa fördelas 80 % för varje medlem direkt proportionellt mot den ekvivalenta folkmängden och 20 % direkt proportionellt mot den årliga tillskottsvattenvolymen
c) Driftavgift utgår årligen och avser att täcka förbundets kostnader utöver kapitalkostnaderna. Av dessa fördelas 87 % för varje medlem direkt proportionellt mot den ekvivalenta folkmängden och 13 % direkt proportionellt mot den årliga tillskottsvattenvolymen. Avgiften skall till sin storlek vara oberoende av var avloppsvatten släpps in i förbundets anläggningar.	c) Driftavgift utgår årligen och avser att täcka förbundets kostnader utöver kapitalkostnaderna. Av dessa fördelas 87 % för varje medlem direkt proportionellt mot den ekvivalenta folkmängden och 13 % direkt proportionellt mot den årliga tillskottsvattenvolymen. Avgiften skall till sin storlek vara oberoende av var avloppsvatten släpps in i förbundets anläggningar.

Nuvarande förbundsordning	Föreslagen ny förbundsordning
d) Ekvivalent folkmängd är förbundsmedlems totala invånarantal ökat med kvoten mellan årsvattenförbrukningen hos samtliga övriga vattenförbrukare, som ej är att hänföra till enskilda hushåll (yrkesmässig verksamhet), och den genomsnittliga årsvattenförbrukningen per invånare inom förbundets arbetsområde. I den ekvivalenta folkmängden ingår inte boende och verksamheter i de områden i en medlemskommun som enligt särskilt avtal mellan förbundets fullmäktige och medlemskommun medgetts undantag från anslutning. Med invånarantal avses i föregående stycke medeltalet av den för avgiftsåret officiella folk-mängden vid årets början och årets slut.	d) Ekvivalent folkmängd är förbundsmedlems totala invånarantal ökat med kvoten mellan årsvattenförbrukningen hos samtliga övriga vattenförbrukare, som ej är att hänföra till enskilda hushåll (yrkesmässig verksamhet), och den genomsnittliga årsvattenförbrukningen per invånare inom förbundets arbetsområde. I den ekvivalenta folkmängden ingår inte boende och verksamheter i de områden i en medlemskommun som enligt särskilt avtal mellan förbundets fullmäktige och medlemskommun medgetts undantag från anslutning. Med invånarantal avses i föregående stycke medeltalet av den för avgiftsåret officiella folk-mängden vid årets början och årets slut.
e) Tillskottsvattenvolymen under ett år är den totala avloppsvolymen minskad med vattenförbrukningen. Denna beräknas för de delar av en kommun som är anslutna till förbundets anläggningar.	e) Tillskottsvattenvolymen under ett år är den totala avloppsvolymen minskad med vattenförbrukningen. Denna beräknas för de delar av en kommun som är anslutna till förbundets anläggningar.
f) Den procentuella fördelningen enligt § 9 b) och § 9 c), kan efter förslag från förbundets styrelse justeras efter beslut av förbundets fullmäktige.	f) Den procentuella fördelningen enligt § 9 b) och § 9 c), kan efter förslag från förbundets styrelse justeras efter beslut av förbundets fullmäktige.
g) Utgår statsbidrag till förbundet, avräknas detta - såvida inte annat bestäms i bidragsbeslutet – från förbundets kapitalkostnader, innan medlemmarnas avgifter enligt denna paragraf beräknas.	g) Utgår statsbidrag till förbundet, avräknas detta - såvida inte annat bestäms i bidragsbeslutet – från förbundets kapitalkostnader, innan medlemmarnas avgifter enligt denna paragraf beräknas.
h) Särskild avgift erlägges, då fråga är om verksamheter m m med särskilt förorenat avloppsvatten. Avgift uttages då efter särskilda tilläggstaxor och denna särskilda avgift disponeras för bestridande av driftkostnader. Principen för beräkning av dylika särskilda tilläggstaxor skall vara godkända av förbundets styrelse.	h) Särskild avgift erlägges, då fråga är om verksamheter m m med särskilt förorenat avloppsvatten. Avgift uttages då efter särskilda tilläggstaxor och denna särskilda avgift disponeras för bestridande av driftkostnader. Principen för beräkning av dylika särskilda tilläggstaxor skall vara godkända av förbundets styrelse.

Nuvarande förbundsordning	Föreslagen ny förbundsordning
i) Varje förbundsmedlem erlägger till förbundet utan anfordran senast var och en av dagarna 31 mars, 30 juni, 30 september och 15 december ett belopp, som motsvarar en fjärdedel av medlemmens enligt förbundets för samma år fastställda utgifts- och inkomststat beräknade avgifter. Utjämnning mellan inbetalda förskott och slutligt bestämda avgifter för samma år sker senast den 15 december följande år. Erlägger medlem inte avgift eller förskott på avgift i rätt tid, utgår otvistigt obetalt belopp från förfallodagen tills betalning sker ränta enligt vad som i räntelagen stadgas beträffande dröjsmålsränta.	i) Varje förbundsmedlem erlägger till förbundet utan anfordran senast var och en av dagarna 31 mars, 30 juni, 30 september och 15 december ett belopp, som motsvarar en fjärdedel av medlemmens enligt förbundets för samma år fastställda utgifts- och inkomststat beräknade avgifter. Utjämnning mellan inbetalda förskott och slutligt bestämda avgifter för samma år sker senast den 15 december följande år. Erlägger medlem inte avgift eller förskott på avgift i rätt tid, utgår otvistigt obetalt belopp från förfallodagen tills betalning sker ränta enligt vad som i räntelagen stadgas beträffande dröjsmålsränta.
§ 10 Andel i tillgångar och ansvarighet för förbindelser Varje förbundsmedlems andel i förbundets tillgångar står i samma förhållande till värdet av alla förbundets tillgångar som summan av medlemmens till och med näst föregående år inbetalade avgifter utom drift- och tilläggsavgifter samt särskilda avgifter till summan av alla för samma tid till förbundet erlagda avgifter med nämnda undantag. Medlemmens andel i ansvarigheten för förbundets skulder och andra förbindelser står i samma förhållande till förbundets samtliga förbindelser som i första stycket angetts.	§ 10 Andel i tillgångar och ansvarighet för förbindelser Varje förbundsmedlems andel i förbundets tillgångar står i samma förhållande till värdet av alla förbundets tillgångar som summan av medlemmens till och med näst föregående år inbetalade avgifter utom drift- och tilläggsavgifter samt särskilda avgifter till summan av alla för samma tid till förbundet erlagda avgifter med nämnda undantag. Medlemmens andel i ansvarigheten för förbundets skulder och andra förbindelser står i samma förhållande till förbundets samtliga förbindelser som i första stycket angetts.
§ 11 Anslutning a) Varje förbundsmedlem är skyldig tillse att avloppsanläggningarna inom kommunen helt ansluts till förbundets anläggningar. Skyldigheten gäller ej de	§ 11 Anslutning a) Varje förbundsmedlem är skyldig tillse att avloppsanläggningarna inom kommunen helt ansluts till förbundets anläggningar. Skyldigheten gäller ej de

Nuvarande förbundsordning	Föreslagen ny förbundsordning
områden i en medlemskommun som enligt särskilt avtal mellan förbundets fullmäktige och medlemskommun medgetts undantag från anslutning.	områden i en medlemskommun som enligt särskilt avtal mellan förbundets fullmäktige och medlemskommun medgetts undantag från anslutning.
b) De fastigheter som av tekniska och/eller ekonomiska orsaker ej kan anslutas till förbundets anläggningar skall anmälas till förbundet, varvid även orsaken till det begärda undantaget skall redovisas. Därvid har förbundets styrelse att besluta om undantag kan godkännas.	b) De fastigheter som av tekniska och/eller ekonomiska orsaker ej kan anslutas till förbundets anläggningar skall anmälas till förbundet, varvid även orsaken till det begärda undantaget skall redovisas. Därvid har förbundets styrelse att besluta om undantag kan godkännas.
c) Förbundsmedlem har att lämna förbundet meddelande om förekomsten av industriföretag och andra inrättningar inom kommunen, vilkas avloppsvatten på grund av sin beskaffenhet kan befaras inverka menligt på förbundets ledningar eller reningsverkets drift eller eljest påverka anläggningarnas drift i fördyrande riktning. Sådant meddelande skall lämnas i god tid innan dylikt avloppsvatten från tidigare inte anmäld inrättning skall tillföras ledningsnät, anslutet till förbundets nät.	c) Förbundsmedlem har att lämna förbundet meddelande om förekomsten av industriföretag och andra inrättningar inom kommunen, vilkas avloppsvatten på grund av sin beskaffenhet kan befaras inverka menligt på förbundets ledningar eller reningsverkets drift eller eljest påverka anläggningarnas drift i fördyrande riktning. Sådant meddelande skall lämnas i god tid innan dylikt avloppsvatten från tidigare inte anmäld inrättning skall tillföras ledningsnät, anslutet till förbundets nät.
d) Efter meddelande enligt c) har medlem att, utöver vad tillstånds- eller tillsynsmyndighet enligt miljöbalken kan besluta, för inrättningen föreskriva sådana av förbundet fordrade villkor för avloppsnätets begagnande som medlemmen lagligen kan göra gällande.	e) Efter meddelande enligt c) har medlem att, utöver vad tillstånds- eller tillsynsmyndighet enligt miljöbalken kan besluta, för inrättningen föreskriva sådana av förbundet fordrade villkor för avloppsnätets begagnande som medlemmen lagligen kan göra gällande.
§ 12 Förbundets avloppsanläggningar a) För i § 2 angivna ändamål finnes anläggningar för förbundsmedlemmarnas anslutning till reningsverket bestående av avloppstunnlar, tryck- och självfallsledningar samt pumpstationer i erforderlig utsträckning inom Käppalaförbundets upptagningsområde, jämför kartan.	§ 12 Förbundets avloppsanläggningar a) För i § 2 angivna ändamål finnes anläggningar för förbundsmedlemmarnas anslutning till reningsverket bestående av avloppstunnlar, tryck- och självfallsledningar samt pumpstationer i erforderlig utsträckning inom Käppalaförbundets upptagningsområde, jämför kartan.

Nuvarande förbundsordning	Föreslagen ny förbundsordning
För ändring i vad som angivits i första stycket fordras samtycke av alla förbundsmedlemmar.	För ändring i vad som angivits i första stycket fordras samtycke av alla förbundsmedlemmar.
b) Förbundets fullmäktige äger, om alla förbundsmedlemmar lämnar medgivande därtill, träffa avtal med annan kommun om anslutning av vissa delar av ledningsnätet inom kommunen till förbundets avloppssystem.	b) Förbundets fullmäktige äger, om alla förbundsmedlemmar lämnar medgivande därtill, träffa avtal med annan kommun om anslutning av vissa delar av ledningsnätet inom kommunen till förbundets avloppssystem.
§ 13 Lokala avloppsnät För att begränsa tillförseln av dagvatten till förbundets ledningsnät skall vid nyanläggningar och omläggningar av förbundsmedlems allmänna avloppsanläggningar duplikat- eller separatsystem tillämpas. Medlem är ävenledes skyldig att aktivt verka för att de mängder läckvatten, som inkommer i spillvattensystemet begränsas samt att endast i nödsituation medge bräddning av spillvatten.	§ 13 Lokala avloppsnät För att begränsa tillförseln av dagvatten till förbundets ledningsnät skall vid nyanläggningar och omläggningar av förbundsmedlems allmänna avloppsanläggningar duplikat- eller separatsystem tillämpas. Medlem är ävenledes skyldig att aktivt verka för att de mängder läckvatten, som inkommer i spillvattensystemet begränsas samt att endast i nödsituation medge bräddning av spillvatten.
§ 14 Utträde, likvidation och upplösning En förbundsmedlem äger när som helst begära utträde ur förbundet varvid gäller en uppsäg-ningstid om tre år. Vid uppsägningstidens utgång skall förbundet träda i likvidation. Vid skifte på grund därav skall förbundets behållna tillgångar tillskiftas medlemmarna efter de i §10 ovan angivna grunderna. Likvidation verkställs av förbundets styrelse i egenskap av likvidator. När förbundet har trätt i likvidation får kallelse på förbundets okända borgenärer sökas av förbundsmedlem eller likvidatorn. När förbundet har trätt i likvidation, skall förbundets egendom i den mån det behövs för likvidationen förvandlas till	§ 14 Utträde, likvidation och upplösning En förbundsmedlem äger när som helst begära utträde ur förbundet varvid gäller en uppsäg-ningstid om tre år. Vid uppsägningstidens utgång skall förbundet träda i likvidation. Vid skifte på grund därav skall förbundets behållna tillgångar tillskiftas medlemmarna efter de i §10 ovan angivna grunderna. Likvidation verkställs av förbundets styrelse i egenskap av likvidator. När förbundet har trätt i likvidation får kallelse på förbundets okända borgenärer sökas av förbundsmedlem eller likvidatorn. När förbundet har trätt i likvidation, skall förbundets egendom i den mån det behövs för likvidationen förvandlas till

Nuvarande förbundsordning	Föreslagen ny förbundsordning
pengar genom försäljning på offentlig auktion eller på annat lämpligt sätt. Förbundets verksamhet får fortsättas, om det behövs för en ändamålsenlig avveckling. När styrelsen har fullgjort sitt uppdrag som likvidator, skall styrelsen avge slutredovisning för sin förvaltning genom en förvaltningsberättelse som rör likvidationen i dess helhet. Berättelsen skall även innehålla en redovisning för skiftet av behållna tillgångar. Till berättelsen skall fogas redovisningshandlingar för hela likvidationen. När likvidationsuppdraget är fullgjort, skall styrelsen besluta om vilken av förbundets medlemmar som skall vårda de handlingar som hör till förbundets arkiv. Förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna skall delges var och en av förbunds-medlemmarna. När berättelsen och redovisningshandlingarna delgetts samtliga förbundsmedlemmar, är förbundet upplöst. En förbundsmedlem som inte är nöjd med redovisningen eller det skifte som förrättats av förbundets styrelse har rätt att väcka talan om detta mot de övriga förbundsmedlemmarna inom ett år från det slutredovisningen delgavs medlemmen. Om det framkommer någon tillgång för förbundet efter dess upplösning eller om talan väcks mot förbundet eller om det på annat sätt uppkommer behov av en ytterligare likvidationsåtgärd, skall likvidationen fortsättas.	pengar genom försäljning på offentlig auktion eller på annat lämpligt sätt. Förbundets verksamhet får fortsättas, om det behövs för en ändamålsenlig avveckling. När styrelsen har fullgjort sitt uppdrag som likvidator, skall styrelsen avge slutredovisning för sin förvaltning genom en förvaltningsberättelse som rör likvidationen i dess helhet. Berättelsen skall även innehålla en redovisning för skiftet av behållna tillgångar. Till berättelsen skall fogas redovisningshandlingar för hela likvidationen. När likvidationsuppdraget är fullgjort, skall styrelsen besluta om vilken av förbundets medlemmar som skall vårda de handlingar som hör till förbundets arkiv. Förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna skall delges var och en av förbunds-medlemmarna. När berättelsen och redovisningshandlingarna delgetts samtliga förbundsmedlemmar, är förbundet upplöst. En förbundsmedlem som inte är nöjd med redovisningen eller det skifte som förrättats av förbundets styrelse har rätt att väcka talan om detta mot de övriga förbundsmedlemmarna inom ett år från det slutredovisningen delgavs medlemmen. Om det framkommer någon tillgång för förbundet efter dess upplösning eller om talan väcks mot förbundet eller om det på annat sätt uppkommer behov av en ytterligare likvidationsåtgärd, skall likvidationen fortsättas.

Nuvarande förbundsordning	Föreslagen ny förbundsordning
§ 14a Utträde utan likvidation När grund för likvidation enligt § 14 första stycket föreligger, får förbundsmedlemmarna avtala att medlem som begärt utträde får utträda ur förbundet i stället för att förbundet skall träda i likvidation. I avtalet skall bestämmas från vilken tidpunkt utträdet skall ske. Vid avtal om utträde skall de kvarvarande medlemmarna anta de ändringar i förbundsordningen som föranleds av utträdet. När en förbundsmedlem utträder ur förbundet upphör medlemmens ansvar för förbundets skulder, om inte annat har överenskommits i det avtal som avses i första stycket.	§ 14a Utträde utan likvidation När grund för likvidation enligt § 14 första stycket föreligger, får förbundsmedlemmarna avtala att medlem som begärt utträde får utträda ur förbundet i stället för att förbundet skall träda i likvidation. I avtalet skall bestämmas från vilken tidpunkt utträdet skall ske. Vid avtal om utträde skall de kvarvarande medlemmarna anta de ändringar i förbundsordningen som föranleds av utträdet. När en förbundsmedlem utträder ur förbundet upphör medlemmens ansvar för förbundets skulder, om inte annat har överenskommits i det avtal som avses i första stycket.
§ 14b Tvister Twist mellan förbundet och dess medlemmar eller mellan medlemmar inbördes i anledning av denna förbundsordning skall slutligt avgöras genom skiljedom enligt lagen (1999:116) om skiljeförfarande. Skiljeförfarandet skall äga rum i Lidingö.	§ 14b Tvister Twist mellan förbundet och dess medlemmar eller mellan medlemmar inbördes i anledning av denna förbundsordning skall slutligt avgöras genom skiljedom enligt lagen (1999:116) om skiljeförfarande. Skiljeförfarandet skall äga rum i Lidingö
Nuvarande förbundsordning	Föreslagen förbundsordning
§ 15 Ikraftträdande Denna förbundsordning träder i kraft 2007-03-01. Föregående förbundsordning som trädde i kraft 2006-04-01 upphör samtidigt att gälla.	§ 15 Ikraftträdande Denna förbundsordning träder i kraft 2018-03-15. Föregående förbundsordning som trädde i kraft 2007-03-01 upphör samtidigt att gälla. <i>(Kommentar)</i> <i>Tydliggörande av ikraftträdande</i>

Till

Förbundsfullmäktige

Förslag till hemställan om godkännande av utökad låneram till medlemskommunerna**Bakgrund**

Käppalaförbundet står inför en rad olika investeringar inom den närmaste tidsperioden för att kunna fullfölja sitt uppdrag.

Investeringarna är framförallt påkallade på grund av:

- Reinvesteringar i anläggningar som varit i bruk under lång tid där risken för akuta haverier är stora och konsekvenserna väsentliga.
- Striktare lagstiftning och miljökrav än dagens tillståndsvärden medför krav på utökad rening och en fortsatt stabil drift. Ny processteknik installeras i befintlig infrastruktur.
- Kapacitetsbrister där nuvarande och framtida flödens variationer och totala volymer gör att nuvarande kapacitet måste byggas ut inom vissa distributions- och processteg.

Förbundets investeringar godkänns av förbundsfullmäktige och genomförs löpande av styrelse och förvaltning. En större investering kan från initiering ta över tio år till slutförande. Det innebär att den av förbundsfullmäktige beslutade investeringsplanen i många fall överstiger låneramens utrymme i framtiden eftersom låneramen egentligen utgår från förbundets likviditetsbehov där investeringsutgifterna ingår som en bland flera delmängder.

Låneramsutrymmets fastställande regleras i förbundsordningen. För att kunna ändra förbundsordningens lånetak krävs ett godkännande från samtliga medlemskommuners kommunfullmäktigen.

I förbundsordningen anges ett högsta lånetak för förbundet idag uppgående till 1,4 miljarder kronor. Den kommande investeringsperioden medför tillsammans med övriga likviditetspåverkande transaktioner att förbundets upplåningsbehov ökar med knappt en miljard kronor till över 2,2 miljarder kronor under den närmaste tioårsperioden. Denna ökning täcker då endast de ny- och reinvesteringar som bedöms som nödvändiga i dagsläget. Skulle akuta haverier ske eller striktare regler för till exempel läkemedelsrening eller slamhantering införas tidigare än kalkylerat, måste låneramen justeras uppåt i ett tidigare skede. Pågående och planerade investeringar medför att nuvarande lånetak uppnås redan i

mars 2018 vilket innebär att ett beslut om utökad låneram behöver tas senast i februari 2018 av medlemskommunerna.

För att säkerställa nödvändigt låneramsutrymme för de planerade investeringarna påbörjade Käppalaförbundet redan under 2015 en process med förslag till förändrat lånetak i förbundsordningen som skickades till förbundets medlemskommuner. Hemställan om godkännande för förslaget togs sedan tillbaka av förbundets styrelse 2017-03-21 då det framkom att alla medlemskommunerna inte skulle godkänna befintligt förslag. I stället påbörjades en informations- och förankringsprocess hos medlemskommunerna som resulterade i att ett utökat beslutsunderlag togs fram av förbundet som 2017-05-02 skickades ut till medlemskommunerna. Tidsfristen för synpunkter flyttades, efter begäran från medlemskommunerna, fram till den 1 november 2017. Sju av medlemskommunerna har också genomfört en separat genomlysning av förslaget genom en extern expertgrupp som lämnat sina synpunkter i en rapport som kommit förbundet tillhanda 2017-11-03 (Bilaga 3).

I den externa genomlysningen framgår det att de investeringar Käppalaförbundet presenterat framstår som rimliga och ändamålsenliga. Utredarna förordar ändå att lånetaket höjs i två steg av medlemskommunernas kommunalfullmäktigeförsamlingar. Det första steget med en höjning till 1,8 miljarder kronor kan ske omedelbart medan det andra steget upp till 2,2 miljarder kronor, sker när slutliga miljövillkor erhållits.

Förslag till beslut

Förbundsfullmäktige beslutar

att hemställa att medlemskommunerna godkänner att förbundsordningens § 8 ändras till ett lånetak uppgående till 1.800.000.000 SEK samt

att den nya förbundsordningen (bilaga 1, Dnr KF2017-124) gäller från 2018-03-15

2017-12-12

Käppalaförbundet

Per Manhem
VD

Tord Andersson
Avdelningschef

Bakgrund - Förslag till ny förbundsordning med utökad låneram att gälla från 2018-03-15

I bilaga 1 till denna skrivelse redovisas nuvarande förbundsordning tillsammans med samtliga de förändringar som föreslås. Egentligen berörs bara två paragrafer av låneramsförändringen: § 8 där beloppet anges och § 15 Ikraftträdande. Här nedan redovisas förändringarna som föreslås tillsammans med inkomna synpunkter och förtydliganden.

Utökningen av låneramen beror på det investeringsbehov som ökat på grund av ändrade lagkrav, nödvändiga kapacitetsutbyggnader och reinvesteringar

Utökad låneram i förbundsordningen

Nuvarande lydelse:	Förslag på ny lydelse:
§ 8 Lån Till anskaffande av erforderliga medel för förbundets verksamhet äger förbundet uppta lån. Härvid skall iakttas, att sammanlagda lånesumman inte vid något tillfälle får överstiga fjortonhundra miljoner (1.400.000.000) kronor. Upptagande av lån till högre belopp än som här angetts må dock ske, om samtliga förbundsmedlemmar det medger.	§ 8 Lån Till anskaffande av nödvändiga medel för förbundets verksamhet får förbundet uppta lån. Den sammanlagda lånesumman får inte vid något tillfälle överstiga ettusenåttahundramiljoner (1 800 000 000) kronor. Lån till högre belopp än som här angetts får dock upptas, om samtliga förbundsmedlemmar medger detta. <i>(Kommentar)</i> <i>Utökning av låneram samt språkförenkling</i>

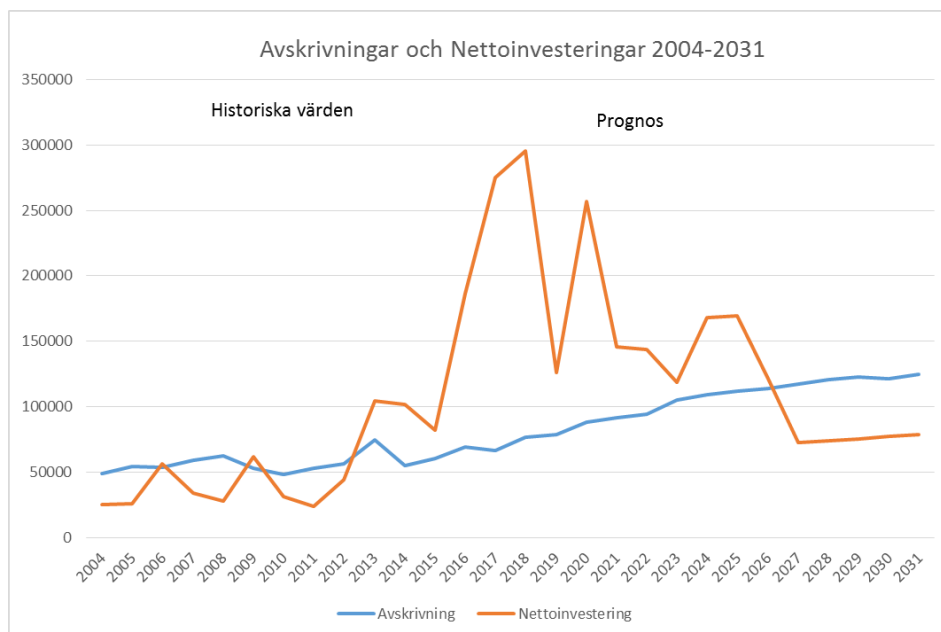
Kommentar

Investerings och lånebehov

I Käppalaförbundets budget med verksamhetsplaner ges också en utblick över tiden efter de närmaste fem åren. I de senaste årens budgetar har fokus legat dels på de lagbundna- och kapacitetshöjande investeringar samt nödvändiga reinvesteringar som de nya tillstånden kommer att medföra för Käppalaförbundet. Investeringsramarna har utvidgats och godkänts löpande av styrelse och fullmäktige samtidigt som avgiftshöjningar aviserats på grundval av de framtida höjda kapitalavgifterna. Detta är givetvis en kontinuerlig process som i 2018 års budget också kompletterats med en strategisk investeringsplan som löper 15 år framåt i tid.”

Där redovisas de investeringar som idag finns beslutade och planerade i ett 15-årigt perspektiv efter analys av omvärldskrav som ger upphov till kapacitetshöjande och lagkravsinitierade nyinvesteringar samt löpande reinvesteringar.

Där redovisas också konsekvenser för låneramen och taxeutvecklingen. I nedanstående diagram redovisas nettoinvesteringar i förhållande till beräknade avskrivningar 2004 – 2031.

De specifika investeringar som medför behov av utökad låneram har främst att göra med kapacitetshöjande och lagkravsinitierade investeringar som föranleds av förändrade utsläppsvillkor och ökade flöden från medlemskommunerna. Dessa nyinvesteringar (tredje röttkammare, högflödesrening och pilotförsök för framtida utbyggnad) kombineras med ett behov av att göra kraftiga reinvesteringar/underhållsåtgärder vid våra pumpstationer i distributionssystemet (Antuna, Långängstrand, Edsberg och Spisen).

Konsekvenser för medlemskommunerna vid höjd låneram

För medlemskommunerna innebär en utökad låneram att den potentiella risken för att täcka skulden ökas om tillgångar saknas. Se nedanstående utdrag från kommunallagen Kap 8:

23 § Om ett kommunalförbund saknar tillgångar för att betala en skuld, är förbundsmedlemmarna skyldiga att fylla bristen. Varje medlem skall skjuta till så stor del av bristen som svarar mot medlemmens andel i skulden efter de grunder som anges i förbundsordningen. Lag (1997:826).

Denna speciella regel får inte sammanblandas med normala borgensåtaganden som kommuner till exempel kan göra för kommunala aktiebolag där borgen ofta är solidarisk – alltså utsträcks att gälla hela skulden om inte övriga borgensmän kan fullgöra sina skyldigheter. En medlem i ett kommunalförbund ansvarar bara med sin andel för skulden.

Andelen beräknas enligt förbundsordningen genom att medlemskommunernas ackumulerade kapitalavgifter till Käppalaförbundet från inträdestidpunkten slås samman och fördelas proportionellt mellan kommunerna. Vid 2016 års slut var andelstalet enligt nedanstående tabell.

Medlemsandelar, Mkr

	Akkumulerade kapitalkostnader 1971-2015	Kommunernas andelstal i %
Danderyd	213	7,6 %
Lidingö	279	9,9 %
Nacka	143	5,1 %
Sigtuna	285	10,1 %
Sollentuna	405	14,3 %
Solna	530	18,8 %
Täby	376	13,3 %
Upplands-Bro	153	5,4 %
Upplands Väsby	252	8,9 %
Vallentuna	134	4,7 %
Värmdö	54	1,9 %
Total kapitalkostnad	2 822	100,0 %

Det bör också i detta sammanhang noteras att Käppalaförbundet bedöms som en kommun av finansinstitutioner med ett *avgiftskollektiv som är avskilt från den skattefinansierade verksamheten*. Risken är, enligt lånemarknaden, därför mycket låg vilket också avspeglar sig i Käppalaförbundets lånevillkor.

I september 2017 var Käppalaförbundets medelränta 0,6 % med en riskprofil i enlighet med den av förbundsfullmäktige fastställda Finanspolicyns regler.

En konsekvens av de ökade nettoinvesteringarna och den höjda låneskulden är givetvis att kapitalkostnaderna ökar. Detta är inget som direkt påverkar medlemskommunerna eftersom Käppalaförbundets kostnader överförs via kommunerna till VA-abonnenterna. Hur det påverkar abonnenterna redovisas delvis här nedan men det är också avhängigt hur stora kostnadsökningar kommunerna själva räknar med i sin egen VA-verksamhet.

Låneramens ökning kan möjligen medföra en ökad riskprofilering vid finansiell rating men bör också ställas i relation till tillgångar och verksamhetens effektivitet. Jämfört med egenregiverksamhet i mindre enheter är VA-verksamheten i stordrift både ekonomiskt och miljömässigt ett framgångsrikt koncept som ger både ekonomiska och miljömässiga vinster jämfört med mindre enheter. Käppalaförbundets kostnader för den effektiva reningen tillhör landets lägsta idag. Det är också mycket troligt att det teknikval som Käppalaförbundet gjort, med hänsyn tagen till de relativt goda förutsättningar verket har, är kostnadseffektiva jämfört med mindre enheter och större reningsverk med sämre disponibel bassängvolym.

Konsekvenser för abonnenterna vid höjd belåning

Käppalaförbundet har under den senaste tioårsperioden konstant minskat sin andel av medlemskommunernas VA-taxa och låg under 2016 runt 15 %. Det innebär att de avgiftsökningar som investeringsperioden medför inte påverkar den slutliga taxan för abonnenten speciellt hårt räknat i kronor. Under förutsättning att Käppalaförbundets andel av taxan består oförändrad kommer utgiftsökningarna att medföra en medelökning med 38 Kr per år under kalkylperioden på en total VA-avgift om 5.800 Kr exklusive inflation.

Nettokostnaden per personekvivalent ansluten till förbundet (274 SEK/pe 2016) har också minskat under denna period och tillhör idag de lägsta i landet för denna typ av verksamhet.

Även reningseffektiviteten mäts fortlöpande bland annat genom benchmarking med några liknande verk i Sverige. Käppalaverkets kostnader per avskild enhet är i dagsläget lägst bland de jämförda verken både avseende kväve och fosfor.

Detaljerade utredningar i dessa frågor finns tillgängliga på Käppalaförbundets hemsida www.kappala.se.

CIRKULÄR 17:68

Ekonomi och styrning
Ekonomisk analys
Mona Fridell m.fl.
EJ

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans

Budgetförutsättningar för åren 2017–2021

I detta cirkulär presenterar vi:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Slutligt beskattningsutfall för inkomståret 2016
- Skattesatser 2018
- Befolkningsuppgifter per den 1 november 2017 och reviderad befolkningsprognos
- Kostnadsutjämning 2018
- Ny statsbidragsram pga. skatteväxling
- Utfall i LSS-utjämningen år 2018
- Kommunal verksamhet, sammanvägt prisindex
- Arbetsgivaravgifter och PO-pålägg för kommunerna år 2018
- Datum för utbetalning av preliminära skatter och bidrag 2018
- Kommunal fastighetsavgift, endast beräkning här, för mer information se cirkulär 17:69
- Nya instruktioner till modellen Skatter & bidrag

Skatteunderlagsprognosen är reviderad jämfört med prognosen i september (cirkulär 17:47), främst till följd av att den senaste tidens utveckling har föranlett en upprevidering av ökningstakten för arbetade timmar i år och nästa år. Då vi inte ändrat vår bedömning av sysselsättningsnivån vid en ekonomi i balans innebär det svagare utveckling 2019 och 2020 än enligt förra prognosen.

Högkonjunktur 2017 och 2018

Svensk BNP har inte vuxit så snabbt under 2017 som tidiga utfall och prognoser indikerat. Men konjunkturen har ändå förstärkts markant och även 2018 kommer att präglas av högkonjunktur. Den något svagare utvecklingen gäller dock inte antalet arbetade timmar eller lönesumman, vår prognos innebär tvärtom en något starkare utveckling. Det innebär en fortsatt hygglig ökning av det reala skatteunderlaget 2017 och 2018. Under loppet av 2018 blir den ekonomiska utvecklingen dock svagare och högkonjunkturen når då sin kulmen.

Framförallt var det nettoexporten som drog ned tillväxttakten under 2017. Även den höga investeringstakten har dämpats något, vilket drog ned den totala tillväxttakten jämfört med förväntningarna. Det beror på att bostadsbyggandet nu är på en så hög nivå att det är svårt att höja den ytterligare.

Utvecklingen efter 2018 är svår att prognosticera. Vår skatteunderlagsprognos för 2019 bygger på ett antagande om en relativt snar återgång till ett neutralt konjunkturläge. Det innebär en markant uppbromsning av skatteunderlagets ökningstakt 2019 och 2020. Ett mer utdraget förlopp skulle betyda att uppbromsningen fördelas på fler år. Oavsett hur snabbt det går så står kommuner och landsting inom kort inför en mycket besvärlig obalans mellan snabbt växande demografiskt betingade behov och ett långsamt växande skatteunderlag.

Trots den svagare investeringstakten är det ändå just investeringarna som är den komponent i försörjningsbalansen som växer snabbast 2015 – 2018. Därutöver bidrar både hushållens och offentliga sektorns konsumtion till att hålla uppe tillväxten. Däremot blir draghjälpen från utlandet inte heller framöver särskilt stor. Den snabbare tillväxt som nu förväntas i Europa är ändå relativt måttlig. Vi räknar med att BNP växer med 2,6 procent både i år och nästa år, dvs. något långsammare än under 2016. Trots ett alltmer ansträngt arbetsmarknadsläge beräknas löneutvecklingen bli fortsatt dämpad. Tolv månaderstalen för KPI har tillfälligt nått över 2 procent, men en starkare krona gör att inflationen pressas tillbaka under nästa år. Den fortsatt svaga prisökningstakten gör att Riksbanken dröjer med att höja styrräntan till nästa höst.

Normaliseringen av konjunkturläget under 2019 och 2020 innebär att BNP, sysselsättning och skatteunderlag utvecklas svagare än normalt. BNP-ökningen begränsas till 1,4 procent 2019 samtidigt som antalet arbetade timmar i den svenska ekonomin minskar något.

Överskottet i den offentliga sektorns sparande förväntas i år motsvara 1,2 procent av BNP. Nästa år antar vi emellertid att överskottet blir lägre, vilket beror på att de förslag som lades i Budgetpropositionen för 2018 försvagar sparandet med 40 miljarder kronor. Utgiftskvoten, dvs. utgifter i relation till BNP, ligger kvar på samma nivå 2018 som i år trots stora utgiftssatsningar. Förklaringen är delvis att BNP ökar relativt snabbt samt att de migrationsrelaterade utgifterna börjar minska. Inkomstkvoten faller däremot 2018, bland annat till följd av skattesänkningar till pensionärer. Inkomst- och

utgiftskvoten utvecklas i våra beräkningar i samma takt 2019–2021, vilket innebär att sparandet blir cirka 0,7 procent av BNP perioden ut.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BNP*	3,2	2,6	2,6	1,4	1,7	1,8
Sysselsättning, timmar*	2,0	1,6	1,2	–0,4	–0,1	0,4
Relativ arbetslöshet, nivå	6,9	6,7	6,2	6,4	6,5	6,5
Timlön, nationalräkenskaperna	2,2	3,3	3,1	3,4	3,4	3,4
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,4	2,6	3,1	3,4	3,4	3,4
Konsumentpris, KPIF-KS	1,3	2,0	1,7	1,8	2,0	2,0
Konsumentpris, KPI	1,0	1,8	1,8	2,3	2,8	2,6
Realt skatteunderlag	2,6	1,5	1,1	0,4	0,2	0,9
Befolkning	1,3	1,4	1,1	1,0	1,0	1,1

*Kalenderkorrigerad utveckling.

Svagare skatteunderlagstillväxt när konjunkturtoppen passerats

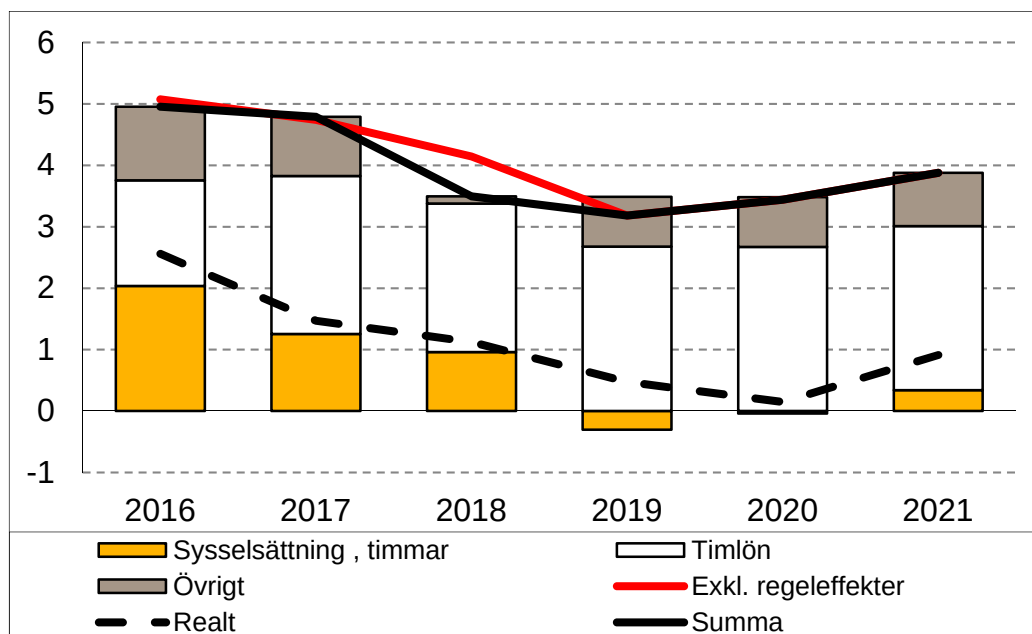
Den 21 november presenterade Skatteverket ett slutligt beskattningsutfall för 2016. Den visar en ökning av skatteunderlaget med 4,95 procent jämfört med året innan. Vår bedömning har sedan prognosen från april 2017 varit att ökningen uppgick till 5,0 procent. Utfallet innebär alltså en liten försämring jämfört med prognosen.

Skatteunderlagsprognosen för 2017–2021 är baserad på den samhällsekonomiska bild som beskrivs kortfattat här ovan och mer utförligt i MakroNytt nr 2/2017 som presenteras idag.

Under 2016 växte skatteunderlaget i snabb takt med stöd av konjunkturuppgångens starka sysselsättningstillväxt (diagram 1) och kraftigt positiv balansering av inkomst-indexerade pensioner. Vi befinner oss nu i en högkonjunktur som väntas bestå även nästa år. Utvecklingen är fortfarande stark men svårigheterna att öka arbetade timmar tilltar. När den svenska ekonomin förutsätts gå mot konjunkturcell balans efter 2018 utvecklas arbetade timmar svagare, med negativa förändringstal 2019–2020.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket och SKL.

Den avtagande sysselsättningstillväxtens effekt på skatteunderlaget motverkas 2017 av stigande löneökningstakt. Men därefter leder den, tillsammans med mindre ökning av pensionsinkomsterna, till att skatteunderlaget växer i en lägre takt än de senaste åren.

År 2018 håller höjningen av grundavdraget för personer som fyllt 65 år tillbaka skatteunderlaget med 0,6 procentenheter. Det betyder att skatteunderlagets faktiska ökningstakt är mindre än den underliggande. Detta kompenseras kommuner och landsting för genom en höjning av anslaget Kommunalekonomisk utjämning med ett belopp som motsvarar avdragshöjningens beräknade effekt på skatteintäkterna.

Förändring jämfört med SKL:s prognos från september

Ny statistik visar att den totala lönesumman på arbetsmarknaden ökar mer 2017 än vi förutsåg i september (cirkulär 17:47). Vår bedömning är att vi underskattade både timlöner (enligt nationalräkenskapernas definition) och arbetade timmar. Den senaste tidens utveckling har även föranlett en upprevidering av ökningstakten för arbetade timmar 2018. Vi har dock inte ändrat vår bedömning av sysselsättningsnivån vid en ekonomi i balans 2019. Det innebär att vi nu förutser mindre ökning av arbetade timmar 2019 och 2020 än vi gjorde i september. Därutöver räknar vi nu med svagare inkomstutveckling för pensionärer 2019 och snabbare minskning av inkomster från sjukpenning än i septemberprognosen.

Jämförelse med regeringens och ESV:s prognos

SKL:s och Regeringens prognoser utvecklas mycket likartat i år och nästa år. Det beror bland annat på att effekten av starkare sysselsättningstillväxt i regeringens prognos

dessas år motverkas av lägre löneökningar. Perioden 2019–2020 visar regeringens prognos betydligt större ökning än SKL:s, främst till följd av fortsatt sysselsättningstillväxt.

SKL:s prognos visar större ökning än Ekonomistyrningsverkets (ESV) 2017–2018 till följd av snabbare sysselsättningstillväxt och mindre avdrag. Bedömningen av 2019 är den omvända, ESV räknar med större ökning av sysselsättning och därmed skatteunderlag än SKL. Skillnaden mellan de båda prognoserna avseende utvecklingen 2021 förklaras av att SKL förutsätter större ökning av både arbetade timmar och sociala ersättningar.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2017	2018	2019	2020	2021	2016–2020
SKL, dec	4,8	3,5	3,2	3,4	3,9	15,7
ESV, nov	4,5	3,1	3,7	3,4	3,2	15,5
SKL, sep	4,4	3,4	3,5	3,8	3,9	16,0
Reg, sep*	4,8	3,4	4,0	3,9		17,1

**Regeringens prognos för 2017 och 2018 har fastställts som uppräkningsfaktorer för preliminär utbetalning av landstingsskatt 2018.*

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKL.

Disponering av resultatutjämningsreserven

Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. När detta får göras måste framgå av de egna riktlinjerna för god ekonomisk hushållning. Ett sätt att avgöra om RUR får disponeras är att jämföra utvecklingen av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Med en sådan tillämpning får reserven användas om det årliga värdet väntas understiga det tioåriga genomsnittet. Med vår nuvarande prognos skulle det enligt denna modell vara möjligt åren 2019, 2020 och 2021 (tabell 3). En annan förutsättning är att medlen från RUR ska täcka ett negativt balanskravsresultat.

Tabell 3. Rikets underliggande skatteunderlagsutveckling; tioårigt genomsnitt samt årlig utveckling

Förändring i procent per år

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Snitt 10 år	4,0	4,0	4,0	3,9	4,0	4,1
Årlig ökning	5,1	4,7	4,1	3,2	3,4	3,9
Differens	1,1	0,7	0,1	–0,7	–0,6	–0,2

Källa: Skatteverket och SKL.

Slutligt beskattningsutfall inkomståret 2016

Som nämndes i avsnittet för skatteunderlagsprognosen ovan har Skatteverket publicerat det slutliga beskattningsutfallet för inkomståret 2016. Utfallet finns att hämta på Skatteverkets webbplats:

<https://skatteverket.entryscape.net/#view=dataset&resource=https://skatteverket.entryscape.net/store/9/resource/211>

Den slutliga taxeringen visade en ökning av skatteunderlaget med 4,95 procent år 2016 jämfört med år 2015, vilket kan jämföras med 5,05 procent i tillväxt under föregående år. Jämfört med Skatteverkets preliminära utfall i augusti innebär det slutliga utfallet att den beskattningsbara inkomsten blev 0,12 procentenheter högre. I tabell 4 redovisas preliminära och slutliga beskattningsutfall inkomståren 2013–2016.

Tabell 4. Preliminära och slutliga beskattningsutfall för inkomståren 2013–2016

Procent

	Aug	Sep	Okt	Nov	Skillnad nov-aug	Skillnad nov-okt
Inkomstår 2013	3,51	3,40	3,38	3,36	–0,15	–0,02
Inkomstår 2014	3,30	3,23	3,21	3,16	–0,13	–0,04
Inkomstår 2015	4,63	4,66	4,70	5,05	0,42	0,35
Inkomstår 2016	4,83	4,86	4,88	4,95	0,12	0,07

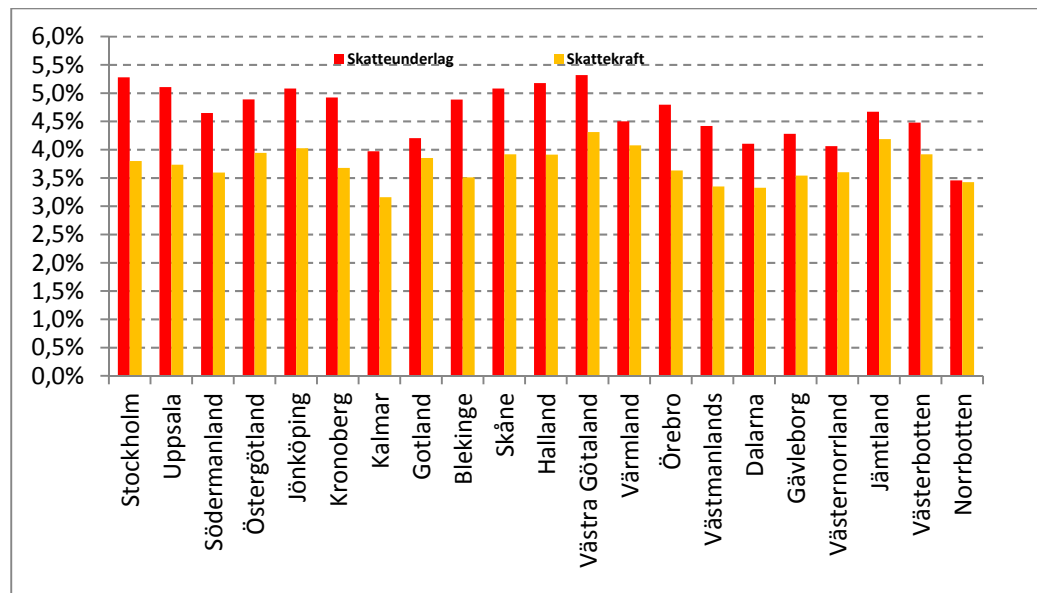
Källa: Skatteverket.

Bäst skatteunderlagstillväxt i landet under inkomståret 2016 hade Sundbyberg (10,2 procent) och Knivsta (8,1 procent). Det var ingen kommun som hade minskande skatteunderlag.

Sambandet mellan befolkningstillväxt och skatteunderlagstillväxt är relativt starkt vilket gör att det är mindre spridning i förändringen av skattekraft, dvs. skatteunderlaget per capita. Mest ökade skattekraften i Storfors och Orsa.

Diagram 2. Utveckling av skatteunderlag och skattekraft (skatteunderlag per invånare) inkomståret 2016 per län

Procentuell förändring

Källa: Skatteverket.

Den länsvisa spridningen av skatteunderlagstillväxten är betydligt mindre än den kommunala. Den starkaste utvecklingen återfanns i Västra Götalands region, där skatteunderlaget växte med 5,3 procent och där var även utvecklingen av skattekraften högst och ökade med 4,3 procent.

Tabell 5. Skatteunderlagstillväxt och faktisk medelskattekraft, inkomståren 2016 och 2015, per kommungrupp

Procent och kronor

	Utveckling skatteunderlag 2015–2016, %	Utveckling skattekraft 2015–2016, %	Faktisk medelskattekraft 2016, kronor
Förortskommuner till storstäderna	5,2	3,8	241 911
Förortskommuner till större städer	5,0	4,1	200 598
Glesbygdskommuner	3,6	3,8	175 048
Kommuner i glesbefolkad region	3,8	3,4	193 838
Kommuner i tätbefolkad region	4,6	3,6	190 082
Pendlingskommuner	4,7	3,8	195 633
Storstäder	5,6	4,3	237 438
Större städer	5,0	3,9	204 402
Turism- och besöksnäringsskommuner	4,5	3,8	191 744
Varuproducerande kommuner	4,0	3,2	189 725
Totalt	4,95	3,88	212 145

Källa: Skatteverket.

Indelat i kommungrupper växte den beskattningsbara inkomsten mest i storstäderna (Stockholm, Göteborg och Malmö), med 5,6 procent och minst i glesbygdskommunerna, med 3,6 procent. Utvecklingen av skattekraften var betydligt mer likvärdig mellan de olika grupperna. Även här var det storstäderna som hade den största ökningen. Högst medelskattekraft finns i förortskommunerna, nästan 40 procent högre än i glesbygdskommunerna.

Slutavräkningar 2016–2018

Slutavräkning 2016

Enligt taxeringsutfallet blir slutavräkningen av 2016 års skatteintäkter –153 kronor per invånare den 1.11.2015. Avräkningen regleras i januari 2018. SKL:s decemberprognos 2016, som enligt riktlinjer från Rådet för kommunal redovisning låg till grund för bokslutet för 2016, gav en avräkning på –206 kr/invånare. Detta medför en korrigeringspost på +53 kr per invånare som påverkar bokslut 2017. Jämfört med vår septemberprognos (cirkulär 17:47) är det en försämring med 30 kronor.

Slutavräkning 2017

Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2016 och 2017 uppgår till 5,0 procent respektive 5,2 procent, enligt budgetpropositionen för 2017. SKL:s prognos innebär en lägre uppräkning vilket gör att vår prognos för slutavräkningen 2017 blir negativ och uppgår till –204 kronor per invånare den 1.11.2016. Jämfört med vår prognos i september är det en förbättring med 143 kronor per invånare.

Slutavräkning 2018

Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2017 och 2018 uppgår till 4,8 procent respektive 3,4 procent, enligt budgetpropositionen för 2018. SKL:s prognos innebär en högre uppräkning vilket gör att vår prognos för slutavräkningen 2018 blir positiv och uppgår till +45 kronor per invånare den 1.11.2017, vilket är en förbättring med 222 kronor jämfört med septemberprognosen.

Skattesatser och skatteväxlingar 2018

Inför 2018 höjer 5 kommuner skattesatsen medan 4 kommuner sänker den. Detta påverkar inte medelskattesatsen (exklusive skatteväxlingar). Utöver rena skattesatsförändringar skatteväxlar Dalarnas län för kollektivtrafik. Det innebär att ansvaret för kollektivtrafik övergår från kommunerna till landstinget med motsvarande justering av skattesatserna. Skatteväxlingen innebär att kommunernas skattesats minskar och landstingets ökar med 47 öre.

De kommunvisa skattesatserna för 2018 finns på www.scb.se, under Offentlig ekonomi.

Befolkningsuppgifter per den 1.11.2017 och reviderad befolkningsprognos

Den 7 december presenterade Statistiska centralbyrån (SCB) befolkningsuppgifter per 1 november 2017. Dessa påverkar intäkterna i form av skatteintäkter och utjämningsbidrag/avgift. Den prognostiserade medelskattkraften 2018 blir 286 kr lägre per invånare på grund av att antalet invånare enligt utfallet var 12 897 fler än prognosen, dvs. det beräknade skatteunderlaget divideras med fler antal personer. Kommuner som erhåller bidrag i inkomstutjämnningen kommer att få lägre ersättning och kommuner som betalar avgift kommer att betala en högre avgift på grund av detta, allt annat oförändrat.

I tabell 6 syns befolkningsutfall och prognos samt medelskattkraft som ligger till grund för beräkningarna i Prognosunderlag K 2017–2021 17068.

Tabell 6. Befolkning i riket, utfall och prognos per november samt medelskattkraft 2017–2021

Antal och procentuell förändring

	2017	2018	2019	2020	2021
Utfall	10 104 036				
Prognos		10 205 973	10 309 400	10 415 253	10 530 756
Förändring, %	1,014	1,010	1,010	1,010	1,011
Medelskattkraft					
Regeringens fastställda	220 385	223 844			
SKL:s prognos	219 446	224 060	228 921	234 329	240 994

Källa: SCB, regeringen, SKL.

Kostnadsutjämnningen 2018

SCB har skickat ut det definitiva utfallet för 2018 års kostnadsutjämnning den 21 december.

Variabeln eftersläpningseffekt i delmodellen för befolkningsförändringar är nu fastställd. Den höga befolkningstillväxten gör att många kommuner uppfyller kriteriet för att få ett bidrag. 36 kommuner får ett bidrag upp till 1 457 kronor per invånare. Avgiften för övriga kommuner blir sålunda också högre än tidigare, 120 kronor per invånare.

Regleringsbidrag/avgift

Förbundet har gjort en bedömning av regleringsposten i den kommunalekonomiska utjämnningen för åren 2017 till 2020 (tabell 7 och 8). Förändringar sedan senaste bedömningen beror på vår skatteunderlagsprognos och förändringar i anslaget för kommunalekonomisk utjämnning. Med anledning av skatteväxlingen mellan kommuner och landsting i Dalarna har statsbidragsramen minskats med 68 miljoner kronor jämfört med BP2018 eftersom skatteväxlingen påverkar nettokostnaden i inkomstutjämnningen.

Tabell 7. Prognos över regleringsbidrag/avgift 2017 till 2020

Miljoner kronor

	2017	2018	2019	2020
Inkomstutjämnning, netto (+)	65 811	67 693	69 926	72 303
Strukturbidrag (+)	1 052	1 055	1 066	1 076
Införandebidrag (+)	259	34	0	0
Summa inkomster för kommunerna (1)	67 104	68 750	70 992	73 379
Ramanslag (–) (Utgift för staten) (2)	67 007	70 339	75 482	80 457
Differens → Regleringspost (2)–(1)	–97	1 589	4 491	7 078

Källa: SCB och SKL.

Tabell 8. Prognos över regleringsbidrag/avgift 2017 till 2020

Kronor per invånare

	2017	2018	2019	2020
Inkomstutjämnning, netto (+)	6 602	6 700	6 851	7 013
Strukturbidrag (+)	106	104	104	104
Införandebidrag (+)	26	3	0	0
Summa inkomster för kommunerna (1)	6 732	6 804	6 956	7 118
Ramanslag (–) (Utgift för staten) (2)	6 722	6 961	7 396	7 804
Differens → Regleringspost (2)–(1)	–10	157	440	687

Källa: SCB och SKL.

Observera att den del av "Välfärds miljarderna" i BP2017 som fördelas efter invånarantal, ingår i anslaget för kommunalekonomisk utjämnning och därmed även i våra beräkningar av regleringsposten ovan för åren 2017–2021. Den del som fördelas utifrån flyktingvariabler ingår inte i våra beräkningar. De "nya välfärds miljarderna" i BP 2018 ingår i SKL:s beräkningar av regleringsposten och påverkar därmed regleringsposten positivt fr.o.m. 2019.

Utfall i LSS-utjämnningen år 2018

SCB har beräknat utfallet av bidragen och avgifterna i LSS-utjämnningen för år 2018. Den största delen av skillnaden mot den förra preliminära beräkningen i september beror på att folkmängden justerats per den 1 november 2017. Några kommuner har dessutom förändrat sina uppgifter i underlaget för personalkostnadsindex enligt räkenskapssammandraget 2016 och i antalsstatistiken som också påverkar utfallet.

Beräkningarna för bidrags- och avgiftsåret 2018 baseras på verksamhetsstatistik över antalet LSS-insatser 2016, genomsnittliga kostnader enligt RS 2016 samt personalkostnadsindex beräknade på 2016 års förhållanden. Dessutom räknas kostnaderna från 2016 upp med NPI, där har också en justering gjorts sedan förra prognosen.

LSS-utjämnningen 2019

Vi kommer att göra en första prognos på utfallet i LSS-utjämnningen för 2019, med hjälp av SCB, i april. Preliminärt utskick är 27 april. I likhet med tidigare år kommer utjämnningen för de kommuner som skickat in **RS 2017** senast **17 april** till SCB att beräknas med de aktuella uppgifterna från RS. Ordinarie sista dag för inlämning av RS

är 21 mars så kommunerna har ytterligare ca fyra veckor för insändning för att få ett bättre prognosunderlag för LSS-utjämnningen. En andra prognos för utfallet för 2019 skickas ut i v. 24 när alla kommuner beräknas vara färdiga med RS för 2017.

Kommunal verksamhet, sammanvägt prisindex

I våra kalkyler beräknas kommunernas verksamhetskostnader både i löpande och fasta priser. Den årliga förändringen av kostnaderna i fasta priser kallas också verksamhetens volymförändring. Volymförändring utgörs alltså av skillnaden mellan förändring i löpande pris och prisförändringar på arbetskraft (löneökningar) och annan förbrukning. I tabellen nedan redovisas vår senaste bedömning av prisförändringar under perioden 2016–2021. Syftet med uppgifterna är att göra det möjligt för kommuner att räkna om från löpande till fasta priser, t.ex. i budgetarbetet, med samma förutsättningar som används i SKL:s kalkyler.

Tabell 9. Prisindex för kommunal verksamhet (PKV)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Arbetskraftskostnader*	3,6	4,0	3,3	3,2	3,7	3,3
Övrig förbrukning	0,7	2,6	2,3	2,5	2,6	2,6
Prisförändring	2,7 %	3,5 %	3,0 %	3,0 %	3,4 %	3,1 %

**Inklusive förändringar i arbetsgivaravgifter och kvalitetsjustering.*

Prisförändringen på arbetskraft innevarande år är SKL:s prognos för timlöneökningarna för anställda i kommunerna inklusive kända förändringar av lagstadgade och avtalsenliga avgifter. Bedömningen för kommande år baserar sig på timlöneutvecklingen för hela arbetsmarknaden enligt SKL:s prognos (dock justerad för den statliga lärlönesatsningen), och beslutade förändringar av arbetsgivaravgifterna. Jämfört med vår förra prognos är det framförallt 2017 som ändrats. Beroende på nya löneantaganden är nu PKV 0,7 procentenheter högre. För 2016 och 2017 påverkar lärlönesatsningen PKV med cirka 0,3 procentenheter per år.

Allt högre avsättningar för förmånsbestämda pensioner innebär kraftigt ökade pensionskostnader framöver. Det påverkar även utvecklingen av sociala avgifter, främst 2018 och 2020. Det bör dock betonas att denna utveckling är starkt förknippad med de antagande om priser, löner m m som ligger bakom kalkylen. Osäkerheten ökar för varje år framåt. För 2018 och 2020 påverkar det PKV med 0,3 respektive 0,4 procentenheter.

Det sker en kontinuerlig ökning av kvaliteten på arbetsinsatsen, bland annat till följd av högre utbildningsnivå, och därmed höjda löner. Vi betraktar denna kvalitetsökning som en volymförändring och inte som en prisförändring, därför justeras timlöneökningarna ned med en uppskattning av kvalitetsökningen.

Priset på övrig förbrukning utgörs av en sammanvägning av vår prognos för KPIF-KS, dvs. konsumentprisindex med fast ränta och konstant skatt, och en uppskattad löneandel. Lönekostnader respektive övriga prisförändringar vägs med sina respektive vikter i totalkostnaderna.

Arbetsgivaravgifter och PO-pålägg för kommunerna år 2018

Höjda kostnader för avtalspensioner

PO-pålägget för år 2018 höjs till **39,17 procent** av lönesumman, vilket är en höjning med 0,84 procentenheter jämfört med 2017. Höjningen beror på ökade kostnader för avtalspensioner. De lagstadgade arbetsgivaravgifterna är oförändrade.

Arbetsgivaravgifter och avtalsförsäkringar

Arbetsgivaravgifterna enligt lag är oförändrade och uppgår år 2018 liksom år 2017 till 31,42 procent.

Det är en liten sänkning av avtalsförsäkringarna, de sänks från 0,08 procent år 2017 till 0,05 procent år 2018. Det är tjänstegrupplivförsäkringen (TGL-kl) som sänks.

Avtalspensioner

Det kalkylerade pålägget avseende avtalspensioner höjs för år 2018, från 6,83 procent år 2017 till **7,70 procent för år 2018**. Det är främst kostnaden för den förmånsbestämda pensionen som ökar, vilken ger en pensionsförmån för inkomster utöver 7,5 inkomstbasbelopp (ca 39 100 kr/mån år 2018).

Pensionskostnaderna har på senare år varit något nedtryckta på grund av den låga inflationen. Simuleringar från de två pensionsadministratörerna KPA och Skandikon visar nu på ökade kostnader för den förmånsbestämda pensionen. En förklaring är att pensionsunderlaget ökar snabbare när inflationen återgår till en mer normal nivå. En annan förklaring är att lönerna tenderar att öka snabbare för inkomster över tak, exempelvis via satsningar på karriärtjänster och brist på kvalificerad personal. Det tar dock tid innan löneökningar slår igenom, men prognoser några år framåt visar på fortsatt ökande kostnader.

Det som rekommenderas som PO-pålägg är utifrån ett genomsnitt i sektorn. Kostnaden är dock betydligt högre för de anställda som har inkomster utöver taket. Kostnaden skiljer sig även åt i olika kommuner beroende på lönestruktur. För att ta hänsyn till detta kan man jobba med differentierat PO-pålägg. Se exempel i *bilaga 1*.

Anställda över 65 år

För anställda som vid årets ingång fyllt 65 år är arbetsgivaravgiften enligt lag 10,21 procent (ålderspensionsavgiften) och den särskilda löneskatten på äldres inkomster, som infördes den 1 januari 2016, uppgår till 6,15 procent. Avseende avtalsförsäkringar betalas endast TFA (0,01 procent). Premie för avgiftsbestämd pension om 5,59 procent betalas vanligen fram till 67 år. *Sammantaget* blir därmed PO pålägget för de som fyllt 65 år 21,96 procent.

Anställda födda 1937 och tidigare

För anställda födda 1937 och tidigare utgår inga arbetsgivaravgifter, eftersom dessa årgångar är helt kvar i det gamla pensionssystemet. Däremot ska den särskilda löneskatten på 6,15 procent betalas.

Se bilaga 1 för kommunernas arbetsgivaravgifter 2017 och 2018.

Utbetalning av preliminära skatter och bidrag 2018

Skatteverkets utbetalningar av skatter och bidrag under år 2018 görs den tredje vardagen efter den 17:e varje månad, datumen framgår av tabell 9. Slutavräkningen för 2016 års skatteintäkter justeras i samband med januari månads skatteutbetalning.

Tabell 10. Utbetalnings- och bokföringsdag för preliminära skatter och bidrag 2018

Datum

	Utbetalnings- dag	Bokförings- dag		Utbetalnings- dag	Bokförings- dag
Jan	22	23	Jul	20	23
Feb	21	22	Aug	22	23
Mar	21	22	Sep	20	21
Apr	20	23	Okt	22	23
Maj	22	23	Nov	21	22
Jun	20	21	Dec	20	21

Källa: Skatteverket.

Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag 2017–2021

I samband med varje uppdatering av våra beräkningar publiceras ”Prognosunderlag K 2017–2021 på vår webbplats på nedanstående länk: <http://www.skl.se/web/Skatteunderlagsprognos.aspx>

Genom att i Excelfilen skriva in den egna kommunkoden, får man beräkningar och bakgrundsuppgifter för sin kommun.

I prognosunderlaget redovisas kommunvisa beräkningar av skatter och statsbidrag för åren 2017–2021. Från och med det år ett bidrag övergår från att vara riktat till att bli generellt inordnas motsvarande belopp i prognosunderlaget. På vår webbplats finns en tabell som innehåller vissa riktade statsbidrag samt regleringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning. Av tabellen framgår om och när vissa specifika bidrag ingår i prognosen eller inte. Tabellen återfinns via nedanstående länk:

<http://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidragsspecificering.1403.html>

Skillnader jämfört med förra beräkningen (cirkulär 17:47) beror på:

- Ny skatteunderlagsprognos
- Slutligt beskattningsutfall för inkomståret 2016
- Skattesatser 2018
- Befolkningsuppgifter per den 1 november 2016 och reviderad befolkningsprognos
- Kostnadsutjämning 2018
- Utfall i LSS-utjämningen år 2018
- Ny statsbidragsram p.g.a. skatteväxling
- Kommunal fastighetsavgift

Beräkningarna bygger i övrigt på 2018 års skattesatser samt att befolkningen i varje kommun utvecklas i takt med riksprognosen.

**Gör kommunens egen intäktsprognos åren 2017–2021
med hjälp av modellen ”Skatter & bidrag”**

Med hjälp av modellen kan du se kommunens intäkter efter olika antaganden om:

- Skattesats
- Antal invånare och åldersstruktur i den egna kommunen
- Skatteunderlagsutvecklingen i den egna kommunen
- Skatteunderlag i riket

Du får också en ökad förståelse för hur utjämningsystemets olika delar påverkas av förändringar i befolkningen och av skatteunderlagets utveckling i riket. Vi informerar kontinuerligt i våra cirkulär om hur ändrade förutsättningar ska föras in i modellen.

Modellen är endast tillgänglig för dig som ansvarar för kommunernas ekonomi- eller finansfunktion.

Rutiner för prenumeration / beställning av modellen år 2018**Modellen utökas med tre år**

Eftersom många kommuner påtalat att de har behov av att kunna göra beräkningar på längre sikt än fem år, kommer vi att från och med 2018 förlänga modellen med tre år. Det innebär att modellen 2018 kommer att omfatta åren 2018–2025, vilket motsvarar de år som vår skatteunderlagsprognos omfattar. Vi kan liksom tidigare ta emot beställningar av beräkningar på ännu längre sikt för de kommuner som eventuellt behöver

det, men då måste kommunen komma överens med oss om vilken uppräkningsfaktor vi ska använda för åren efter 2025.

Förnyad prenumeration för gamla användare

De som haft modellverktyget under 2017 och även vill fortsätta ha det under 2018 behöver inte göra någon ny beställning. Däremot vill vi snarast, dock senast den 9 januari 2018, få nya uppgifter från de kommuner som bytt kontaktperson och/eller fakturaadress. Skicka nya uppgifter till Mona Fridell, e-post: mona.fridell@skl.se

Om kommunen *inte* vill ha modellverktyget år 2018 måste vi få en anmälan om detta till oss senast den 9 januari. Skicka avanmälan till Mona Fridell, e-post: mona.fridell@skl.se

Priset år 2018 är 2 200 kronor, vilket är en höjning med 400 kronor som motiveras med att vi utökar modellen med tre år. Nästa års modell kommer att skickas ut i månadsskiftet januari/februari.

Beställning för nya användare

Kommuner som inte haft modellverktyget under 2017 gör beställningen via vår beställningsblankett. Beställningsblanketten kan hämtas från vår webbplats skl.se under område Ekonomi (under Ekonomi, juridik, statistik), Budget och planering, Skatter & bidrag, kommuner. **Spara den först på Din dator innan Du fyller i den!**

Blanketten kan sedan e-postas till mona.fridell@skl.se.

Kurs i utjämningsystemet och modellen "Skatter & bidrag"

Onsdagen den 25 april anordnar vi vårens kurs i *utjämningsystemet och modellen Skatter & bidrag*. Under dagen varvas en teoretisk genomgång av utjämningssystemets grunder och praktiska övningar i modellen Skatter & bidrag. Vi går igenom eventuella aktuella frågor med koppling till systemet och deltagarna får även möjlighet till att arbeta med egna frågor med stöd/handledning.

Plats Sveriges Kommuner och Landsting, Hornsgatan 20, Stockholm

När onsdagen den 25 april, kl. 9:30–16:00

Preliminärt program

vid ankomst: Kaffe och smörgås

09.30–12.00 Övergripande information och inkomstutjämning

12.00–13.00 Lunch

13.00–16.00 Kostnadsutjämning, LSS och egna övningar

Kostnad 1 000 kr per person inklusive lunch, men exklusive moms.

Anmälan via e-post till Mona Fridell (mona.fridell@skl.se) eller tfn 08-452 79 10 senast den 4 april. Platsantalet är begränsat. Ange särskilt fakturaadressen och eventuella kostavvikelser.

Obs! Alla deltagare måste ha med sig en egen dator!

Mer information om kursens innehåll kan du få av Mona Fridell, kontaktuppgifter finns ovan. Information finns även på vår webbplats www.skl.se under ekonomi, juridik, statistik/ekonomi/budget och planering/skatter och bidrag kommuner eller nedanstående länk:

<https://skl.se/tjanster/kurserochkonferenser/kalenderhandelser/utjamningssysteme-tochmodellensskatterbidrag.14461.html>

Uppdatering av modellen "Skatter & bidrag"

Kommuner som använder den *förenklade* uppdateringen laddar ner filen:

- Uppdateringsfil-17068nr6.xls
från sidan www.skl.se/modellensob. Följ sedan instruktionerna i filen eller manualen, för att uppdatera modellen efter förutsättningarna i detta cirkulär.

OBS! Viktig information för alla, även de som gör förenklad uppdatering:

- Eftersom befolkningsutfallet per den 1 november 2017 är definitivt måste kommunens egen befolkningsprognos på blad 2 cell D30 ändras så att befolkningsuppgiften där stämmer med cell D29.
- Kommuner som får ersättning för eftersläpningseffekter måste i rullgardinslistan för kostnadsutjämningen på blad 1 eller 4 välja något av demografialternativen för att få rätt beräkning av kostnadsutjämningen 2018.
- I vårt cirkulär 17:69 om fastighetsavgiften finns prognos för 2019 med. Tyvärr är modellen inte förberedd för att den prognosen ska kunna läggas in med förenklad uppdatering. Men eftersom det är årets sista uppdatering gör det inget om formlerna skrivs över, så den som så önskar kan skriva in prognosen för 2019 på blad 2 cell E90.
- Prognosen för fastighetsavgiften 2017 i modellen är exklusive korrigeringspost avseende bokslut 2016.

Kommuner som uppdaterar modellen *manuellt* behöver göra nedanstående förändringar i **blad 2 Indatabladet**. Först måste bladets skydd tas bort. Lösenordet är "kommun".

- Skriv in följande formel i cell B9: =B11.
- Skriv in SKL:s skatteunderlagsprognos i cellerna C9 till G9. Beloppen syns i tabell 2, första raden.
- Skriv in definitivt beskattningsutfall för inkomstår 2016 i riket i cellen C19. Beloppet är: 2087172,4201
- Skriv in kommunens definitiva beskattningsutfall 2016 i cellen C20. Värdena finns i "Prognosunderlag K 2017–2021 17068", cell C48.

- Skriv in rikets befolkning per 1.11 2017 samt prognosen för åren 2018–2020 i cellerna D26–G26. Värdena finns i ”Prognosunderlag K 2017–2021 17068”, cellerna D42–G42.
- Skriv in kommunens befolkning per 1.11 2017 samt förbundets prognos för åren 2018–2020 i cellerna D29–G29. Uppgifterna finns i ”Prognosunderlag K 2017–2021 17068”, cellerna D44–G44. OBS! Ändra den egna prognosen i cell D30 så att den är densamma som utfallet i cell D29.
- Skriv in ny statsbidragsram för åren 2018 till 2021 i cellerna D32–G32. Beloppen är: 70 338,867; 75 482,367; 80 456,767; 82 556,767
- Skriv in beloppen för inkomstutjämningsbidraget netto åren 2018 till 2021 i cellerna D35–G35. Beloppen är: 67 692,914; 69 926,049; 72 302,526; 75 124,284
- Skriv in det överskjutande beloppet för kostnadsutjämnningen i cell D39. Beloppet är –32,349
- Skriv in strukturbidraget 2018–2021 i cellerna D42–G42. Beloppen är: 1 054,911; 1 065,551; 1 076,354; 1 087,408
- Skriv in införandebidraget 2018 i cellen D45. Beloppet är: 34,035
- Skriv in ny prognos för konsumentprisindex i cellerna B54–G54. Beloppen syns i tabell 1, sjunde raden.
- Lägg in kommunens förändring av skattesatsen 2018 i cell D57. **Detta gäller endast kommuner som förändrar skattesatsen 2018.** En höjning med 10 öre skrivs 0,10. En sänkning skrivs med minustecken framför. Glöm inte att aktivera en eventuell skatteförändring genom att välja ”Förändrad” på knappen Skattesats på bladet Totala intäkter.
- Skriv in kommunens värde för Kostnadsutjämnningen 2018 i cell D63. Värdet hittar du i ”Prognosunderlag K 2017–2021 17068”, cell D22 (kommuner med eftersläpningseffekt ska använda värdet från cell E22, se nedan). Eventuell formel ska skrivas över. Kommuner som kommer ifråga för **eftersläpningssättning** ska, liksom tidigare, ha en formel i denna cell. Formeln ska lyda $=xxxx + (OM(N5>2; 'Blad 6 Befolkningsförändringar'!D85;0))$ där xxxx = kostnadsutjämnning 2018 enligt prognosunderlaget cell E22. Observera att det är värdet för 2019 som ska skrivas in, detta för att exkludera eftersläpningssättningen från kostnadsutjämnningen åren 2018 och framåt. **För att få med eftersläpningseffekten i beräkningarna ska något av demografialternativen väljas under knappsatsen för kostnadsutjämnning på blad 1 (eller blad 4).**
- Skriv in det definitiva LSS-bidraget/avgiften för 2018 i cell D66. Värdet hittar du i ”Prognosunderlag K 2017–2021 17068”, cell D26. Eventuell formel ska skrivas över. Eftersom beloppet här läggs in utan decimaler kommer avrundningsdifferens att uppstå mot prognosunderlaget där decimaler ingår.
- Skriv in utfall för kommunal fastighetsavgift 2016 i cellen B90, prognos för 2017 i cellen C90 och prognos för 2018 i cellen D90. Värdena finns i cirkulär 17:69 bilaga 7 (mallen), cell J18 (2016), K18 (2017) L18 (2018). **OBS!** Beloppen ska anges i

tusentals kronor. För att få fram värden i mallen måste kommunkoden skrivas in i cell C1 i mallen/bilaga 7.

Följande ändringar måste göras i blad 1 Totala intäkter:

- Skriv in SKLs prognos över korrigering av avräkning på 2016 års inkomster i cell H28 (53 kr/inv.).
- Skriv in SKLs prognos över avräkningen på 2017 års inkomster i cell H30 (-204 kr/inv.).
- Skriv in Sveriges Kommuner och Landstings prognos över avräkningen på 2018 års inkomster i cell I32 (45 kr/inv.).

Efter att ha gjort ändringen *bör skyddet återinföras* genom att man på menyn Verktyg väljer Skydd/Skydda blad och på frågan om lösenord återigen skriver in "kommun".

Information om tidpunkter under 2018

Aktuella datum finns på vår webbplats under Ekonomi, juridik, statistik. Klicka på Ekonomi och sedan på Ekonomikalendern.

Har du aktiverat prenumeration från vår webbplats? För att säkert få alla våra nyheter, gå in på skl.se och välj Prenumerera på webbinnehåll. Länken ligger i den grå sidfoten längst ner på sidan.

Under vårt område Ekonomi (under Ekonomi, juridik, statistik) finns de senaste uppdaterade cirkulären tillgängliga och där presenteras löpande nyheter mellan cirkulären.

Frågor om detta cirkulär kan ställas till Håkan Hellstrand (makroekonomi) 08-452 78 19, Bo Legerius (skatteunderlaget) 08-452 77 34, Anders Folkesson (utjämningsystemet) 08-452 73 37, Måns Norberg (utjämningsystemet) 08-452 77 99, Peter Sjöquist (LSS-utjämnings) 08-452 77 44, Per Sedigh (sammanvägt prisindex kommunal verksamhet) 08-452 77 43, Siv Stjernborg, (arbetsgivaravgifter) 08-452 77 51, Mona Fridell (modellen Skatter & bidrag) 08-452 79 10.

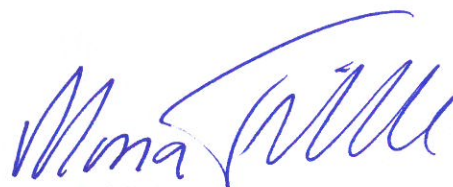
Alla kan nås via e-post på mönstret: fornamn.efternamn@skl.se.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Avdelningen för ekonomi och styrning
Sektionen för ekonomisk analys

Niclas Johansson

Mona Fridell

Bilagor

Bilaga 1: Arbetsgivaravgifter för kommuner 2017 och 2018

"Prognosunderlag K 2017–2021-17068", finns på vår webbplats på följande länk:

<http://www.skl.se/web/Skatteunderlagsprognos.aspx>

CIRKULÄR 17:69

Ekonomi & styrning
Måns Norberg
EJ

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Samhällsbyggnad

Slutligt utfall av 2016 års kommunala fastighetsavgift samt prognos för åren 2017, 2018 och 2019

I detta cirkulär presenteras:

- Det slutliga utfallet för förändringen i fastighetsavgift per kommun mellan åren 2015 och 2016
- En prognos för förändringen av fastighetsavgiften mellan åren 2016 och 2017 som bör användas i 2017 års bokslut
- En ny prognos för förändringen av fastighetsavgiften mellan åren 2017 och 2018
- En första prognos för förändringen av fastighetsavgiften mellan åren 2018 och 2019

Prognosen av fastighetsavgiften har gjorts av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Sveriges Kommuner och Landsting. Senaste prognosen för fastighetsavgiften 2016 och 2017 presenterades i cirkulär 16:72 och senaste prognosen för fastighetsavgiften 2018 presenterades i cirkulär 17:13.

Slutligt utfall av 2016 års fastighetsavgift

Kommunens förändring av intäkterna från fastighetsavgiften mellan åren 2015 och 2016 framgår av kolumn T i bilaga 1. Totalt ökade kommunernas intäkter med 401 miljoner kronor mellan 2015 och 2016. Utfallet var 13 miljoner kronor lägre än i förra prognosen enligt cirkulär 16:72. Den största försämringen jämfört med förra prognosen motsvarade 21 kronor per invånare, och den största förbättringen motsvarade 8 kronor per invånare.

2016 gjordes en fastighetstaxering av flerbostadshus. 3 kommuner fick minskade intäkter från fastighetsavgiften under 2016, som mest motsvarande 4 kronor per invånare. 11 kommuner fick ökningar motsvarande mer än 100 kronor per invånare, som mest med 142 kronor.

Intäkterna från fastighetsavgiften 2016 uppgår till 16 206 miljoner kronor. Intäkterna framgår av kolumn U i bilaga 1. Skillnaden mellan slutligt utfall 2016 och uppbokad intäkt i bokslutet för år 2016 ska resultatredovisas i 2017 års bokslut. Under förutsättning att kommunen i 2016 års bokslut använt sig av bokslutsprognosen i cirkulär 16:72, framgår denna korrigering av kolumn E i bilaga 5.

Bokslutsprognos av 2017 års fastighetsavgift

År 2017 görs en taxering av småhus på lantbruk. För år 2017 är inkomstbasbeloppet fastställt till 61 500 kronor. För år 2017 innebär detta att gränsen för fastighetsavgiften för ett småhus uppgår till 7 687 kronor (7 412 år 2016). Detta innebär att det för taxeringsvärden som är 1 024 000 kronor eller mindre, betalas fastighetsavgift med 0,75 procent av taxeringsvärdet. För taxeringsvärden högre än 1 024 000 betalas fastighetsavgift med 7 687 kronor. För flerbostadshusen ger samma beräkning 1 315 kronor per lägenhet 2017 jämfört med 1 268 kronor 2016. Fastighetsavgift betalas enligt detta belopp per lägenhet alternativt 0,3 procent av taxeringsvärdet.

Sammantaget ökar kommunernas intäkter med 621 miljoner kronor år 2017 enligt prognosen. 2 kommuner får minskade intäkter i prognosen. De kommuner med negativa, eller små positiva, förändringar har redan förhållandevis låga intäkter från fastighetsavgiften. Motsatt logik hittas i andra ändan av listan, där kommuner med förhållandevis stora intäkter också får den största förbättringen. Jämfört med föregående prognos, enligt cirkulär 16:72 innebär detta en förbättring med 41 miljoner.

Trots att prognosen avser en taxeringsförändring av småhus på lantbruk, är det de "vanliga" småhusen som får störst genomslag i prognosen. 67 procent av den totala ökningen 2017 avser småhus, och endast 15 procent avser småhus på lantbruk. Hur många småhus det finns i kommunen, och hur många av dessa som påverkas av förändringen av inkomstbasbeloppet, får således stor betydelse. Jämfört med föregående prognos har det dock blivit vissa förändringar av de prognosticerade taxeringsförändringarna av småhus på lantbruk. För vissa kommuner innebär detta en förbättring med över 40 kronor per invånare jämfört med föregående prognos.

Kommunens förändring av intäkterna från fastighetsavgiften mellan år 2016 och 2017 uppdelat på småhus, småhus på lantbruk samt flerbostadshus framgår av bilaga 2. Den sammanlagda intäkten för 2017 blir enligt prognosen 16 827 miljoner kronor och framgår av bilaga 1, kolumn W. Observera dock att i bokslutet för 2017 måste även den korrigering för det slutliga utfallet år 2016 som nämndes ovan, resultatföras. Detta framgår av bilaga 5.

Prognos av 2018 års fastighetsavgift

År 2018 kommer en fastighetstaxering av småhus att göras. Taxeringsvärdena för småhusen bestäms då av prisenivån år 2016. Prognosen för 2018 baseras på Skatteverkets/Lantmäteriets preliminära uppgifter om taxeringsvärdeförändringarna på kommunnivå. Tidigare prognos, enligt cirkulär 17:13, byggde på en uppskattning av taxeringsvärdena utifrån statistik om försäljningspriser under 2016. Taxeringsvärden för småhus på lantbruk och hyreshus är kända. För småhus fastställs 2018 års taxeringsvärden i juni 2018.

För år 2018 är inkomstbasbeloppet fastställt till 62 500 kronor. Gränsen för fastighetsavgiften för ett småhus uppgår då till 7 812 kronor (7 687 år 2017). Detta innebär att det för taxeringsvärden som är 1 041 000 kronor eller mindre betalas fastighetsavgift med 0,75 procent av taxeringsvärdet. För taxeringsvärden högre än detta betalas fastighetsavgift med 7 812 kronor. För flerbostadshusen ger samma beräkning 1 337 kronor per lägenhet 2018 jämfört med 1 315 kronor för 2017. Fastighetsavgift betalas enligt detta belopp per lägenhet alternativt 0,3 procent av taxeringsvärdet. I cirkulär 17:13 användes en prognos av inkomstbasbeloppet.

Totalt väntas kommunernas intäkter från fastighetsavgiften öka med 1 186 miljoner kronor mellan 2017 och 2018. 95 procent av intäktsförändringen förklaras av småhusen. I fyra kommuner väntas intäkterna från fastighetsavgiften minska mellan 2017 och 2018. 44 kommuner väntas få en ökning av intäkterna på mer än 300 kronor per invånare. Den största ökningen motsvarar över 700 kronor per invånare.

Jämfört med prognosen enligt cirkulär 17:13 har nästan alla kommuner minskade intäkter. Detta beror på att prognosen av inkomstbasbeloppet var relativt kraftigt överskattad. De största försämringarna prognoserna emellan motsvarade över 200 kronor per invånare. För kommuner med stora negativa förändringar har dock revideringen av prognosen av taxeringsvärdesförändringarna störst betydelse. Den genomsnittliga försämringen var 30 kronor per invånare, eller totalt ca 300 miljoner kronor.

Totalt beräknas intäkterna från fastighetsavgiften uppgå till 18 013 miljoner kronor 2018. Kommunens förändring av intäkterna från fastighetsavgiften mellan åren 2017 och 2018, uppdelat på småhus, småhus på lantbruk samt flerbostadshus framgår av bilaga 3. Kommunens prognostiserade intäkt av fastighetsavgiften 2018 framgår av bilaga 1, kolumn Y.

Prognos av 2019 års fastighetsavgift

För 2019 kommer en taxering av hyreshus att göras. I skrivande stund finns inte någon möjlighet att uppskatta taxeringsförändringarna varför denna prognos för förändringen mellan 2018 och 2019 enbart kommer att basera sig på en prognos av förändringen av

inkomstbasbeloppet 2019. För småhusen och småhus på lantbruk används samma underlag som beskrivs ovan.

För år 2019 är inkomstbasbeloppet prognosticerat till 64 300 kronor. Prognosen är gjord av Konjunkturinstitutet i oktober 2017. För år 2019 innebär detta att gränsen för fastighetsavgiften för ett småhus uppgår till 8 037 kronor (7 812 år 2018). Detta belopp motsvarar ett (avrundat) taxeringsvärde på 1 071 000 kronor. För taxeringsvärden mindre än eller lika med detta betalas fastighetsavgift med 0,75 procent av taxeringsvärdet. För taxeringsvärden högre än detta betalas fastighetsavgift med 8 037 kronor.

För flerbostadshusen ger samma beräkning 1 375 kronor per lägenhet, jämfört med 1 337 kronor för 2018. Fastighetsavgift betalas enligt detta belopp per lägenhet alternativt 0,3 procent av taxeringsvärdet.

Enligt prognosen ökar intäkterna från fastighetsavgiften med 459 miljoner mellan 2018 och 2019. Då prognosen inte baseras på förväntade taxeringsvärdesförändringar betyder det att inga kommuner får minskade intäkter, och att kommuner med en stor skattebas per invånare (många taxeringsobjekt) också får de största prognosticerade (positiva) förändringarna.

Prognosen är osäker, inte minst för kommuner med förhållandevis många flerfamiljshus, då det är i dessa kommuner kommande taxeringsvärdesförändringar kommer att få störst betydelse.

Kommunernas intäkter av fastighetsavgiften 2019 väntas uppgå till 18 472 miljoner kronor. Kommunens förändring av intäkterna från fastighetsavgiften mellan år 2018 och 2019 uppdelat på småhus, småhus på lantbruk samt flerbostadshus framgår av bilaga 4. Kommunens prognostiserade intäkt av fastighetsavgiften 2019 framgår av bilaga 1, kolumn AA.

Mall för beräkning av fordran/skuld i bokslut 2017

I bilaga 7 finns en mall för beräkning av fordran/skuld i bokslut 2017. Genom att skriva in kommunkoden (framgår av kolumn A i bilaga 1) i cell C1 redovisas kommunvisa utfall/prognoser, utbetalningar och beräkningar av fordran/skuld.

I bilaga 8 finns en kort beskrivning av den kommunala fastighetsavgiften, vilket tjänar som underlag till hur mallen byggs upp.

Utbetalning av fastighetsavgift år 2018

De belopp som Skatteverket betalar ut år 2018 framgår av kolumn U i bilaga 6. Beloppet är summan av det så kallade regleringsbeloppet, som fr.o.m. år 2010 uppgår till 1 328,69 kronor per invånare i kommunen 1 november 2007, och summan av förändringen i fastighetsavgift år 2009–2016. Det innebär att utbetalningen 2018 är summan av utbetalning 2017 och förändringen i fastighetsavgift mellan åren 2015 och 2016.

Även nivåjusteringen på grund av de tidigare felaktiga utbetalningarna måste adderas för att erhålla en korrekt utbetalning 2018.

Regleringen av kommunens fordran för fastighetsavgiften år 2016 betalas med en tolfedel per månad under år 2018.

Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag 2017–2021

I samband med varje uppdatering av SKL:s beräkningar publiceras ”Prognosunderlag K 2017–2021” på vår webbplats, samt instruktioner och en uppdateringsfil till modellen Skatter och bidrag.

Observera att de kommunvisa uppgifterna från detta cirkulär läggs in i prognosunderlag och modelluppdateringar i samband med cirkulär 17:68 om budgetförutsättningar, vilket publiceras den 21 december 2017.

Frågor om detta cirkulär kan ställas till Måns Norberg 08-452 77 99 eller Mona Friedell, 08-452 79 10. Båda nås på via epost enligt mönstret: fornamn.efternamn@skl.se.

Mer tekniska frågor om fastighetstaxeringen och prognosen kan ställas direkt till Statistiska centralbyrån. Frågor skickas per e-post till rein.billstrom@scb.se

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Avdelningen för ekonomi och styrning
Sektionen för ekonomisk analys

Niclas Johansson

Måns Norberg

Tabellbilaga (1 fil med 8 flikar):

Bilaga 1: Förändring i kommunal fastighetsavgift 2008–2017, kommunvis

Bilaga 2: Prognos förändring i kommunal fastighetsavgift mellan 2016 och 2017, kommunvis, per fastighetstyp

Bilaga 3: Prognos förändring i kommunal fastighetsavgift mellan 2017 och 2018, kommunvis, per fastighetstyp

Bilaga 4: Prognos förändring i kommunal fastighetsavgift mellan 2018 och 2019, kommunvis, per fastighetstyp

Bilaga 5: Intäkt i 2017 års bokslut, kommunvis

Bilaga 6: Utbetalning av kommunal fastighetsavgift 2011–2018, kommunvis

Bilaga 7: Mall fordran/skuld

Bilaga 8: Beskrivning av kommunal fastighetsavgift och uppbyggnad av mall

Handläggare
Annica Lempke
Kansli- och utredningsavdelningen

Diarienummer
2017KS/1072

Förvaltningsrätten i Stockholm
115 76 Stockholm

Inkommen överklagan

Bilagd överklagan har inkommit till Värmdö kommun den 19 december 2017 och avser laglighetsprövning enligt kommunallagen av kommunstyrelsens beslut 2017-10-11 § 195 avseende ansökan om kommunal medfinansiering.

Kommunstyrelsens protokollsutdrag för det aktuella ärendet samt anslagsbevis bifogas inkommen överklagan.

Annica Lempke
Kanslichef

Värmdö kommun
Sektorn för administration, ledning och service

Djurö & Skälvik 2017-12-19

VÄRMDÖ KOMMUN
2017 -12- 19
Dnr 2017KS/1072-1

Till Värmdö kommun

Kommunstyrelsen

Klagande:

Värmdö Skärgårdsskola, Djurö skola, 130 39 Värmdö

Ö-rätt AB, Abborrvass, 130 34 Skälvik

Rubrik:

Överklagan av beslut med diarienummer 2017KS/0764 - Ansökan om kommunal medfinansiering för godsbygga på Svartsö.

Saken:

Värmdö Kommuns skärgårdsskolor har tillsammans med företaget Ö-rätt AB Svartsö sökt bidrag med finansiering av en godsbygga på Svartsö. Värmdö Kommun har vid möte i KF 2017-10-11, baserat på en tjänsteskrivelse besluta avslå ansökan om medfinansiering.

Bakgrund:

Svartsö skolas och Ö-rätts godsbygga, Skälviks ångbåtsbygga (träbygga) kan inte längre användas för godstransporter på grund av Waxholmsbolagets nya frakttonnage. Detta medför att allt gods till Svartsö Skola och det intilliggande företaget Ö-rätt AB är tvingade till att köra en lång och stundtals svårtillgänglig väg till Alsviks bygga där trängsel med långa väntetider gör stora avbräck i leveranser och mottagning av gods.

Övriga finansiärer av projektet:

Förutom Ö-rätt AB är Länsstyrelsen i Stockholms Län och Stockholms Läns Landstings avdelning för tillväxt- och regionplaneförvaltningen – skärgårdsutvecklingsavdelning delaktiga i finansieringen. Dessa ser det således nödvändigt för Svartsö skola och Ö-rätt AB att ha tillgång till en godsbygga i närområdet.

Överklagat avgörande:

I tjänsteskrivelsen hänvisar handläggaren till en policy, som Kommunfullmäktig 2016-10-26 har antagit gällande föreningsbidrag och medfinansiering. Denna hänsyftning är missvisande eftersom denna policy gäller föreningar och deras verksamheter.

Den här finansieringen gäller bland annat Värmdö kommuns egen skärgårdsskola, som behöver en plats i närområdet där deras gods kan hämtas och lämnas. Det kan väl inte annat kallas än att vara av kommunalt intresse det vill säga allmänt intresse. Ö-rätt satsar egna medel för att få tillstånd denna godsbygga.

Vidare har kommuns KS ordförande, när frågan om en ny godsbygga väcktes, under en av länsstyrelsen initierad satsning kallad "Ö för Ö", lovat en kommunal medfinansiering.

Då förutsättningarna under året har förändras kommer inte etapp 2 behöva genomföras i den omfattning, som tidigare förespåtts. Detta medför att Värmdö kommuns medfinansiering för hela projektet stannar på totalt 70 000 kr – 50 000 kr år 2017 och 20 000 kr år 2018.

Yrkande:

Vi yrkar på att Värmdö kommuns kommunstyrelse upphäver beslutet enligt KS 17-10-11 § 155 och beviljar medfinansiering enligt ovan med 50 000 kr 2017 och 20 000 kr 2018.

Rektor för Skärgårdsskolan

Lena Möllersten

VD Ö-rätt AB

Cecilia Heurlin

§ 195

Diariernr: 2017KS/0764

Ansökan om kommunal medfinansiering för godsbygga på Svartsö**Beslut**

Ansökan om kommunal medfinansiering för godsbygga på Svartsö avslås.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Ärendebeskrivning

Skärgårdsskolan och Örätt AB ansöker om kommunal medfinansiering för en ny godsbygga på södra sidan av Svartsö. Det är positivt att nya företag etablerar sig i skärgården och för att detta ska vara möjligt måste logistiska problem lösas. En godsbygga på Svartsö skulle underlätta både för skolan och för Öratts verksamhet. Kommunens policy för föreningsbidrag och kommunal medfinansiering medger dock inte kommunal medfinansiering av projektet.

Yrkanden

Mikael Lindström (S) yrkar att kommundirektören får i uppdrag att utreda möjligheten att säkerställa en godsmotagningsplats för den kommunala verksamheten på Svartsö.

Filip Joelsson (MP) yrkar bifall till Lindströms tilläggsyrkande.

Fredrik Sneibjerg (L), Allan Sooman (-) och Thorulf Empfevik (SD) yrkar avslag på Lindströms tilläggsyrkande och bifall till liggande förslag.

Beslutsordning

Ordföranden frågar om Lindströms tilläggsyrkande bifalles eller avslås och finner att det avslås.

Votering begärs.

Följande voteringsproposition uppläses och godkänns:

”Den som vill att Lindströms tilläggsyrkande avslås röstar ja, den som vill att det bifalles röstar nej.”

Följande röstar ja:

Deshira Flankör (M), Fredrik Sneibjerg (L), Marie Bladholm (M), Malin Bellander (M), Allan Sooman (-), Jan Dolk (KD), Lars Alenfalk (C) och Thorulf Empfevik (SD).

Följande röstar nej:

Mikael Lindström (S), Sandro Wennberg (S), Magnus Danielsson (S), Linda Nygren (S) och Filip Joelsson (MP).

Kommunstyrelsen beslutar med 8 ja-röster mot 5 nej-röster att Lindströms tilläggsyrkande avslås.

Ordföranden frågar om liggande förslag bifalles och finner att det bifalles.

Reservationer och protokollsanteckningar

(S)-gruppen lämnar en skriftlig reservation:

”Socialdemokraterna tycker det är besynnerligt att våra egna skolverksamheter känner sig så underbudgeterade och ensamma att de ska behöva söka särskilda bidrag från kommunen för nödvändiga investeringar för att de ska klara sin verksamhet. Därtill uppmanas de i tjänsteskrivelsen i praktiken att söka annan extern finansiering. Det är häpnadsväckande att en till synes nödvändig investering betraktas som en lyxinsats. Kommunen har förstås ett stort ansvar att lösa skolans utmaning att klara kylkedjan för den mat som skolans elever ska serveras. Vi anser också att tjänsteskrivelsen inte i tillräcklig omfattning har redovisat konsekvenser för barn, medborgare och miljö genom att avslå ansökan. Det har klart att det har konsekvenser som bör belysas under samtliga rubriker när inte investeringen kan göras. Eftersom vi anser att kommunen har ett ansvar att lösa situationen, ville vi uppdra åt kommundirektören att lösa det problem som ansökan åsyftar.”

Ej tjänstgörande ersättaren Mats Skoglund (V) antecknar till protokollet att om han varit beslutande yrkat bifall till Socialdemokraternas och Miljöpartiets gemensamma yrkande.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Ansökan om stöd till ny godsbygga	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Rektor för Skärgårdsskolan

VD Örätt

Justering:

Utdraget bestyrks:

Kommunstyrelsen

Tid: Onsdagen den 11 oktober 2017 kl. 13:30-16:30

Plats: Kanholmsfjärden

Beslutande: Se sidan två

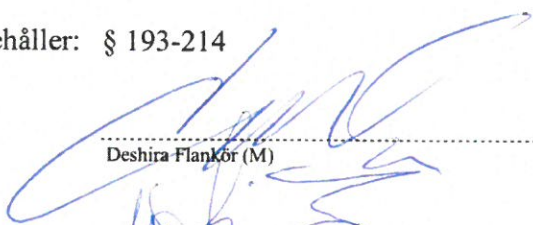
Övriga deltagare: Se sidan två

Utses att justera: Mikael Lindström (S)

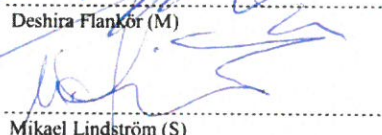
Justeringens tid och plats: Onsdagen den 18 oktober, kommunhuset i Skogsbo

Protokollet innehåller: § 193-214

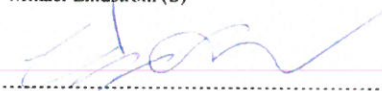
Ordförande:

Deshira Flankör (M)

Justerare:

Mikael Lindström (S)

Sekreterare:

Emil Steen

ANSLAGSBEVIS

Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag

Organ: Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum: 2017-10-11

Anslaget har satts upp:

2017-11-07

Anslaget tas ner:

2017-11-30

Förvaringsplats:

Underskrift:

CIRKULÄR 17:67

Ekonomi och styrning
Demokrati och styrning
Hans Stark
Robert Heed
EJ

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans

Redovisningsfrågor 2017 och 2018

Som ett stöd för arbetet med bokslut och årsredovisning 2017 och för redovisningen för år 2018 ges här en sammanfattande information om ett antal aktuella redovisningsfrågor.

- Rådet för kommunal redovisning
- Redovisning av kommunalskattens slutavräkningar
- Kommunal fastighetsavgift
- Vissa statsbidrag
- Kommun-Bas 13
- RIPS (Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld)
- Personalomkostnadspålägg
- Internräntor
- Räkenkapssammandraget 2017
- Ändrade nedskrivningsregler för bolag som omfattas av självkostnadsprincipen
- Ny redovisningslag – En ändamålsenlig kommunal redovisning

Rådet för kommunal redovisning (RKR)

Rådet för kommunal redovisning ger ut rekommendationer, informationer samt idé-skrifter. Nedan finns en sammanställning av det som publicerats år 2017. Mer upplysningar om RKR samt alla rekommendationer, utkast, skrifter, nyhetsbrev, yttranden och informationer finns på RKR:s webbplats: www.rkr.se

Rekommendationer är RKR:s normerande publikationer. Text med fet stil i rekommendationerna är direkt normerande medan övrig text ska ses som vägledande och beskrivande. Om avvikelser från rekommendationer görs ska det i årsredovisningen anges vilken avvikelse som gjorts och skälen för detta. Avvikelsen ska kunna motiveras med att den medför en mer rättvisande bild.

Idéskrifter och annan information är inte normerande utan kan ses som vägledande och stödande för utvecklingen och tillämpningen av god redovisningssed.

Omarbetade rekommendationer under 2017

Nr 17.2 Värdering och upplysningar om pensionsförpliktelser

Rekommendationen ersätter rekommendation 17.1 och gäller från räkenskapsår 2017.

Rekommendationen har uppdaterats med anledning av att det under 2016 beslutades om att nya riktlinjer för beräkning av pensionsskuld (RIPS 17) ska tillämpas vid skuldberäkning för 2017. Omarbetningen består i att värdering av förmånsbestämda pensionsförpliktelser ska göras med tillämpning av RIPS 17. Mer information återfinns under rubriken "RIPS".

Informationer

Redovisning av överskottsmedel

Informationen berör de som har valt att trygga hela eller delar av pensionsförpliktelserna med pensionsförsäkring och väljer att använda överskottsmedel till att teckna nya försäkringar. I dessa fall framgår av informationen att principen om bruttoredovisning ska tillämpas och att det handlar om två ekonomiska händelser som ska redovisas var för sig.

1. När villkoren för att ianspråka överskottsfonden är uppfyllda, efter särskild ansökan och godkännande, uppstår en fordran och en finansiell intäkt hos kommunen.
2. När avtal ingås om nya försäkringar så bokas fordran bort och motkontering sker mot det konto som avspeglar den förpliktelse som omfattas av den nya försäkringen.

RKR:s information, *Redovisning av överskottsmedel*:

<http://www.rkr.se/wp-content/uploads/2014/03/INFORMATION-överskottsmedel.pdf>

Redovisning av kapitalförsäkringar till förmån för anställda och förtroendevalda

Informationen berör de som valt att teckna pensionsförsäkring till förmån för förtroendevalda. Dessa försäkringar utgör inte vanliga tjänstepensionsförsäkringar utan kapitalförsäkringar, eftersom förtroendevalda inte är anställda.

En kapitalförsäkring är inte en traditionell försäkring med ett garanterat försäkringskapital, utan har mer karaktär av en placering och klassificeras som en finansiell tillgång. Av informationen framgår att redovisningen av dessa hanteras enligt motsvarande regler som gäller för K3.

RKR:s information, Redovisning av kapitalförsäkringar till förmån för anställda och förtroendevalda:

<http://www.rkr.se/wp-content/uploads/2014/03/INFORMATION-Kapitalförsäkring-till-förmån-för-anställda-och-förtroendevalda.pdf>

Redovisning av kommunalskattens slutavräkningar

Rekommendation nr 4.2 från Rådet för kommunal redovisning (RKR) reglerar hur kommunalskattens slutavräkning ska periodiseras. Det är SKL:s decemberprognos som ska användas vid bedömningen av 2017 års slutavräkning.

Följande kommunalskatteintäkter ska resultatredovisas för år 2017.

1. De preliminära månatliga skatteinbetalningarna under året.
2. En prognos över slutavräkningen för år 2017 (avräkningen för år 2017 regleras likvidmässigt i januari år 2019). Den prognos som ska användas enligt rekommendation nr 4.2 är den prognos som SKL fastställt för detta ändamål, den 21 december 2017. Denna prognos innebär att slutavräkningen blir –204 kronor per invånare den 1.11.2016. Se cirkulär 17:68.
3. I bokslut för 2016 bokfördes, enligt RKR nr 4:2, en prognos för slutavräkningen för år 2016 som uppgick till –206 kronor per invånare per den 1.11.2015. Det slutgiltiga taxeringsutfallet för år 2016 är nu känt och slutavräkningen uppgår till –153 kr per invånare. Mellanskillnaden mellan prognos och utfall, +53 kronor per invånare per 1.11.2015, ska resultatredovisas i bokslut 2017.

<https://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/budgetochplanering/beskattningsutfalltaxeringsutfall/2017arsdefinitivabeskattningsutfall.13831.html>

Enligt *Kommun-Bas 13* används konto 178 och konto 298 för periodisering en av skatteintäkterna. För ytterligare information om skatteintäkterna se cirkulär nr 17:68.

Kommunal fastighetsavgift 2017 och 2018

SKL kommer i ett cirkulär i slutet av året att presentera kommunvisa sammanställningar för fastighetsavgifterna avseende utfall för 2016 samt prognoser på utfall för 2017 och 2018.

Vissa statsbidrag

Byggbonus

För år 2017 har, i likhet med 2016, ett särskilt statsbidrag (Byggbonus) lämnats för att stimulera ett ökat bostadsbyggande särskilt i de kommuner som tar emot nyanlända. Bidraget får användas fritt utifrån kommunens egna prioriteringar. År 2016 beviljades 111 kommuner bidrag medan 199 kommuner har beviljats bidrag för år 2017. Bidraget betalas ut under december månad.

Vår tolkning av normgivningen innebär att statsbidraget ska klassificeras som ett generellt statsbidrag (konto 829 enligt Kommun-Bas). Eftersom villkoren för att erhålla statsbidraget är uppfyllda när det utbetalas ska bidraget som utbetalas under 2017 redovisas som intäkt detta år.

Bidraget administreras och utbetalas från Boverket. Avsikten är att motsvarande statsbidrag kommer att lämnas även kommande år. Det totala bidragsbeloppet för 2018 kommer dock uppgå till totalt 1,3 miljarder kronor, vilket kan jämföras med det totala bidraget för 2017 som uppgick till 1,8 miljarder kronor.

<http://www.boverket.se/sv/bidrag--garantier/statsbidrag-for-okat-bostadsbyggande/>

Bidrag för ensamkommande unga över 18 år

Staten tar över ansvaret när asylsökande ensamkommande fyller 18 år. I höständringsbudgeten beslutades det om ett bidrag till kommuner om totalt 390 mnkr 2017 och 195 mnkr 2018 i syfte att kunna låta ensamkommande barn som fyller 18 år bo kvar i kommunen. Det är kommunen som beslutar om den ensamkommande får bo kvar i kommunen eller om staten genom Migrationsverket ska ta över ansvaret.

Bidragets storlek baseras på hur många asylsökande ensamkommande över 18 år som bodde i kommunen den 30 juni 2017. Bidraget betalas ut med automatik, utan ansökan, och fördelas proportionellt bland berörda kommuner. Det sker ingen uppföljning i efterhand av hur kommunen använt medlen och kommunen kan prioritera hur medlen används.

Vår tolkning av normgivningen är att bidraget klassificeras som ett generellt statsbidrag (konto 829 enligt Kommun-Bas). Det bidrag som erhöles i december 2017 redovisas som en intäkt 2017 och de medel som erhålls under 2018 redovisas som en intäkt 2018.

Bidrag för att minska antalet långtidsarbetslösa

Utöver de bidrag som redan finns för extratjänster, som riktar sig till de som anställer personer som är nya i Sverige eller de som varit arbetslösa under längre tid, finns det i budgetpropositionen för 2018 ett kompletterande bidrag för att stimulera arbetet mot långtidsarbetslöshet.

Bidraget riktar sig till kommuner och landsting som satsar på att anställa personer som står långt från arbetsmarknaden. Bidraget är kopplat till ett mål för antalet personer

anställda med extratjänster den sista december 2017 hos respektive kommun och landsting. För 2018 avsätts 425 miljoner kronor till kommunerna och 75 miljoner till landstingen. Om kommunen eller landstinget inte når upp till målet reduceras bidraget, som sedan fördelas mellan de kommuner och landsting som överträffat sina mål.

Vår bedömning är att bidraget redovisningsmässigt avser 2018 och ska redovisas som en intäkt 2018. Bidraget bedöms vara ett generellt statsbidrag (konto 829).

Information om fördelningsgrunden återfinns på regeringens webbplats:

<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/06/500-miljoner-till-kommuner-och-landsting-som-sarskilt-bidrar-till-att-minska-arbetslosheten/>

Välfärds miljarderna 2017

För år 2017 har det lämnats ett statsbidrag om tio miljarder till kommuner och landsting för att stärka välfärden, de så kallade välfärds miljarderna. Detta bidrag kommer även att lämnas utifrån samma principer under 2018.

Statsbidraget fördelas dels utifrån invånarantal dels efter en fördelningsnyckel som tar hänsyn till antalet asylsökande och nyanlända. På SKL:s webbplats finns det information om den slutliga fördelningen:

<https://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/budgetochplanering/arkivbudgetochplanering/arkivbudgetochplanering/revideradfordelningavdetiovalfardsmiljarderna.9040.html>

Den del av statsbidraget som beräknas efter invånarantal ingår i anslaget för kommunalekonomisk utjämning medan den del av statsbidraget som fördelas med hänsyn till asylsökande och nyanlända redovisas som generellt bidrag (konto 829).

Kommun-Bas 13

Normalkontoplanen *Kommun-Bas 13* finns på vår webbplats som Word-fil med de samlade förändringarna från ursprunglig publicering och framåt. Denna återfinns under relaterade dokument långt ner på sidan:

<http://webbutik.skl.se/sv/artiklar/kommun-bas-13-en-normalkontoplan-for-kommunernas-externa-redovisning.html>

Vilken kontoplan man använder är frivilligt. Uppgiftslämnandet till räkenskapssammandraget underlättas dock om baskontoplanen används.

Det har inte gjorts några större förändringar eller kompletteringar av Kommun-Bas 13 under 2017. Ett behov av större översyn kommer att bli aktuell inför att den nya redovisningslagen träder i kraft. En översyn kan därigenom bli aktuell under år 2018.

RIPS (Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld)

Regelverket som styr hur pensionsskulden värderas och beräknas kallas RIPS (Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld). Under 2016 gjordes en översyn av regelverket

och SKL:s styrelse beslutade att en ny RIPS-modell, RIPS 17, gäller från och med verksamhetsåret 2017.

Den största förändringen i RIPS 17 innebär att den nominella indikatormodellen har ersatts av en real modell.

Normalt sett uttalar sig SKL inte om värderingsfrågor med bäring på redovisningen via styrelsebeslut. När det gäller frågan om hur pensionsåtagandet ska beräknas och värderas har dock SKL av tradition tagit på sig den uppgiften för kommunsektorn.

Den praktiska redovisningen i balansräkning, ansvarsförbindelse och resultaträkning regleras i den kommunala redovisningslagen samt i kompletterande normgivning från RKR.

RKR har under 2017 omarbetat rekommendation 17.2, Värdering av och upplysningar om pensionsförpliktelser, med avseende på vilken beräkningsmodell som ska användas under redovisningsåret 2017, dvs att RIPS 17 ska tillämpas.

På SKL:s hemsida finns en skrift som beskriver RIPS 17, den kan laddas ner eller beställas här: <http://webbutik.skl.se/sv/artiklar/rips-17.html>

RIPS-räntan

RIPS-kommittén, som övervakar diskonteringsräntan i beräkningen av pensionsskulden, konstaterade vid sitt sammanträde i september 2017 att RIPS-räntan tills vidare är oförändrad och ligger kvar på 1 procent. Mer information återfinns:

<https://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/pensionskostnader/arkivpensionskostnader/arkivpensionskostnader/ripskommittendiskonteringsrantanoforandrad.13221.html>

Visstidspensioner för förtroendevalda

I RIPS 17 finns även en bilaga med en modell för beräkning av visstidspensioner till förtroendevalda. Man bör i första hand utgå ifrån faktisk kunskap om sådan finns, men i bilagan beskrivs en alternativ modell där skuldberäkningen bygger på ett linjärt intjänande.

Visstidspensioner redovisas i enlighet med RKR 2.2, Särskild avtalspension, visstidspension och omställningsstöd m.m., vilken säger att visstidspensioner redovisas som en ansvarsförbindelse fram tills man har grund för att utbetalning kommer att ske, till exempel när förtroendevald har aviserat sin avgång.

Personalomkostnadspålägg 2018

Personalomkostnadspålägget (PO) uppgår för år 2018 till 39,17 procent vilket är en ökning med 0,84 procentenheter jämfört med 2016. Förändringen består av följande delar:

- Avtalsförsäkringar sänks från 0,08 procent till 0,05 procent

- Kollektivavtalad pension inklusive särskild löneskatt höjs från 6,83 procent till 7,70 procent

Anledningen till höjningen avseende kollektivavtalad pension är att kostnaderna för de förmånsbestämda pensionerna ökar. En av orsakerna till detta är att inflationen har varit låg, men nu beräknas återgå till en mer normal nivå. En annan faktor som påverkar är även ökade inkomster över tak, det vill säga för de som tjänar in förmånsbestämd pension.

PO utgör en lättadministrerad och schablonmässig beräkning för internredovisning.

Differentiering

Differentiering av PO har förekommit med bakgrund i den differentiering av arbetsgivaravgifter som tidigare funnits kopplad till ålder. För 2018 är arbetsgivaravgifterna enhetliga upp till 65 års ålder.

De faktiska pensionskostnaderna varierar vid olika lönenivåer. Detta genom att arbetsgivaren ansvarar för hela pensionsförmånen som grundas på inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp (cirka 39 100 kronor per månad år 2018). Det kan därför finnas anledning att differentiera utifrån lönenivå.

För mer information om PO-pålägg och differentiering se SKL:s webbplats:

<http://skl.se/ekonomijuridikstatistik/ekonomi/budgetochplanering/arbetsgivaravgifter.1290.html>

Internräntor

Internräntor i detta sammanhang avser en beräkning och fördelning av kapitalkostnader för aktiverade investeringar. Ambitionen med internräntan är att den ska fånga en rimlig räntenivå sett över en investerings hela livslängd. Nivån för räntan tas i regel fram i samband med att förutsättningarna för kommande års budgetarbete behöver fastställas.

Huvudprincipen och den mest rättvisande internräntan för den enskilda kommunen, är att göra en egen bedömning utifrån sin egna genomsnittliga räntekostnad, för kommunens externa upplåning.

Av tradition har SKL gjort beräkningar av en genomsnittlig internränta för landets kommuner. Den metod SKL använder bygger på sektorns egna upplåningskostnader, vid årsskiftet året före aktuellt år. Huvudkällan för informationen utgörs av Kommuninvests skulddatabas, KI Finans.

Mer information om metoden återfinns i cirkulär 17:5.

SKL:s beräknade internränta:

2017: 1,75 procent

2018: 1,75 procent

2019: besked i februari 2018

Räkenskapssammandraget 2017

På SCB:s webbplats (www.scb.se/rskommuner) finns aktuell information om räkenskapssammandraget.

Ändrade nedskrivningsregler för bolag som omfattas av självkostnadsprincipen

Bokföringsnämnden har beslutat om en ändring av K3-regelverket avseende regler för nedskrivning av anläggningstillgångar som används i verksamhet som omfattas av den kommunala självkostnadsprincipen. För tillgångar som endast delvis används i verksamhet som omfattas av den kommunala självkostnadsprincipen gäller de nya reglerna endast till den del tillgången används i den verksamheten.

Ändringen medför att verksamhet som omfattas av självkostnadsprincipen får tillämpa reglerna i kapitel 37 (allmänna råd 37:23–37:27) i K3.

Mer information finns på Bokföringsnämndens hemsida: <http://www.bfn.se/sv/nyheter/andring-i-k3-regelverket-nedskrivning-av-tillgangar-i-kommunala-foretag>

Ny redovisningslag –

En ändamålsenlig kommunal redovisning

Under våren 2016 presenterade utredningen KomRed sitt betänkande ”En ändamålsenlig kommunal redovisning” avseende förslag på ny redovisningslag.

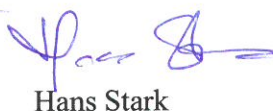
Det finns idag inte någon lagd proposition kring utredningens förslag. För att en ny lag ska kunna träda i kraft från och med den 1 januari 2019 behöver lagrådsremiss och proposition presenteras och beslutas under våren 2018.

Länk till utredningen: http://www.sou.gov.se/wp-content/uploads/2016/03/SOU-2016_24-webb.pdf

För frågor kopplade till detta cirkulär vänd er i första hand till Robert Heed 08-452 71 41 eller Hans Stark 08-452 77 50. Båda kan nås via e-post på mönstret: for-namn.efternamn@skl.se.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Avdelningen för ekonomi och styrning
Sektionen för demokrati och styrning

Lennart Hansson
Hans Stark

Handläggare
Malin Nyberg, Anna Gabrielsson
Kultur- och fritidsavdelningen

Diarienummer
2017KOFN/0150

Kultur- och fritidsnämnden

Utredning om att genomföra en friluftspan

Förslag till beslut

1. Kultur- och fritidsnämnden godkänner utredningen.
2. Utredningen delges Kommunstyrelsen.

Beslutsnivå

Kultur- och fritidsnämnden.

Sammanfattning

En friluftspan fungerar som ett aktuellt kunskapsunderlag för översiktsplanering och detaljplanering och syftar till att friluftslivets intressen tas tillvara och utvecklas. Förankrade friluftspaner kan bidra till att kunskapsunderlag, ansvarsfördelning och ställningstaganden beträffande friluftsliv struktureras och höjer statusen på området i den kommunala fysiska planeringen.

I kommunfullmäktiges budget för 2017 framgår att kultur- och fritidsnämnden förväntas genomföra en utredning om friluftspan.

I ärendet redovisas utredningen om friluftspanen. Utredningen uppmärksammar dels den roll som en friluftspan kan spela för att bidra till att värden som är viktiga för medborgarna med avseende på naturmiljöer ges utrymme i den fysiska planeringen, dels hur arbetsprocessen med att utarbeta en friluftspan kan struktureras.

Det finns idag inga riktlinjer för vilket innehåll en friluftspan bör ha. Praxis kan härledas från de kommuner som under de senaste åren utarbetat en friluftspan. Vanligt är att ta utgångspunkt i de tio friluftsmålen som utgör den nationella friluftspolitikerna sedan 2012. En nulägesbeskrivning över kommunens förutsättningar för natur- och friluftsliv, beskrivning av särskilt värdefulla naturmiljöer och hotade arter och särskilt värdefulla friluftsområden kan beskrivas. Fler aspekter som bör tas med i en friluftspan är nuvarande och tänkta naturvärden, parkmiljöer, lekparkerna och rekreationsvärden, koppling till förväntad befolkningsökning, vart markfrågor och vilka aktiviteter ska kommunen satsa på, till exempel naturskolor eller skolskogar.

Naturvårdsverket har genomfört ett forskningsprojekt kring framtagande av friluftspaner. En av slutsatserna är att kommunen bör besluta om arbetsprocess kring planens innehåll innan planen antas. Förvaltningen föreslår att friluftspanen ska beslutas i kommunfullmäktige. Erfarenheter från andra kommuner och nämnda forskningsprojekt visar även att arbetet med att utarbeta en hållbarplan plan tar tid. För att strukturera arbetet bör framtagandet av planen läggas upp som ett projekt med en styrgrupp med representanter från berörda delar av organisationen samt referensgrupper med representanter från föreningar, organisationer och andra intressegrupper.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget för 2017 framgår att kultur- och fritidsnämnden förväntas genomföra en utredning om friluftspan.

Möjligheten att utöva friluftsliv har mycket stor betydelse för många människor. Forskningen har visat att för cirka 40 %¹ av svenskarna är friluftsliv så viktigt att det påverkar deras val av bostadsort och område. Ansvar för friluftsliv delas ofta mellan olika delar av kommunens organisation och mål och visioner gällande friluftsliv är spridda i olika dokument. I Värmdö kommun finns området friluftsliv omnämnt i bland annat Vision 2030, i översiktsplanen 2012-2030 och Grönstrukturplanen. Här kan en friluftspan komma till stor nytta dels för att ge en samlad överblick både över friluftslivet i sig samt ansvarsfördelning och resursbehov och dels för att utveckla möjligheterna till ett aktivt friluftsliv i Värmdö kommun.

Ärendebeskrivning

En friluftspan syftar till att lyfta fram det arbete som behöver göras för att främja friluftslivet i en kommun. En plan bör fastställa kommunens inriktning på friluftslivet och ge stöd i kommunens övriga planeringsprocesser. En friluftspan kan se olika ut beroende på kommunens förutsättningar, om det finns friluftsområden, om kommunen äger mycket mark och om det finns kommunala resurser som arbetar med friluftaktiviteter. Vissa kommuner slår ihop en naturvårdsplan med friluftspanen, andra inte. Kommunen kan även välja att driva framtagandet av en friluftspan som ett samhällsprojekt i anslutning till översiktsplanen.

Förankrade friluftspaner kan bidra till att kunskapsunderlag, ansvarsfördelning och ställningstaganden beträffande friluftsliv struktureras och höjer statusen på området i den kommunala fysiska planeringen. ”Detta ligger i linje med statens ambitioner såsom de uttrycks i Plan- och bygglagen (2010:900), miljöbalken (1998:808), miljö kvalitetsmål och de mål för friluftspolitiken som har tagits fram, och som är ett av resultaten av Friluftslivspropositionen (2009/10:238).”²

Innehåll i en friluftspan

Koppling till mål och visioner

På uppdrag av regeringen tog Naturvårdsverket 2012 tillsammans med ett flertal andra myndigheter fram tio mätbara mål för friluftspolitiken. De går under benämningen de *10 friluftsmålen* och kan utgöra grunden för allt arbete som främjar friluftslivet. För att få en användbar och användarvänlig plan är det viktigt att tidigt i processen reda ut vilka som ska använda planen och på vilket sätt. Utifrån dessa ställningstaganden gör kommunen ett urval av de mest relevanta friluftsmålen.

10 friluftsmål

1. Tillgänglig natur för alla

¹ Kommunala friluftspaner, En kunskapsbas för verkningsfulla och användarvänliga kommunala friluftspaner, Naturvårdsverket, s. 7

² Kommunala friluftspaner, En kunskapsbas för verkningsfulla och användarvänliga kommunala friluftspaner, Naturvårdsverket, s 14

2. Starkt engagemang och samverkan för friluftslivet
3. Allemansrätten
4. Tillgång till natur för friluftsliv
5. Attraktiv tätortsnära natur
6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet
8. Ett rikt friluftsliv i skolan
9. God kunskap om friluftslivet
10. Friluftsliv för god folkhälsa

Förutom ett urval av friluftsmålen behöver friluftspanen även kopplas till de mål och visioner som redan är beslutade, så som Vision 2030 vilken tar upp hållbar utveckling ur ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv för Värmdö kommun. Visionen beskriver att fritid och friluftsliv utgör en viktig del i kommunens översiktsplanering. Andra exempel på mål vilken friluftspanen behöver kopplas till kan vara regionala mål, riksintressen, översiktsplaner och övriga politiska mål.

Planens innehåll kan även innehålla en nulägeskrivning över Värmdös förutsättningar för natur och friluftsliv, beskrivning av särskilt värdefulla naturmiljöer och hotade arter och särskilt värdefulla friluftsområden. Fler aspekter som bör tas med i en friluftspan är nuvarande och tänka naturvärden, parkmiljöer, lekparkar och rekreationsvärden, koppling till förväntad befolkningsökning, markfrågor och vilka aktiviteter ska kommunen satsa på, till exempel naturskolor eller skolskogar.

Arbetsprocess

Naturvårdsverket har sedan ett par år ett forskningsprojekt för att skaffa en kunskapsbas för hur verkningsfulla, användbara och användarvänliga kommunala friluftspaner kan tas fram. Projektet har följt två kommuner, Linköping och Örnköldsvik, i deras framtagande av varsin friluftspan.³

Arbetet i de två studerade kommunerna visar att redan från början av processen av att ta fram en plan ska det vara tydligt och beslutat vem som kommer vara ansvarig för vilken del i planen och att detta är politiskt förankrat. Detta gör att medel och resurser för att lyckas med projektet tryggas samt att ett tvärsektoriellt arbete möjliggörs.⁴

Att ta fram en friluftspan kan ha flera olika syften. ”Den kan fungera som underlag för politiska ställningstaganden i efterföljande planering, som kunskaps- och inventeringsunderlag för områdesförvaltning och som kommunikation med medborgare och representanter för besöksnäring och naturturism.”⁵ Ett sätt att nå alla målgrupper kan vara att dela in planen i olika delar och anpassa både innehållet och språket. Beroende på innehåll kan

³ Kommunala friluftspaner, En kunskapsbas för verkningsfulla och användarvänliga kommunala friluftspaner, Naturvårdsverket, s 4

⁴ Kommunala friluftspaner, En kunskapsbas för verkningsfulla och användarvänliga kommunala friluftspaner, Naturvårdsverket, s 65

⁵ Kommunala friluftspaner, En kunskapsbas för verkningsfulla och användarvänliga kommunala friluftspaner, Naturvårdsverket, s 66

kommunen välja att även dela upp vilken instans som beslutar om vilken del: policy- och strategidel kan antas av kommunfullmäktige respektive kommunstyrelse, medan de mer faktiska åtgärderna beslutas i respektive nämnd.⁶

Bedömning

Syftet med en friluftsplän är att den ska vara ett kunskapsunderlag för både översikts- och detaljplanering, och att kommunen ska formulera sina mål för friluftslivet i dokumentet. Eftersom friluftslivet har beröringspunkter med flera olika områden som till exempel folkhälsan, naturvården, miljö kvalitetsmålen och hållbar stadsutveckling behöver flera nämnder involveras i arbetet med att ta fram en plan.⁷ Framtagandeprocessen kommer att skapa en överblick över friluftslivets förutsättningar i kommunen genom att samla ihop material som redan finns framtaget men som finns utspritt i olika dokument. Det kan vara ställningstaganden, mål och riktlinjer i flera olika styrdokument och policys. Fakta om kommunens friluftsliv blir därmed sammanställt och kan sättas i relation till andra styrdokument som till exempel översiktsplanen.⁸

En viktig fråga är även vilken typ av plan som ska tas fram. I Värmdö kommun antas policys av kommunfullmäktige medan nämnder beslutar om riktlinjer inom respektive verksamhetsområde. Förvaltningen gör bedömningen att friluftsplänen bör beslutas i kommunfullmäktige medan respektive nämnd sedan tar fram riktlinjer med åtgärder för respektive verksamhetsområde. Som tidigare beskrivet sträcker sig en friluftsplän över flera verksamheter, till exempel:

- Samhällsplanering
- Förskola och skola
- Naturförvaltning/gatu-park
- Fritid
- Näringsliv och turism

Nytan av att göra en friluftsplän är att ansvarsfördelningen tydliggörs både inom kommunen men även gentemot olika föreningar. Att tidigt säkra medel för genomförandeprocessen gör att projektet får en långsiktighet med beslutad budget för möjliga investeringar.⁹

Enligt Naturvårdsverket visar tidigare forskning att det kan vara svårt att argumentera för friluftslivet som intresse i jämförelse med andra behov som finns.¹⁰ En friluftsplän kan utgöra ett stöd genom att förtydliga friluftslivets värden.

För att få en användarvänlig samt relevant friluftsplän bör man i planeringen av att ta fram

⁶ Ibid.

⁷ Rapport från framtagandet av en friluftsplän, Örnköldsviks kommun, 2010-09-26 § 153

⁸ Kommunala friluftsplänar, En kunskapsbas för verkningsfulla och användarvänliga kommunala friluftsplänar, Naturvårdsverket, s 62

⁹ Kommunala friluftsplänar, En kunskapsbas för verkningsfulla och användarvänliga kommunala friluftsplänar, Naturvårdsverket, s 63

¹⁰ Ibid.

Diarienummer
2017KOFN/0150

den se till framgångsfaktorerna hos andra kommuner. Arbetet med att ta fram planen är tidskrävande och det bör finnas en avsatt resurs för att utföra uppdraget. En möjlig väg att gå är att söka LONA-medel. Bidraget är en naturvårdssatsning från Naturvårdsverket för att stimulera kommunernas och ideella föreningars långsiktiga naturvårdsengagemang.¹¹ För att säkerställa framtagandeprocessen bör arbetet ta sin utgångspunkt i en styrgrupp med bred representation samt ianspråkta referensgrupper (föreningar och intressegrupper) samt inkludera samarbete med organisationer så som Länsstyrelsen, Skärgårdsstiftelsen och Friluftsrådet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Förslag till beslut har inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Förslag till beslut har inga konsekvenser för medborgarna.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut har inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Tjänsteskrivelse Utredning om att genomföra en friluftspälan	Föreliggande

Sändlista för beslutsexpediering

Kommunstyrelsen

Pia Andersen
Sektorchef Kultur- och utbildningssektorn

Fredrik Nornvall
Kultur- och fritidschef

¹¹ <http://www.naturvardsverket.se/lona>

Protokoll fört vid samråd i Central Samverkansgrupp vid Värmdö kommun den 11 januari 2018

Närvarande:

Frida Nilsson, Ordförande, Sektorchef Administration, ledning och service
Eva Gustafsson, Personalchef
Katarina Magnusson, Vision
Lena Dahlin, Lärarförbundet
Agneta Wennsten, Lärarförbundet
Helena Gåjje, Sveriges Arkitekter samt SACO-rådet
Caroline Wild, SSR samt SACO-rådet
Christer Berglund, Lärarnas Riksförbund
Åsa Wall Månsson, Lärarnas Riksförbund
Helene Ryderstedt, Kommunal
Caroline Andrén, Kommunal
Kaj Majuri, Skolledarna

Bilagor:

1. Dagordning för Cesam 11 januari 2018
2. Föredragningslista för KS den 17 januari 2018
3. Beredningsprocess Cesam 2018
4. Balanslista

1. Ordföranden hälsar välkommen och förklarar mötet öppnat.

2. Dagordningen godkänns med tillägg av punkterna 10 e samt d (bilaga 1)

3. Att jämte ordförande justera protokollet utsågs Lena Dahlin

4. Föregående protokoll 171116 samt extra Cesam 171123 godkänns och läggs till handlingarna

5. Verksamhetsfrågor inkl ekonomi

- a. Föredragningslista för sammanträde i KS 17 januari 2018 (bilaga 2)

Föredragningslistan till kommunstyrelsens sammanträde den 17 januari 2018 presenterades. Handlingar finns på kommunens externa hemsida under *Möten, handlingar och protokoll*.

Rörande punkt 16 "*Förutsättningar för etablering av fristående aktör på skoltomten i Charlottendal*" lämnade Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund följande synpunkter:

"Vi tror att den här processen på olika sätt påverkar både våra medlemmar på nuvarande enheter och våra framtida medlemmar på Charlottensdalsskolan. Utifrån den process som framställs i förslaget vill vi då framföra:

- Att det säkerställs i avtalen att kommunen vid en ev nedläggning av den fristående skolan har förköpsrätt till skolan, alternativt rätt att hyra lokalerna.
- Att det blir en F-9 skola och att det ställs krav på god pedagogisk verksamhet.
- Att det blir en fristående aktör på tomten och inte flera.
- Att det säkerställs att arbetsmiljön i, och den pedagogiska kvalitén på, fastigheten är god.

Arbetsgivaren avslår yrkandena. Marken är definierad som skoltomt och upplåts med tomträtt. Förvaltningen har ingen avvikande uppfattning i kravet på god pedagogisk verksamhet och god arbetsmiljö dock är det i detta fall skolverkets och den framtida fristående skolhuvudmannens fråga. Utbildningsnämnden kommer att remitteras i frågan. Antalet fristående aktörer är inget kommunen idag kan binda upp sig i. I nuläget avses en aktör för F-9 skola.

- b.** Information ang organisatorisk genomlysning av såväl nämndstruktur som förvaltning.

Arbetsgivaren informerade om en kommande genomlysning av nämndstrukturen kopplat till fullmäktigeberedningen. Genomlysningen genomförs av upphandlade konsulter från Public Partner. Även förvaltningsorganisationen kommer att genomlysas med fokus på bl a ändamålsenlighet, effektivitet, ledarstrukturer mm. Senare i processen kommer workshops att genomföras där bl a medarbetare deltar. De fackliga organisationerna kommer också att erbjudas att delta med några representanter som de själva utser. Mer information om processen och tidplan kommer att delges de fackliga organisationerna antingen via mail eller i kommande Cesam.

Kommunal ställer följande fråga:

Vad kostar denna genomlysning och vilken budget tas det ifrån?

Konsultkostnaden är ca 1500 kr/timme. Kostnaden för genomlysningen av nämndstrukturen tas av KF och för genomlysningen av förvaltningen belastar KD:s budget. Den totala kostnaden för konsulterna kommer att ligga under tröskelvärdet.

- c.** Fastställande av beredningsprocess 2018 för Cesam (bilaga 3)
-

Cesams beredningsprocess för 2018 fastställdes.

d. Fastställande av samverkansgrupper:

- Munkmora-, Lövhamra- och Kottens förskolor
- Åkerlyckan- och Blomkulans förskolor
- Ösbydalen- och Lugnets förskolor samt Öppna förskolan
- Jungmannen- och Minimunkis förskolor samt Munkmora skola

Ovanstående samverkansgrupper fastställdes.

6. Kvalitetsfrågor och utveckling

Inga punkter

7. Personalfrågor och kompetensutveckling

a. Utvärdering 2017 av samverkansavtalet och förslag till aktiviteter för förstärkt samverkan 2018 (bilaga 4)

Den partsgemensamt gjorda utvärderingen och framtagna aktiviteterna för förstärkt samverkan 2018 fastställdes.

De fackliga organisationerna framför i sammanhanget att de önskar en samlad redovisning av fastställda samverkansgrupper.

Arbetsgivaren bifaller önskemålet. Redovisning kommer att ske vid Cesam i maj. Punkten läggs till balanslistan.

b. Inkommen fråga från de fackliga organisationerna.

- Lärarförbundet önskar att det startar en revision av samverkansavtalet under 2018. Detta utifrån att vi har ett nytt centralt avtal. "Avtal om samverkan och arbetsmiljö".

Arbetsgivaren bifaller detta. Arbetsgivaren återkommer med förslag på process och tidplan. Punkten läggs på Cesams balanslista.

8. Hälsa och arbetsmiljö

a. Sjukfrånvarostatistik per den 31 dec

Genomgicks sjukfrånvaron per den 31 dec. Statistiken är preliminär då all sjukfrånvaro för senare del av december inte är redovisad i Heroma (detta är en normal förskjutning av frånvaro efter att Heroma stängt i december). Den beräknas dock inte att förändras nämnvärt efter att denna frånvaro behandlats i januaris lönekörning.

Nedan följer en redovisning av sjukfrånvaron för kommunen samt resp sektor.

Sjukfrånvaro i % per 30 sep samt 31 dec 2017 rullande 12 månader

	30-sep	prel 31-dec
Värmdö kommun	8,25	7,87
KUS	8,17	7,92
OVS	10,13	9,27
SOT	5,82	6,07
SALS	3,83	3,10
SEU	4,58	4,28

Sjukfrånvaron fortsätter att sjunka i samtliga sektorer utom inom SOT där den ökat marginellt. En ökning eller för delen en minskning av sjukfrånvaron blir oftast tydligare ju färre anställda en verksamhet har vilket är fallet med den ökade sjukfrånvaron i SOT där det kan handla om att en eller ett par medarbetare kommit till som korttids- eller långtidsfrånvarande sedan september. Totalt för kommunen ser sjukfrånvaron per den 31 dec ut att bli den lägsta sedan 2013. Den sjunkande sjukfrånvaron visar att den satsning och fokus som arbetsgivaren haft på rehabiliteringsarbetet under 2017 har gett resultat.

Kommunal lämnar följande synpunkt:

Det är positivt att sjuktalen verka sjunka, och det är bra att arbetsgivaren tar tag i rehabiliteringsarbetet. Kommunal får tyvärr signaler att sjukfrånvaron har ökat och att det gör ytterligare försämringar i arbetsmiljön. Det skulle vara intressant att veta om det är många sjuka som slutat. Det förbättrar statistiken.

b. Inkomna frågor från fackliga organisationer

- Vi vill diskutera texten, rutinen och intentionen vid Värmdö kommuns "Friskvårdsbidrag". Vem som kan ta del av m.m.

Arbetsgivaren kommer att se över text och formuleringar på intranätet så att det tydligt framgår att föräldralediga och sjukskrivna kan ta del av friskvårdsbidraget.

- Inkommen fråga från Lärarförbundet kring rutinen för skyddsombudens medverkan vid om- och nybyggnation som inte finns på intranätet.
-

Lärarförbundet meddelar att rutinen nu finns på intranätet och att frågan är löst.

9. Information från fackliga organisationer / medlemsmöten.

Ingen information lämnades.

10.Övriga frågor

- a. Balanslista ej behandlade ärenden (bilaga 4)
Tidigare kvarstående punkten "Utvärdering av samverkansavtalet" färdigbehandlades. Till balanslistan från denna Cesam läggs "Sammanställd lista över i Cesams fastställda samverkansgrupper redovisas i Cesam i maj 2018" samt "Översyn och ev revidering av befintligt samverkansavtal kopplat till nytt centralt avtal".
- b. De fackliga organisationerna önskar gemensamt framföra ett yrkande om att utbildningar inom ramen för Ledarakademin ska vara obligatoriska för chefer.

Arbetsgivaren avslår yrkandet. Behovet av utbildning i olika frågor är individuell och ser olika ut bland kommunens chefer. Det är inte rimligt att kommunens ca 100 chefer ska genomgå alla utbildningar utan det måste styras av det individuella behovet av kompetensutveckling. Individuell kompetensutvecklingsplan är också en del av medarbetarsamtalet.

Kommunal lämnar följande synpunkt:

"Vi beklagar att arbetsgivaren inte ser vikten av och inte håller med facken om att chefsutbildningar för nya chefer, ska vara obligatoriska. Extra viktigt gällande arbetsmiljöutbildningar, ledarskap och samverkansavtal. Särskilt med vetskap om rapporten från arbetsmiljöverket inom en sektor där det konstaterades stora kunskapsbrister inom arbetsmiljöarbetet.

- c. Rörande upphandling av "DF-respons" önskar Lärarförbundet lyfta frågan kring AFA:s system IA.

Beskrev Lärarförbundet systemet och att detta, som de menar, kan hantera de ärenden som idag hanteras i DF-respons. Enligt Lärarförbundet behöver systemet inte upphandlas då det är en kostnadsfri services som AFA tillhandahåller för sina försäkrade företag och kommuner.

Arbetsgivaren tackar för förslaget och kommer att titta närmre på och analysera systemet och ifall det stämmer att systemet kan användas utan att upphandlas. Utifrån kartläggningen av systemets funktionalitet tas ställning till om de olika typer av ärenden som idag hanteras i DF-respons kan hanteras av IA-systemet inklusive anmälan och omhändertagande av arbetsskador och tillbud. För det fall systemet inte svarar upp mot de totala behoven men att funktionen för anmälan av arbetsskador och tillbud gör det, tas ställning till om det kan vara värt att ha två system. Ett för de övriga delar som DF-respons hanterar idag och ett för arbetsskador och tillbud.

- d. De fackliga organisationernas önskemål om involvering vid upphandlingar.

Kommunal och Lärarförbundet meddelar att de önskar involvering i följande upphandlingar:

"DF-respons"

Företagshälsovård

SSR meddelar att de önskar involvering i följande upphandlingar:

"DF-respons"

Företagshälsovård

Upphandlingsverktyg

Ekonomisystem

- e. Nya kommunallagen

Kommunal lyfter frågan kring den nya kommunallagen och huruvida det i den finns något som påverkar deras roll som fackliga.

Arbetsgivaren meddelar de fackliga representanterna att de kan anmäla sig till de interna utbildningar som ges i SALS sektorns regi.

Datum för utbildning: 18 januari kl 14-15 i Värmdösalen.

11.Samrådet avslutas

Vid protokollet

Eva Gustafsson

Justeras

Justeras

Frida Nilsson

Lena Dahlin

Ordförande

Lärarförbundet